

Посібник з вивчення Біблії в Суботній школі
з коментарями для вчителів
(січень, лютий, березень 2025 року)

БОЖА ЛЮБОВ І СПРАВЕДЛИВІСТЬ

Джон С. Пекхем

ЗМІСТ

Бог любові та справедливості.....	2
Урок 1. Бог любить добровільно (28 грудня – 3 січня).....	4
Урок 2. Любов завіту (4–10 січня).....	18
Урок 3. Догоджати Богів (11–17 січня).....	32
Урок 4. Бог ревний і милосердний (18–24 січня).....	45
Урок 5. Гнів Божественної любові (25–31 січня).....	58
Урок 6. Божья любов до справедливості (1–7 лютого).....	71
Урок 7. Проблема існування зла (8–14 лютого).....	85
Урок 8. Свобода вибору, любов і Божественне провидіння (15–21 лютого).....	98
Урок 9. Вселенський конфлікт (22–28 лютого).....	111
Урок 10. Правила взаємодії (1–7 березня).....	124
Урок 11. «Що ще Я мав би зробити?» (8–14 березня).....	137
Урок 12. Любов і справедливість: дві найбільші заповіді (15–21 березня).....	150
Урок 13. Любов – виконання Закону (22–28 березня).....	164
Програма зростання та розвитку вчителів Суботньої школи. Частина 9.....	177

БОГ ЛЮБОВІ ТА СПРАВЕДЛИВОСТІ

«**Б**ог є любов», – написано в 1 Івана 4:8 і 16. Уся Біблія свідчить про цю істину. Християнська віра зосереджена навколо Божого характеру любові. Любов – визначальна риса Господа; вона лежить в основі всього, у що ми віримо. Любов має керувати нашими словами та вчинками. Розуміння біблійного значення слова «любов» впливає на нашу віру й життя. Якщо людина вірить, що Божу любов потрібно заслужити, вона може подумати, що Господь не любить її, бо вона грішна й негідна. Така людина буде й від інших очікувати, що вони повинні заслужити любов, а це призведе до невдачі в стосунках.

У цьому й багатьох інших аспектах наше розуміння Божої любові справляє серйозний вплив на віру й життя. А що таке любов? Якщо ви попросите десяткох людей дати визначення любові, то отримаєте різні відповіді. Навіть серед християн існує багато викривлених значень Божої любові.

Християни дають різні відповіді на такі запитання: невже Божа любов лише дає, але ніколи не отримує? Чи є Божественна любов тільки жертвовною, а може, Господь також отримує радість від людей і задоволений ними? Чи є Божа любов емоційною? Чи Господь справді з любов'ю дбає про людей? Чи можна відкинути або втратити Божу любов? Чи вступає Господь у двосторонні взаємини, сповнені любові, зі створеними істотами? Чи сумісний гнів з любов'ю? Як поєднуються любов і справедливість? Якщо Бог є любов, чому в цьому світі існує так багато зла? Чи можуть люди любити так, як любить Бог? Якщо так, то якою має бути ця любов?

Відповіді на деякі із цих запитань можуть здатися очевидними, але їх часто заперечують у християнському трактуванні Божественної любові. І багато відповідей, які люди вважають

очевидними, виявляються несумісними з ученням Святого Письма про Божу любов.

Досліджуючи деякі питання протягом цього кварталу, ми побачимо, що Божа любов значно більша, ніж ми думаємо. Божа любов, зображена у Святому Письмі, значно перевершує ідеї, які видаються за любов у сучасному світі. Протягом найближчих тижнів ми розглянемо більш детально деякі з найважливіших і найпрекрасніших аспектів Божої любові, які розкриваються в Біблії.

Також ми побачимо, як нерозривно пов'язані Божественна любов і справедливість. Біблійний Бог любить справедливість (див. Ісаї 61:8). І Біблія відкриває, що Божественна любов і справедливість поєднуються так, що одне не може існувати без іншого. Оскільки Бог є любов, Він глибоко занепокоєний несправедливістю та стражданнями в цьому світі. Господь ототожнює Себе з пригнобленими і страждальцями, співпереживає у нашому горі, розділяє наш біль, якого зло завдало творінню. Господь Сам страждає найбільше, адже стає найбільшою жертвою зла.

У Біблії ми бачимо, що Бог буває засмучений і Йому боляче, адже люди часто стикаються зі злом і стражданням. Господеві боляче, адже Він любить кожну людину більше, ніж ми можемо собі уявити. Глибину Божої любові можна побачити в плачі Христа над Своїм народом, коли Він сказав: «Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків і побиваєш камінням посланих до тебе! Скільки разів хотів Я зібрати твоїх дітей, як квочка збирає своїх курчат під крила, та ви не захотіли!» (Матв. 23:37).

Біблійний Бог часто зображується у Святому Письмі з розбитим і засмученим серцем через відкинуту та втрачену любов. Уся Біблія розповідає про те, що Господь зробив і робить, щоб відновити любов у кожному куточку Всесвіту. І цього кварталу ми досліджуватимемо ці дивовижні істини про Божу любов і справедливість.

***Джон С. Пекхем** – помічник редактора Adventist Review. Під час написання цього посібника він був професором богослов'я та християнської філософії у Теологічній семінарії адвентистів сьомого дня при Університеті Ендрюса.*

Бог любить добровільно

Біблійні тексти для дослідження:

Вих. 33:15–22; Осії 14:1–4; Об'явл. 4:11; Івана 17:24;
Матв. 22:1–14; Івана 10:17, 18.

Пам'ятний вірш:

**«Ворохобність їхню вилікую, добровільно любитиму
їх, бо Мій гнів відвернувся від нього» (Осії 14:4,
переклад І. Огієнка).**

Хоч Петро тричі відкрікся від Ісуса, як Христос і передбачив (див. Матв. 26:34), це не було кінцем історії. Після воскресіння Спаситель запитав Петра: «Симоне Йонин, чи ти любиш Мене більше, ніж вони? Той відповідає Йому: Так, Господи, Ти знаєш, що люблю Тебе! Каже йому: Паси ягнята Мої! Каже йому знову вдруге: Симоне Йонин, чи ти любиш Мене? Той відповідає Йому: Так, Господи, Ти знаєш, що люблю Тебе. Каже йому: Паси вівці Мої! Каже йому втретє: Симоне Йонин, чи ти любиш Мене? Засмутився Петро, що запитав його

втретє, «чи любиш Мене?», і відповів Йому: Господи, Ти все знаєш! Ти знаєш, що люблю Тебе! А Ісус йому говорить: Паси вівці Мої!» (Івана 21:15–17). Петро тричі відкрікся від Ісуса, і тому Христос за допомогою випробувального запитання: «Чи ти любиш Мене?» тричі поновлював відданість апостола.

Незважаючи на те, що обставини нашого життя відрізняються від ситуації Петра, багато в чому принцип той самий. Тобто запитання, яке Ісус поставив апостолові, насправді є головним запитанням, яке Бог ставить кожному з нас: «Чи ти любиш Мене?» Усе залежить від правдивої відповіді на це запитання.

Неділя, 29 грудня

ПОЗА ОЧІКУВАННЯМИ

Бог не тільки запитує нас: «Чи ти любиш Мене?», а й перший виявляє любов до кожної людини і робить це добровільно. Справді, Він щиро любить вас, мене й будь-яку іншу людину більше, ніж ми можемо собі уявити. І ми пізнаємо цю любов, спостерігаючи, як Він діяв в історії Свого народу.

Прочитайте Вих. 33:15–22 і розгляньте контекст цих біблійних текстів. Як цей уривок, особливо вірш 19, відкриває Божу волю та Його любов?

Усе здавалося втраченим. Невдовзі після дивовижного Божого визволення з єгипетського рабства Ізраїль повстав проти Господа й поклонився золотому ідолу у вигляді литого бичка. Коли Мойсей зійшов з гори і побачив бичка й хороводи, то випустив скрижалі з Десятьма Заповідями і розбив їх. Незважаючи на те, що люди втратили будь-яке право на привілеї та благословення завіту, які Бог дарував їм, Господь добровільно вирішив продовжувати з ними взаємини завіту, хоч вони не були гідні цього.

Слова з Вих. 33:19: «Я помилую того, до кого милостивий, і виявлю милосердя тому, до кого буду милосердний», часто неправильно розуміють. Люди вважають, що Бог свавільно вирішує бути співчутливим і милосердним до одних, а не до

інших. Та якщо дослідити в контексті, то ми побачимо: Бог не стверджує, що буде милостивим і співчутливим до одних, а до інших – ні. Це не відповідає популярній теології детермінізму, згідно з якою Бог свавільно прирікає декого на загибель і вічне засудження.

Що ж тоді Бог тут проголошує? Як Творець усього, Він має право й повноваження дарувати благодать і милість згідно зі Своєю волею навіть найбільш негідним людям. І Він робить це навіть після поклоніння золотому бичку, даруючи милість Своему народу, Ізраїлю.

Це один з багатьох випадків, коли Бог виявляє Свою любов і робить це поза будь-якими очікуваннями з боку людей. І це добра вістка для всіх нас, чи не так?

Як Бог продовжував відкривати і виявляти Свою любов до вас, незважаючи на будь-які очікування?

Понеділок, 30 грудня

ЛЮБОВ БЕЗ ВЗАЄМНОСТІ

Яскравий приклад Божої любові до грішного людства можна знайти в історії Осії. Бог наказав пророкові Осії: «Піди й візьми собі за дружину жінку-розпусницю і матимеш дітей з розпусти, адже край, відступивши від Господа, цілковито віддався розпусті» (Осії 1:2). Осія і його невірна дружина мали бути живим наочним уроком Божої любові до Його народу, навіть незважаючи на невірність і духовну розпусту Ізраїлю. Тобто це історія про Божу любов, яку Він дарує тим, хто її не заслуговує.

Справді, незважаючи на Божу вірність і любов, люди знову і знову грішили й повставали проти Нього. Святе Письмо неодноразово описує Бога як Того, Чия любов не розділяє невірна «дружина». Він досконало й віддано любив Свій народ, але вони зневажали Його, служили й поклонялися іншим богам, глибоко засмучуючи Господа й руйнуючи взаємини, які, здавалося, неможливо відновити.

Прочитайте Осії 14:1–4. Що ці вірші говорять про непохитну любов Бога до Свого народу? _____

Після неодноразового повстання Його народу Бог проголошує: «Ворохобність їхню вилікую, добровільно любитиму їх, бо Мій гнів відвернувся від нього» (Осії 14:5, переклад І. Огієнка). Слово «добровільно» в реченні «добровільно любитиму їх» перекладено з єврейського *недава*, яке означає те, що запропоновано добровільно. Це те саме слово, яке вжито, коли йдеться про добровільні пожертвування в системі святилища (див. Вих. 35:29; 36:3).

У книзі Осії та в інших розповідях Святого Письма Бог виявляє дивовижну прихильність і співчуття до Свого народу. Незважаючи на те, що ізраїльтяни неодноразово духовно зраджували, порушуючи взаємини завіту, які, здавалося, було неможливо відновити, Бог зі Своєї волі продовжував дарувати їм Свою любов. Люди не заслужили Божої любові; вони відкинули та втратили будь-яке законне право на неї. Проте Господь продовжував обдаровувати їх любов'ю без будь-якого морального чи іншого примусу. Тут і в інших розповідях Святе Письмо послідовно показує Божу любов як добровільну.

Багато людей вважає Господа віддаленим та суворим Правителем і Суддею. Як образ Бога, Якого зневажають і засмучують, як чоловіка з нерозділеним коханням до невірної дружини, допомагає вам побачити Його в іншому світі? Як це змінює ваш погляд на власні взаємини з Богом?

Вівторок, 31 грудня

ЛЮБОВ, ДАРОВАНА ДОБРОВІЛЬНО

Бог не тільки продовжував добровільно дарувати Свою любов Ізраїлю, незважаючи на неодноразові повстання, а й дарувати її нам, навіть якщо ми не перестаємо грішити. Ми не заслуговуємо на Божу любов і ніколи не зможемо її заслужити. Бог Біблії нічого не потребує (див. Дії 17:25). Божа любов проявляється до вас, до мене і до всіх людей з Його милосердної волі.

Порівняйте Об'явл. 4:11 і Псал. 33:6. Що ці тексти говорять нам про свободу Бога щодо Його творіння? _____

Бог добровільно створив цей світ. І саме тому Господь достойний слави, честі й поклоніння. Бог не був зобов'язаний створювати світ. До створення інших світів і нашої планети Господь уже насолоджувався взаєминами, сповненими любові, які існували в триєдиному Божестві.

Прочитайте Івана 17:24. Що цей текст говорить нам про Божу любов до створення світу? _____

Богові не потрібні були створіння як об'єкт Його любові. Та завдяки Своему характеру любові Господь вирішив створити світ і вступити у взаємини, сповнені любові, зі Своїм творінням.

Бог не тільки добровільно створив цей світ, даруючи Свою щедрю любов, а й продовжує добровільно любити людей навіть після того, як вони згрішили в Едемі, і навіть після того, як ми особисто чинимо гріх.

Згідно з людськими уявленнями, після гріхопадіння в Едемі Адам і Єва не мали права продовжувати жити й отримувати Божу любов. Проте Господь, Який утримує «все словом Своєї сили» (Євр. 1:3), у Своїй великій любові, милосерді та благодаті підтримував їхнє життя і знайшов спосіб примирити людство із Собою. І це примирення також стосується нас.

Як свідчить нам про Його любов і характер те, що Бог продовжує дарувати любов цьому світові, незважаючи на його занепад і зло? Як ця істина має спонукати нас любити Його у відповідь?

Середа, 1 січня

БАГАТО ЗАПРОШЕНИХ, ТА МАЛО ВИБРАНИХ

Бог не тільки любить людей зі Своєї власної волі, а також запрошує їх любити Його у відповідь. Можливість приймати чи відкидати Божу любов розкривається в притчі Христа про весільний бенкет.

Прочитайте Матв. 22:1–14. Яке значення цієї притчі?

У притчі Христа про весільний бенкет цар справляє весілля свого сина і посилає рабів «покликати запрошених», але «ті не

захотіли прийти» (Матв. 22:2, 3). Неодноразово цар посилав своїх рабів покликати їх, але вони ігнорували його заклик і навіть хапали його рабів і вбивали їх (див. Матв. 22:4–6).

Пізніше, вигубивши вбивць, цар сказав рабам: «Оскільки весілля готове, а запрошені виявилися недостойними, то йдіть на роздоріжжя і кого тільки зустрінете, кличте на весілля» (Матв. 22:8, 9). Після іншого епізоду про вигнання чоловіка без весільного вбрання, що показує необхідність отримати весільний одяг від царя, щоб відвідати весільний бенкет, Ісус завершує притчу загадковою і багатозначною фразою: «Багато запрошених, та мало вибраних!» (Матв. 22:14).

Що це означає? «Вибрані» – це ті, хто прийняв запрошення Господа на весілля. Слово, перекладене як «покликати» і «запрошені» в цій притчі, є грецьким словом *καλέω* (кликати, запрошувати). Остаточо «вибраним» (*εκλεκτός*) є той, хто прийняв запрошення.

Насправді Бог кличе (тобто запрошує) усіх на весільний бенкет. Проте кожен з нас може відмовитися від Божої любові. Для любові необхідна свобода. Бог ніколи нікому не нав'язуватиме Свою любов, хоч Він виявляє її до всіх. Ми створені зі свободою вибору, тому можемо відмовитися від взаємин з Богом, сповнених любові.

«Вибрані» – це ті, хто приймає запрошення Христа. Для тих, хто любить Його, Бог приготував дещо більш дивовижне, ніж ми можемо собі уявити. Усе зводиться до питання свободи, властивої для любові.

Що у вашому житті свідчить про те, що ви прийняли запрошення на Христове весілля та прийшли правильно «вбрані»?

Четвер, 2 січня

РОЗП'ЯТИЙ ЗА НАС

Бог запрошує кожного будувати з Ним взаємини любові, але лише ті, хто радо приймає запрошення, насолоджуються вічними результатами. Як видно з притчі про весільний бенкет, багато тих, кого цар запросив, «не захотіли прийти» (Матв. 22:3).

Незадовго до Свого розп'яття Христос говорив: «Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків і побиваєш камінням посланих до тебе! Скільки разів хотів Я зібрати твоїх дітей, як квочка збирає своїх курчат під крила, та ви не захотіли!» (Матв. 23:37). Спаситель хотів їх зібрати, але вони не захотіли. Те саме поширене грецьке дієслово, що означає «бажати» (*тєло*), вжито, коли Христос хотів спасти їх і коли вони не бажали бути спасеними.

Проте Ісус пішов на хрест за цих людей і за нас. Дивовижна любов! Хоч людський гріх заслуговує на вічну смерть, Сам Бог (у Христі) заплатив ціну та проклав шлях для відновлення зруйнованих взаємин між Небом і Землею. І Він продовжує дарувати нам Свою любов, хоч і не зобов'язаний це робити, але Сам добровільно прагне.

Прочитайте Івана 10:17, 18 і порівняйте з Гал. 2:20. Яке повідомлення для нас міститься в цих текстах?

У найвищому вияві Божої любові – на хресті – ми бачимо, що Христос віддав Себе за нас зі Своєї любові, за власним бажанням. Спаситель віддав Своє життя з власної ініціативи. Ніхто не забрав у Нього Його життя; Він добровільно запропонував це згідно з Планом викуплення, узгодженим на Небі ще до заснування світу.

«План нашого викуплення не був запізною відповіддю, він був створений не після гріхопадіння Адама. Цей план став “відкриттям тайни, яка споконвіку замовчувалася...” (Римл. 16:25). У ньому розкриті принципи, котрі споконвіку були основою Божого престолу. Від самого початку Бог і Христос знали про відступництво сатани й падіння людини через оманливу силу відступника. Бог не запланував існування гріха, натомість передбачив його виникнення й ужив заходів, щоб діяти відповідно до критичної ситуації. Наскільки ж сильною була Його любов до світу, що Він погодився віддати Свого Єдинородного Сина, “щоб кожний, хто вірить у Нього, не загинув, але мав життя вічне” (Івана 3:16)» (Е. Уайт. Бажання віків. С. 22).

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте в книзі Е. Уайт «Наочні уроки Христа» розділ «Виходьте назустріч молодому!» (С. 405–421).

«Землю огортає темрява спотвореного розуміння Бога. Люди втрачають знання про Його характер. Вони неправильно розуміють і тлумачать його. У наш час має проголошуватися вістка від Бога – вістка просвітницька за своїм впливом і спасенна за силою. Його характер повинен бути явлений людям. У темряву світу має пролитися світло Його слави, доброти, милосердя й істини.

Цю роботу описав пророк Ісаї: “На гору високу зберися собі, благовіснику Сіону, свого голоса сильно підвищ, благовіснику Єрусалиму! Підвищ, не лякайся, скажи містам Юди: Ось Бог ваш! Ось прийде Господь Бог, як сильний, і буде рамено Його панувати для Нього! Ось із ним нагорода Його, а перед обличчям Його – відплата Його” (Ісаї 40:9, 10, переклад І. Огієнка). Ті, котрі чекають приходу Жениха, повинні говорити людям: “Ось Бог ваш!” Останні промені благодатного світла, остання вістка милості, яку потрібно нести світові, – це відкриття Його характеру любові. Божі діти повинні виявляти Його славу. Своїм життям і характером вони мають відкривати, що Божа благодать зробила для них.

Світло Сонця Правди має сяяти в добрих ділах – у словах істини та вчинках святості» (Е. Уайт. Наочні уроки Христа. С. 415, 416).

Запитання для обговорення:

1. Гіршою за думку про відсутність Бога була б думка про те, що Господь ненавидить нас. Наскільки іншим був би наш світ, якби це було правдою?

2. Чому, на вашу думку, у нашому світі люди не розуміють Божого характеру? Подумайте й обговоріть способи, завдяки яким ви можете допомогти людям краще розгледіти Божу любов.

-
-
3. Яку вістку про Божий характер слід проголошувати сьогодні? Як би ви пояснили цю вістку людині, яка ще не знає, що Бог є любов? На які докази реальності Його любові та Його чудового характеру ви можете вказати?
-
-

4. Говорити про Божу любов – це одне, а виявлення її відображення цієї любові в нашому житті – це зовсім інше. Які «вчинки святості» можуть виявити Божу любов до ближніх?
-
-
-

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Основний текст: Осії 14:5.

Тема дослідження:

Івана 17:24; Матв. 22:1-14; Івана 10:17, 18.

Вступ. Бог добровільно любить кожну людину більше, ніж ми можемо собі уявити. Його любов надзвичайно щедра й милосердна. Господь добровільно вирішує виявити Свою жертовну любов, навіть коли люди невірні.

Теми уроку. Урок цього тижня містить три основні теми.

1. Божа любов не визначається необхідністю. Божа любов – визначальна тема для нашого розуміння взаємин Господа з людством. Божественна любов є вираженням великого Божого милосердя. Його любов не зумовлена будь-якими вчинками з нашого боку чи людським потенціалом. Бог виявляє Свою любов без особливих очікувань (хоч Він бажає, щоб ми любили Його у відповідь, а також ближніх, як самих себе). Господь любить кожну людину і робить це добровільно.

2. Величину Божої любові неможливо виміряти. Божа любов не ґрунтується на причинно-наслідкових умовах. Господь добровільно віддав Себе за нас, і Його постійна й незмінна любов виявляє Його милосердя. Його любов перевершує усі очікування, оскільки Він добровільно дарує благодать, милість і співчуття навіть тим людям, які цього не заслуговують.

3. Божій любові можна протистояти. Господь пропонує нам найповніше одкровення Своєї самовідданої любові, але не визначає реакцію людей на неї. Його любов не є панівною або примусовою, адже Бог дає нам свободу прийняти її або протистояти їй.

Застосування. Божа любов перевершує усі людські очікування, оскільки Господь добровільно дарує благодать, милосердя та співчуття людям, які цього не заслуговують. Як це уявлення про Божу любов змінює наше ставлення до тих у нашому оточенні, які не зробили нічого, щоб заслужити наше співчуття?

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

1. Божа любов не визначається необхідністю.

Свобода – невід’ємна риса Божої любові. Його любов нічим не зумовлена. Причина існує у нерозривному зв’язку з наслідком. Наслідок – це результат дії причини. Однак Божа любов не характеризується причинно-наслідковою логікою необхідності, вона є абсолютно добровільною. Цю ідею детально розкриває досвід Осії та його невірної дружини.

Осія та свобода Божої любові. Текст Осії 14:5 пов’язує обіцяне Боже зцілення невірності Ізраїлю з Його обіцянкою добровільно любити Свій народ. Ця обіцянка свідчить про відновлення Божого відступницького народу, передбачене в Осії 2:14–23 і проілюстроване милосердними стосунками Осії з його невірною дружиною (див. Осії 3:1–5). Порівняння з біографічним досвідом Осії свідчить про те, що Божа любов надзвичайно щедра. «Це любов, яку не можна заслужити. Що міг би Ізраїль представити Господеві як прийнятну плату?» Єврейський термін *недаба́*, який підкреслює, що Бог буде любити Ізраїль добровільно, передає ідею «добровільного дару» або «щедрої пожертви» (Дуглас Стюарт. Осія – Йона. Біблійний коментар. – Dallas: Word, Incorporated, 1987. Т. 31. С. 215). Отже, Божа любов не спричинена й не зумовлена будь-якими вчинками Ізраїлю. Це вираження Його свободи, і тому вона цілком добровільна. Мова Божественного зцілення в Осії 14:5 (див. також Осії 5:13; 6:1; 7:1; 11:3) підкреслює добровільний характер Божої любові, тому що Ізраїль не в змозі стати вірним самотужки. Отже, добровільний характер цієї любові передбачає, що ті, кого любить Бог, справді не заслуговують її.

Божа любов і творіння. Уявлення про те, що любов вимагає стосунків, здавалося б, означає, що Господеві потрібно було створити інших істот, щоб стати люблячим Богом. Інакше кажучи, творіння було необхідним для виявлення Божої любові. Однак цю ідею не підтверджує Святе Письмо, яке наголошує на свободі й автономії Господа. Він не потребує нічого від Своїх створінь (див. Дії 17:25). До того ж Божественна любов існувала вічно до створення Всесвіту, як підкреслив Ісус, коли сказав, що Отець полюбив Його «раніше від створення світу» (Івана 17:24). Отже, створення світу не було необхідністю для існування Божої любові. Натомість творіння було Божественною добровільною діяльністю, яка стала результатом свободи й наслідком Його вічної любові.

Божа любов дарує. Жертовна смерть Ісуса на хресті була добровільною жертвою любові. Христос не став жертвою насильницької страти. Як підкреслює сам Ісус: «Я кладу Свою душу... Ніхто не бере її від Мене, але Я Сам віддаю її» (Івана 10:17, 18). Павло пояснює, що Христос «полюбив мене й віддав Себе за мене» (Гал. 2:20). Отже, розп’яття Ісуса не було необхідністю, обрамленою злими вчинками Його катів, а Він добровільно віддав Себе як надзвичайний вияв свободи Божественної любові.

2. Величину Божої любові неможливо виміряти.

Думка про те, що Божа любов не ґрунтується на причинно-наслідкових умовах, означає, що її величину неможливо виміряти. Два випадки заступництва перед Богом у П’ятикнижжі ілюструють цю істину.

Першим прикладом є заступництво Авраама (див. Бут. 18:23–33) у контексті Божественного суду, оголошеного над Содомом і Гоморрою (див. Бут. 18:20). Спочатку Авраам звертається до Божої справедливості й запитує, чи справді Він знищив би місто, якби в ньому було 50 праведних людей (див. Бут. 18:24, 25). Можливо, 50 звучало як розумна цифра для Авраама, коли він кликав до Божественної справедливості. Та оскільки це число поступово зменшується з 50 до 45 (див. Бут. 18:28), із 45 до 40 (див. Бут. 18:29), із 45 до 30 (див. Бут. 18:30),

з 30 до 20 (див. Бут. 18:31) і з 20 до 10 (див. Бут. 18:32), він більше не звертається до Божественної справедливості, а радше до Божого милосердя (див. Бут. 18:27, 30, 32). Здається, що 50 було б розумним для справедливості, але 10 – це далеко за межами справедливого очікування. Якщо на початку заступництва складається враження, що Авраам намагався переконати Бога бути справедливим, а потім і милосердним, хід заступницького діалогу показує, що такий намір точно не цей випадок.

Другим прикладом є заступництво Мойсея за ізраїльтян на Сінаї. На початку він намагався вблагати Бога бути милосердним до них (див. Вих. 32:11–14, 31–33), але кульмінацією взаємодії між Мойсеєм і Господом є одкровення Божественної слави, яка є чудовим виявом Божої любові (див. Вих. 34:6, 7). Окрім підтвердження Божественної свободи бути милосердним до тих, хто не заслуговує Божої любові (див. Вих. 33:19), гостре асиметричне порівняння між «дотримується милосердя до тисяч поколінь» і «карає через беззаконня... до третього й четвертого поколінь» (Вих. 34:7) припускає, що масштаби Божої любові неможливо виміряти, і це особливо підкреслює свободу Його любові.

3. Божій любові можна протистояти.

Свобода Божественної любові також означає, що вона не визначає заздалегідь реакцію людства на цю любов. Божа любов добровільна і не передбачає необхідної логіки причинно-наслідкових зв'язків. У Своему плачі над Єрусалимом Ісус із сумом говорить про нездійсненні бажання щодо спасіння Його дітей. Він наголошує: «Скільки разів хотів Я зібрати твоїх дітей, як квочка збирає своїх курчат під крила, та ви не захотіли!» (Матв. 23:37). Грецьке дієслово *τέλο* вжито двічі в цьому уривку, але по-різному. Перше зображує волю Христа щодо тих, кого Він бажав спасти, тимчасом як друге вказує на те, що вони не поділяли того самого бажання («не захотіли»). Отже, Божественна любов не визначає реакції любові з боку тих, хто отримує цю пропозицію. На жаль, оскільки на це бажання, сповнене любові, люди не відповідають взаємністю, воно не може бути виконане.

Інший біблійний приклад опору Божественній любові можна знайти в притчі про весільний бенкет, на який покликано багатьох, але вони не захотіли прийти (див. Матв. 22:3). Потім заклик поширюється на інших, які справді прийшли на весілля (див. Матв. 22:9, 10). Однак навіть серед тих, хто прийшов, є хтось, «не вбраний у весільний одяг» (Матв. 22:11). У кінці притчі підкреслюється, що «багато запрошених, та мало вибраних!» (Матв. 22:14). У цій притчі про «Царство Небесне» (Матв. 22:2) мова обраності не передає ідею детерміністичного Божественного вибору (передвизначення), а пов'язана з прийняттям або відмовою людей відповісти на запрошення Бога. Інакше кажучи, «багато запрошених; але деякі відмовляються прийти, а інші, які приходять, відмовляються підкорятися нормам Царства і тому відкинуті. Тих, хто залишився, називають «вибраними»» (Д. А. Карсон. Матвій. Біблійний тлумачний коментар: Матвія, Марка, Луки. Grand Rapids, MI: Zondervan, 1984. С. 457). Отже, наша здатність вибирати є ще одним свідченням свободи Божої любові, яка відкрита для справді вільних реакцій прийняття чи спротиву. Нас запрошують вільно прийняти пропозицію Божої любові.

Частина III: Застосування

Спираючись на наведений вище погляд щодо свободи Божої любові, дайте відповіді на такі запитання:

1. Як розуміння того, що Божа любов не зумовлена жодними вчинками з нашого боку, наближає нас до Його присутності? Наведіть хоча б один практичний приклад.

2. Які аспекти захопливої думки про те, що Божа любов перевершує розумні очікування, оскільки Господь добровільно виявляє співчуття до людей, які цього не заслуговують, можна використати в діалозі з невіруючими?

3. Якими життєвими виборами ми можемо, на жаль, протистояти Божій любові?

4. Зважаючи на те, що Божа любов не використовує примусу, чого ми повинні навчитися, коли думаємо про способи, якими ми, християни, можемо любити інших по-справжньому?

Любов Завіту

Біблійні тексти для дослідження:

2 Петра 3:9; Втор. 7:6–9; Римл. 11:22; 1 Івана 4:7–20; Івана 15:12; 1 Івана 3:16.

Пам'ятний вірш:

«У відповідь Ісус сказав йому: Якщо хто любить Мене, той буде виконувати Моє слово; і Мій Отець любитиме його, і Ми прийдемо до нього, і зробимо оселю в ньому» (Івана 14:23).

Де хто вважає, що грецьке слово *aráne* позначає любов, яку здатний виявляти тільки Бог, тимчасом як інші слова, такі як *philéo*, стосуються різних видів любові, притаманних людині. Деякі також стверджують, що *aráne* – це любов, яка тільки дає, але ніколи не отримує, любов, цілковито незалежна від людської реакції.

Однак уважне вивчення Божественної любові у Святому Письмі показує: хоч ці ідеї і поширені, та все ж таки помилкові. По-перше, грецьке слово *aráne* стосується не лише Божої любові, а й людської, іноді навіть неправильно спрямованої

(див. 2 Тим. 4:10). По-друге, у Біблії багато інших слів, крім *aráne*, стосуються Божої любові. Наприклад, Ісус навчав: «Сам Отець любить [*philéo*] вас, – адже ви Мене полюбили [*philéo*]» (Івана 16:27). Тут грецьке слово *philéo* вживається не лише для позначення людської любові, а й любові Бога до людей. Отже, *philéo* може іноді стосуватися й Божої любові.

Святе Письмо також навчає, що Божа любов не одностороння, а глибоко взаємна, оскільки вона надзвичайно важлива для Господа, незалежно від того, чи відгукуються люди на Його любов.

Неділя, 5 січня

ВІЧНА ЛЮБОВ БОГА

Святе Письмо ясно говорить: Бог любить усіх. Найвідоміший текст Біблії проголошує цю істину: «Бо так Бог полюбив світ, що дав Свого Єдинородного Сина, щоб кожний, хто вірить у Нього, не загинув, але мав життя вічне» (Івана 3:16).

Прочитайте Псал. 33:5 і 145:9. Що ці тексти говорять про те, наскільки далеко та глибоко сягають Божа доброта, співчуття й милосердя? _____

Де хто може подумати, що він не вартий любові, що Бог любить усіх, але не його. Проте Біблія постійно проголошує, що Господь любить кожну людину. Немає нікого, кого б Він не любив. І оскільки Бог любить усіх, Він бажає, щоб усі були спасенні.

Прочитайте 2 Петра 3:9; 1 Тим. 2:4 і Єзек. 33:11. Що ці тексти говорять про бажання Господа спасти кожного? _____

Апостол Іван додає: «Адже не послав Бог Свого Сина у світ, щоб судити світ, але щоби через Нього спасти світ» (Івана 3:17). Якби це залежало лише від Бога, кожна людина прийняла б Його любов і була би спасенна. Проте Господь нікому не нав'язуватиме Своєї любові. Люди вільні приймати або відкидати її.

І хоч деякі відкидають її, Бог ніколи не перестає їх любити. У книзі Єремії Він проголошує Своему народові: «Я полюбив тебе вічною любов'ю, тому Я і виявляю тобі милосердя» (31:3).

В інших текстах Біблія неодноразово навчає, що Божа любов триває вічно (див. Псал. 136). Божа любов ніколи не вичерпується, вона вічна. Нам складно це зрозуміти, адже легше не любити інших, чи не так? Та якби ми навчилися відчувати реальність цієї любові, тобто пізнали Божу любов, то наше життя та ставлення до ближніх змінилися б.

Якщо Бог любить усіх, це означає, що Він повинен любити деяких досить поганих людей. Чого має навчити нас Божа любов до цих людей? Як ми повинні ставитися до них?

Понеділок, 6 січня

ЛЮБОВ ЗАВІТУ

Біблія часто описує Божі особливі взаємини з людиною, сповнені любові, використовуючи метафори сім'ї чи родинних стосунків, зокрема любові між чоловіком і дружиною або доброї матері до своєї дитини. Ці метафори використовуються, щоб змалювати особливі взаємини між Богом і Його народом завіту. Це взаємини завіту, які включають не лише Божу любов до людей, а й очікування, що люди приймуть цю любов і любитимуть Його (й одне одного) у відповідь.

Прочитайте Втор. 7:6–9. Що ці вірші говорять про зв'язок між Богом, Який укладає завіти, і Божою милістю?

Текст Втор. 7:9 описує особливий вид любові, яку Бог виявляє до Свого народу завіту; це взаємини, які частково залежать від того, залишаються вони вірними чи ні. Божа любов не є умовною, але взаємини завіту з Його народом саме такі.

Слово, перекладене як «милосердя» у Втор. 7:9, *хэсед*, є прикладом завітного аспекту Божественної любові. Його часто використовували для опису величі Божого милосердя, доброти й любові. Також слово *хэсед* означає доброзичливість або непохитну любов до іншого в межах стосунків, сповнених любові. Це слово також ініціює такі взаємини, у яких інша сторона проявить цю любов у відповідь.

Божий *хэсед* показує, що Його милість надзвичайно надійна, непохитна й витривала. Проте отримання переваг *хэсед* є

умовним і залежить від бажання Його народу підкорятися й підтримувати взаємини (див. 2 Сам. 22:26; 1 Цар. 8:23; Псал. 25:10; 32:10; 2 Хронік 6:14).

Божа непохитна любов є основою усіх стосунків. Бог не лише добровільно створив нас, а й у Христі добровільно віддав Себе за нас. «Більшої любові ніхто не має за ту, коли хто душу свою кладе за друзів своїх» (Івана 15:13). Безсумнівно, найбільший вияв Божої любові відбувся, коли Господь «упокорив Себе, був слухняним аж до смерті, і до смерті хресної» (Филп. 2:8).

Як ви можете постійно тримати у своєму серці реальність Божої любові? Чому важливо це робити?

Вівторок, 7 січня

УМОВНІ ВЗАЄМИНИ

Бог кличе й запрошує кожну людину будувати близькі, сповнені любові взаємини з Ним (див. Матв. 22:1–14). Щоб правильно відповісти на цей заклик, потрібно виконувати Божу заповідь любити Господа та ближніх (див. Матв. 22:37–39). Якщо людина вирішить добровільно прийняти Господню любов, вона буде користуватися перевагами цих взаємин з Богом.

Прочитайте Осії 9:15; Єрем. 16:5; Римл. 11:22 і Юди 1:21. Що говорять ці тексти про відкинення переваг Божої любові?

Ці й інші тексти свідчать, що насолода перевагами сповнених любові взаємин з Богом пов'язана з реакцією людини на Його любов. Однак ми не повинні припускати помилки, вважаючи, що Господь насправді перестає когось любити. Божа любов вічна. Важливо пам'ятати, що далі в тій самій книзі Бог говорить про Свій народ: «Добровільно любитиму їх» (Осії 14:5, переклад І. Огієнка). Хоч Божа любов вічна й безумовна, усе ж таки благословення залежить від того, як ми відповідаємо на Його любов, і це має вирішальне значення для того, щоб ці взаємини тривали.

«Хто має Мої заповіді та виконує їх, той Мене любить. А хто Мене любить, того любитиме і Мій Отець, і Я любитиму його,

і з'явлюся йому Сам» (Івана 14:21). Так само Ісус проголошує Своїм учням: «Сам Отець любить вас, – адже ви Мене полюбили й повірили, що Я вийшов від Бога» (Івана 16:27).

Ці й інші тексти навчають, що збереження переваг спасенних взаємин з Богом залежить від того, чи приймемо ми Божу любов (яка також передбачає готовність бути провідниками цієї любові). Це не означає, що Бог коли-небудь перестане любити. Навпаки, як ми не можемо змусити сонце перестати світити, але можемо сховатися від сонячних променів, так не в змозі зробити нічого, щоб зупинити вічну Божу любов. Проте ми можемо остаточно зруйнувати взаємини з Господом і в такий спосіб позбавити себе всіх переваг, зокрема обітниць про вічне життя.

Як люди можуть побачити й відчутти реальність Божої любові, незалежно від того, чи відповідають на неї? Наприклад, як світ природи, навіть після гріхопадіння, свідчить про Божу любов?

Середа, 8 січня

ВТРАЧЕНЕ МИЛОСЕРДЯ

Божа любов вічна, і ми не заслуговуємо її. Однак люди можуть прийняти або відкинути цю любов, але лише тому, що Бог добровільно любить нас. Він виявляє до нас Свою досконалу вічну любов ще до того, як ми приймемо рішення (див. Єрем. 31:3). Наша любов до Бога є відповіддю на те, що було дано нам ще до того, як ми попросили.

Прочитайте 1 Івана 4:7–20, звернувши особливу увагу на вірші 7 і 19. Що вони говорять нам про пріоритет Божої любові? _____

Божа любов завжди первинна. Якби Бог спочатку не полюбив нас, ми не могли б полюбити Його у відповідь. Господь створив нас здатними любити, адже Він Сам є Джерелом любові. Однак ми можемо вибирати, чи прийняти її, щоб потім відобразити у своєму житті. Прикладом цієї істини є притча Христа про немилосердного боржника (див. Матв. 18:23–35).

У притчі ми бачимо, що раб ніколи б не зміг повернути те, що винен цареві. Згідно з Матв. 18:24, раб був винен своєму панові 10 000 талантів. Один талант – це приблизно 6000 динаріїв. А один динарій – це середня платня робітника за один день (пор. з Матв. 20:2). Отже, щоб заробити один талант, робітникові знадобилося б 6000 днів праці. Середній робітник може працювати 300 днів і заробляти 300 динаріїв на рік. Отже, йому знадобилося б приблизно 20 років, щоб повернути один талант, який складався з 6000 динаріїв (6000:300 = 20). А щоб заробити 10 000 талантів, середній робітник мав би працювати 200 000 років. Отож раб ніколи не зміг би повернути цей борг. Проте цар змилосердився над своїм рабом й охоче пробачив йому величезний борг. Та коли цей прощений раб відмовився пробачити незрівнянно менший борг, який становив 100 динаріїв, одного зі своїх друзів і наказав кинути його до в'язниці, доки той не поверне всю суму, цар розлютився та скасував своє милостиве прощення. Раб утратив любов і прощення свого пана. Хоч Боже співчуття й милосердя ніколи не вичерпуються, їх можна зрештою відкинути і втратити переваги Божого співчутливого й милосердного ставлення.

Подумайте про те, що вам було прощено і чого коштувало вам прощення Ісуса. Що це говорить нам про прощення інших?

Четвер, 9 січня

ДАРОМ ОТРИМАЛИ – ДАРОМ ДАВАЙТЕ

Як раб ніколи не зміг би повернути борг своєму цареві, так і ми ніколи не зможемо відплатити Богові. Ми ніколи не зможемо заслужити Божу любов. «Бог виявляє Свою любов до нас тим, що Христос за нас помер, коли ми були ще грішниками» (Римл. 5:8). Яка дивовижна любов! Як сказано в 1 Івана 3:1: «Подивіться, яку любов дав нам Отець, щоб ми звалися Божими дітьми!».

Однак ми можемо й повинні віддзеркалювати Божу любов до інших настільки, наскільки це можливо (див. 2 Кор. 3:18).

Якщо ми отримали таку велику милість і прощення, то наскільки більше ми повинні виявляти милосердя та прощати іншим? Пригадайте, що раб втратив милість і прощення свого пана, оскільки не зміг виявити милосердя до свого друга. Якщо ми справді любимо Бога, то обов'язково відобразимо Його любов, виявляючи її до інших.

Прочитайте Івана 15:12; 1 Івана 3:16 та 4:7–12. Що ці уривки говорять про зв'язок між любов'ю Бога, нашою любов'ю до Бога й до інших?

Ісус сказав Своїм учням: «Ви – друзі Мої, якщо чините те, що Я заповідаю вам» (Івана 15:14). І що заповів їм Христос? Він повелів їм (і нам) любити інших так само, як Він любив їх. Тут і в інших уривках Господь заповідає нам любити Бога й одне одного.

Ми повинні визнати, що нам прощено нескінченний борг, який ми ніколи не зможемо повернути, борг, сплачений на хресті за нас. Отже, ми повинні любити і прославляти Бога, виявляти любов і благодать до інших. Як навчає Христос у Євангелії від Луки: той, кому багато прощено, багато любить, а «кому мало прощається, той мало любить» (7:47). А хто з нас не усвідомлює, скільки нам прощено?

Якщо любов до Бога означає, що ми любимо інших, то ми повинні невідкладно ділитися посланням Божої любові як словом, так і ділом. Ми маємо допомагати людям у їхньому повсякденному житті тут і зараз, а також прагнути бути провідниками Божої любові та вказувати ближнім на Того, Хто пропонує їм обітницю вічного життя на Новому Небі й Новій Землі. Вони будуть не такими, як наш світ, спотворений і спустошений гріхом і смертю, сумними плодами відкидання Божої любові.

Які конкретні кроки ви можете зробити, щоб виявити любов до Бога? Що ви можете здійснити сьогодні та в найближчі дні, щоб проявити до людей Божу любов і запросити їх насолоджуватися обітницею вічного життя?

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте в книзі Е. Уайт «Дорога до Христа» розділ «Велика перевага молитви» (С. 93–104).

«Розповідайте Богові про свої потреби, радощі, печалі, турботи й побоювання. Це не обтяжить Його. Той, Хто перелічив волосся на вашій голові, не залишиться байдужим до потреб Своїх дітей. “Господь вельми милосердний та співчутливий” (Якова 5:11). Людські печалі зворушують Його любляче серце. Він переживає разом з нами, коли ми розповідаємо Йому про свої жалі. Розкажіть Йому про все, що тривожить вас. Жодний тягар не буде для Нього занадто тяжким, бо Він утримує світи і керує Всесвітом; Він не може бути байдужим до всього, що стосується вашого внутрішнього світу. Немає жодного розділу в книзі життя, який був би настільки незрозумілим, щоб Господь не міг його прочитати; жодне становище, у якому ви опинилися, не може бути таким важким, щоб Він не міг вам допомогти. Жодне нещастя, котре спіткало найменшу Його дитину, жодне переживання, що непокоїть душу, жодна радість, жодна щира молитва – ніщо не проходить повз увагу Небесного Отця, усе знаходить живий відгук у Нього. “Розбитих серцем Він лікує і їхні болючі рани перев'язує” (Псал. 147:3). Взаємини між Богом і кожною людською душею є настільки повними і визначеними, ніби ця людина є єдиною душею на Землі, що потребує Його опіки, за котру Він віддав Свого улюбленого Сина» (Е. Уайт. Дорога до Христа. С. 100).

Запитання для обговорення:

1. Поміркуйте над реченням: «Взаємини між Богом і кожною людською душею є настільки повними і визначеними, ніби ця людина є єдиною душею на Землі, що потребує Його опіки, за котру Він віддав Свого улюбленого Сина». Як це нас втішає і як ми маємо жити, знаючи про близькість Бога до нас та Його ніжну турботу? Як ви можете навчитися довіряти цій чудовій обітниці?

2. Як ви розумієте Псал. 103:17, 18 у світлі уроку цього тижня? Що ці богонатхненні тексти відкривають про Божу вічну любов? Як ми можемо прийняти цю любов?

3. Як Божа любов впливає на ваші взаємини з Ним? Як вона впливає на наше ставлення до страждань ближніх?

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Основний текст: Івана 14:23.

Тема дослідження:

Втор. 7:9; Псал. 145:9; Єзек. 33:11; Матв. 18:23–25;
2 Петра 3:9; Юди 1:21.

Вступ. Божа любов є глибоко взаємною. Наші близькі стосунки з Богом не можуть існувати без людської взаємності у відповідь на Його любов і милосердя.

Теми уроків. Урок цього тижня зосереджений на трьох ключових ідеях.

1. Божа любов безумовна. Бог любить усіх і бажає встановити близькі взаємини. Прояв Його любові не залежить від людських учинків і не обмежується певним типом людей. Він бачить цінність у кожній людині та вважає її об'єктом Своїх милосердних благословень.

2. Божа любов має намір ініціювати умовні взаємини. Божа любов і милосердя універсальні й безумовні, але Господь бажає мати конкретні та близькі стосунки з людьми, що передбачають умовність. Тобто Господь очікує відповіді на любов, яку вони отримують від Нього, тобто добровільної любові у формі покори й вірності.

3. Божа любов має бути відображена в людських стосунках. Господь прагне взаємної любові; продовження близьких взаємин передбачає відповідну реакцію людини. Відповідь людини на Божу любов, що підтримує завіт, включає дотримання Божих Заповідей і любов одне до одного.

Застосування. Бог бажає мати з людьми взаємини, сповнені любові, але вони вимагають щирої відповіді й послуху з нашого боку. Попросіть своїх учнів поміркувати над тим, що ставить під загрозу їхні взаємини любові з Богом (і з ближніми).

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

1. Божа любов безумовна.

Тексти Псал. 145:8, 9 підкреслюють дивовижну та всеосяжну реальність Божої любові: «Милосердний і співчутливий Господь, довготерпеливий і сповнений любові. Господь добрий до всіх, – Його милосердя помітне на всіх Його вчинках». Ідея любові в цьому уривку виражена словами милості, співчуття, терпіння, милосердя й доброти. Цей список перегукується з одкровенням Божої слави та характеру у Вих. 34:6. У Псал. 145:8 єврейський термін *hesed*, який також міститься у Вих. 34:6, перекладається як «милість», «милосердя», «любов». Він передає поняття відданості, вірності, доброти й милості (Людвіг Келер та ін. Лексикон іврити та арамейської мови Старого Завіту. Leiden: Brill, 1994–2000. С. 336, 337) і належить до семантичної сфери (відданої/вірної) любові (Джеймс Свонсон. Словник біблійних мов із семантичними сферами: іврит [Старий Завіт]. Оук-Харбор: Logos Research Systems, Inc., 1997).

Всеосяжна реальність Божої любові підкреслюється в Псал. 145:9, де написано, що «Господь добрий до всіх». Універсальність Божественної доброти в цьому біблійному тексті прямо вказує на те, що Божа любов безумовна, тобто не залежить від учинків або реакції людини. У Псал. 145 універсальна мова використовується у вірші 12 для опису «усіх людей», які мають почути про чудові діяння Бога. До того ж вірш 15 зображує «очі всіх», які дивляться з надією на Господа й отримують від Нього «своєчасно... поживу». Вірш 16 говорить: «Розтуляєш Свою руку і насичуєш за потребою все живе». Псалом завершується загальним запрошенням, згідно з яким «усяке тіло благословляє Його святе Ім'я повік-віків» (вірш 21). Ця універсальна мова підкреслює всеосяжну реальність Божої любові та її безумовну природу, оскільки всі створіння є об'єктами Його милосердних благословень.

Ця картина безумовної Божої любові узгоджується з ідеєю, що Господь «не має задоволення у смерті беззаконника, а прагне лише того, щоб він залишив свою злочинну дорогу, й залишався живим» (Єзек. 33:11). Ця сама концепція підтверджується в

2 Петра 3:9, де вказується, що Бог не бажає, «аби хтось загинув, а щоб усі прийшли до каяття». Як говорить апостол у 1 Тим. 2:4, Господь «бажає, щоб усі люди спаслися».

2. Божа любов має намір ініціювати умовні взаємини.

Хоч у Псал. 145 наголошується на всеосяжній і безумовній реальності Божої любові, цей псалом розрізняє вірних (вірші 10, 11) і нечестивих (вірш 20) людей. До того ж у цьому розділі висвітлюються конкретні й умовні взаємини Бога з тими, хто шукає Його та служить Йому. «Господь близький до всіх, *котрі волають до Нього*, – до тих, котрі від щирого серця *благають Його*. Він виконує бажання всіх, котрі Його *шанують*, вислуховує їхні благання і спасає їх» (вірші 18, 19, курсив додано). Цікаво, що у Псал. 145:20 ключовою відмінністю між вірними й нечестивими є те, що перша група любить Господа: «Господь охороняє тих, котрі Його люблять». Ця відмінність свідчить: Божа доброзичливість є універсальною і безумовною, і Він бажає мати люблячі взаємини з людьми, а ці взаємини передбачають умовність; тобто вони не можуть бути встановлені без сповненої любові відповіді людини на любов Бога. Звичайно, Божа милосердна любов є безумовною та всеосяжною. Проте взаємини любові з Господом умовні, оскільки вони не можуть існувати, якщо люди не відповідають любов'ю на любов, яку вони отримали від Бога. Інакше кажучи, щирі стосунки любові передбачають певний рівень взаємності.

Ця ідея взаємності у стосунках справжньої любові має вирішальне значення для розуміння взаємин завіту Бога з Його народом. Насамперед цей завіт ґрунтується на безумовній Божій любові. Як написано у Втор. 7:6–8 щодо Ізраїлю: «Тебе обрав Господь, твій Бог, з-поміж усіх народів, що на землі, аби ти був Його особливим народом. Господь уподобав вас і обрав вас не тому, що ви численніші від усіх народів, – Господь з любові до вас, а також тому, що Він дотримується клятви, якою присягнув вашим батькам». Однак, незважаючи на те, що Божа любов не ґрунтується на вчинках Ізраїлю, взаємини завіту між Богом та Ізраїлем вимагають певного рівня взаємності як відповіді на Божу любов. Бог, звичайно, дотримується Свого

завіту з вірністю й милосердям. Адекватна відповідь людей – любити Бога і виконувати Його Заповіді. Як підкреслює Втор. 7:9, Бог є «вірним» і «до тисячного покоління зберігає Заповіт і виявляє милосердя до тих, хто Його любить і дотримується Його Заповідей».

3. Божа любов має бути відображена в людських стосунках.

Якщо взаємини з нашим люблячим Богом (а не сама Божа любов, яка вічна – Єрем. 31:3) умовні, їх можна зруйнувати. Наприклад, в Осії 9:15 підкреслюється, що через злі вчинки Ізраїлю їхні сповнені любові стосунки з Богом більше не існують. Подібна думка міститься в Єрем. 16:5. У Римл. 11:22 наголошується на тому, що продовження взаємин з Богом, сповнених любові, залежить від людей, які повинні «залишатися в милості». Саме тому текст Юди 1:21 закликає віруючих зберігати себе «в Божій любові». Взаємини з Богом передбачають дотримання Його Заповідей (див. Івана 14:21) і любов одне до одного (див. 1 Івана 4:7). Це відповідь людини на любов Бога, Який полюбив нас першим (див. 1 Івана 4:19; пор. з 1 Івана 4:7).

Притча про немилосердного боржника в Матв. 18:23–35 указує на те, що сповнені любові взаємини Бога з нами можуть бути зруйновані, якщо Його любов, яку Він перший запропонував нам, не відображається в наших стосунках з іншими. Притча порівнює милосердний учинок господаря щодо його слуги з відсутністю милосердя та прощення цього самого слуги щодо його приятеля. Ісус навчає, що Боже любляче прощення, яке стоїть на першому місці, залежить від нашого милостивого ставлення до інших. Інакше кажучи, взаємини з Богом мають бути певною мірою відображені в людських стосунках (див. Івана 15:12; 1 Івана 3:16; Івана 4:7–12). Інакше наші сповнені любові взаємини з Господом будуть зруйновані. Це не слід сприймати як холодну умовність з боку Бога, а як серйозну нестачу розуміння глибини Божого люблячого милосердя з боку людей. Як зазначено в Луки 7:47, відчуття того, наскільки багато нам було прощено, має відобразитися в наших учинках любові. Отже, не виявляючи любові до інших, ми не розуміємо й недостатньо оцінюємо глибину Божої любові до нас.

ЧАСТИНА III: ЗАСТОСУВАННЯ

Бог безумовно любить кожну людину. Коли ми приймаємо Божу любов і відповідаємо на неї, будуючи сповнені любові взаємини з Ним, у нас виникає бажання будувати стосунки з ближніми. Бог не тільки дарує Свою любов своїм створінням, а також дає можливість їм відповідати (позитивно чи негативно) на Його любов і виявляти її до інших. На основі цієї ідеї обговоріть такі запитання:

1. Як ми можемо безумовно виявляти свою любов і повагу до кожної людини, незалежно від соціального становища, індивідуальних особливостей чи особистих досягнень?
2. Пригадайте історію, яка є прикладом різниці між безумовною любов'ю та умовними стосунками, сповненими любові. Як цей приклад ілюструє поняття безумовності й умовності в нашому поясненні Божої любові та Його взаємин з нами?
3. Наші взаємини з Богом спонукають нас бажати й отримувати задоволення від здійснення добрих учинків для ближніх, що контрастує з байдужістю до потреб інших людей. Як наші стосунки з Господом змінюють наше ставлення до родини, співпрацівників і сусідів?
4. Наскільки можливо виявляти безумовну любов до того, хто не хоче вступати з нами в стосунки, сповнені любові й поваги? Чи вважаєте ви, що безперервна безумовна любов може вплинути на цю людину, щоб вона змінила свою думку? Поясніть.
5. Що ми можемо зробити, щоб виявляти безумовну любов, повагу й надавати підтримку підліткам у нашій церкві? Як ми можемо розвинути позитивні зв'язки між поколіннями для більш люблячих стосунків з молодими людьми?

Догоджати Богові

Біблійні тексти для дослідження:

Луки 15:11–32; Соф. 3:17; Ефес. 5:25–28; Ісаї 43:4;
Римл. 8:1; 5:8; Марка 9:17–29.

Пам'ятний вірш:

«Господь, твій Бог, є посеред тебе, – Всемогутній тебе врятує! Він радітиме тобою особливою радістю, – відновить Свою любов! Він буде тішитись тобою, як веселяться у свята» (Соф. 3:17).

Уявімо таку картину: п'ятирічний хлопчик приходять до батька з погано запакованим подарунком на День батька. Він схвилювано вручає подарунок.

Батько говорить: «Сину, мені не потрібен твій подарунок. Зрештою, ти не можеш подарувати мені нічого, що б мене порадувало. Усе, що ти міг би мені подарувати, я можу сам собі купити, і все, що ти мені подарував, було або куплено за мої гроші, або зроблено з матеріалів, за які я заплатив. Тож залиш собі свій подарунок. Мені він не потрібний, я не хочу його. Але я все одно люблю тебе».

Що ви думаєте про реакцію цього батька? На думку спадають такі слова, як «безсердечний», «холодний» і «бездушний». Чи так Бог відповідає нам? Чи можемо ми справді бути до вподоби Богові? Як би не було складно це уявити, навіть ми, грішні істоти, зіпсовані та схильні до зла, можемо бути до вподоби Богові! Інакше кажучи, Господь не дивиться на нас або на подарунки, які ми приносимо Йому, поглядом цього батька. Навпаки, ми можемо догодити Богові, але тільки через Христа.

Неділя, 12 січня

ЦІННІШИЙ, НІЖ ВИ МОЖЕТЕ СОБІ УЯВИТИ

Як ми дослідили в попередньому уроці, немає нікого – навіть найбільшого грішника чи найгіршого злочинця, – кого б Бог не любив. Оскільки Господь цінує людей більше, ніж ми можемо собі уявити, Він незадоволений гріхом, адже любить нас і знає наслідки беззаконня.

Прочитайте Луки 15:11–32. Що розповідає притча про блудного сина про Боже співчуття й любов? У чому полягає попередження для тих, хто, як і старший син, залишився вдома? _____

У цій притчі Ісуса син одного чоловіка передчасно попросив свою спадщину, відділившись від свого батька й родини. Потім блудний син розтратив своє майно і став бідувати, заздрячи свиням, які їли стручки. Розуміючи, що наймити в домі його батька мають більш ніж достатньо їжі, він вирішив повернутися додому в надії стати слугою.

Далі описаний сильний урок для нас. Деякі батьки відвернулися б від такого сина після його повернення. Вони б сказали: «Ти взяв свій спадок і відділився від мого дому. У тебе тут більше немає спадщини». Це було б логічним, навіть розумним ставленням, чи не так? В очах деяких батьків син зайшов занадто далеко, щоб його прийняли вдома, особливо як сина.

Проте в притчі батько (який представляє Самого Бога) відповідає по-іншому. «Коли він [блудний син] був ще дале-

ко, батько побачив його й змилосердився; побігши, кинувся йому на шию і поцілував його» (Луки 15:20). Незважаючи на те, що тоді вважалось негідним для старшої поважної людини вибігти комусь назустріч, батько у своєму великому співчутті побіг назустріч синові, повернув його до свого дому, навіть влаштувавши святкування на його честь. Це символізує велике співчуття Бога до кожної непокірної людини й радість, яку Він відчуває, коли навіть один грішник кається і навертається. Який дивовижний образ Бога в цій притчі!

Цікава реакція іншого сина. Чому він розгнівався і чому ця реакція була такою по-людськи зрозумілою? Однак чого навчає нас притча про те, що людські уявлення про справедливість не охоплюють глибини Євангелія і Божої любові до нас?

Понеділок, 13 січня

РАДІТИ ОСОБЛИВОЮ РАДІСТЮ

Як би важко не було нам це уявити, Бог вважає кожну людину безцінною, тому Він радіє спасінню навіть однієї душі.

Прочитайте Соф. 3:17. Як цей вірш проливає світло на притчу про блудного сина? _____

Текст Соф. 3:17 яскраво демонструє Божу радість за Його викуплений народ. Майже кожне слово, яке означає радість і насолоду у єврейській мові, міститься в цьому єдиному вірші, який описує Божу радість за Його викуплений народ. Проте жодне слово неспроможне описати величину Божої радості того дня.

Зверніть також увагу, де перебуває Бог, – «посеред» Свого народу. Примирення, яке є наслідком взаємин любові, супроводжується безпосередньою присутністю Бога. Як батько, здалека побачивши сина, вибігає до нього, так і Бог перебуває посеред Свого народу.

В Ісаї 62:4 подібні образи пов'язані зі шлюбом. Божий народ називатиметься *хефцива́х*, що означає «Моя втіха в ній», а країна – *беула́*, що означає «заміжня». Чому? Тому

що, як сказано в тексті, «Господь уподобав тебе, і твоя земля стане одруженою». Апогею Божої радості досягне тоді, коли Він прийме Свій народ і радітиме за нас, як батько радів за свого блудного сина.

Прочитайте Ефес. 5:25–28. Що цей уривок говорить про любов, яку ми також покликані виявляти?

Цей уривок закликає чоловіків любити своїх дружин, «як Христос полюбив Церкву й віддав Себе за неї» і «як власні тіла» (Ефес. 5:25, 28). Ці тексти не лише показують безкорисну й жертвовну любов, яку чоловік повинен виявляти до своєї дружини, а також свідчать, що Сам Христос любить Свою Церкву як частину Себе.

Вівторок, 14 січня

ДОГОДЖАТИ БОГОВІ?

Як могло статися, що Бог отримує радість від спілкування з простими людьми на одній крихітній планеті посеред гігантського Всесвіту? Як це можливо, щоб люди мали таке значення для всемогутнього Творця, Який нічого не потребує? Ці запитання можна розділити на два аспекти. По-перше, як міг Сам Бог відчувати радість? По-друге, як люди можуть приносити Йому радість, особливо зважаючи на нашу гріховність? Перший аспект цих запитань є темою на сьогодні, а другий – на завтра.

Прочитайте Ісаї 43:4; Псал. 149:4 і Притчі 15:8, 9. Що ці тексти говорять нам про те, що Богові приємний Його народ?

Як ми частково побачили вчора, Бог може бути задоволений людьми, любить їх і бажає їм найкращого. Проте Господь незадоволений Своїм народом, коли вони чинять зло. Справді, Притчі 15:8, 9 навчають: хоч «жертва» і «дорога» нечестивих огидні для Господа, «молитва праведних Йому приємна» і «Він любить того, хто послідовно дотримується справедливості». Цей уривок свідчить не тільки про те, що Богові неприємне зло, а й про те, що Йому подобається добро. Це також показує міцний

зв'язок між Божественною радістю й любов'ю, які проявляються у всьому Святому Письмі.

Згідно з Псал. 146:8, «Господь любить праведних». Апостол Павло в Другому посланні до коринтян 9:7 додає: «Бог любить того, хто дає з радістю». По-перше, зверніть увагу на те, про що ці тексти не говорять. Вони не запевняють, що Бог любить лише праведних або лише тих, хто дає з радістю. Бог любить кожного. Проте таких людей Господь любить по-особливому.

Подумайте про те, наскільки тісно мають бути пов'язані Небо і Земля, щоб Бог, Творець Усесвіту, міг перебувати так близько з нами. Яку надію дає вам ця дивовижна ідея, особливо якщо ви переживаєте важкий час?

Середа, 15 січня

ЖИВІ КАМЕНІ

Як ми, грішні істоти, можемо догодити святому Богові? Прочитайте Римл. 8:1 і 5:8. Чого ці тексти навчають про наше становище перед Богом? _____

Бог дарує людям благодать перед будь-яким людським учинком. Перш ніж ми щось скажемо чи зробимо, Господь звертається до нас і дає нам можливість прийняти або відкинути Його любов. Як сказано в Посланні до римлян 5:8, «Бог виявляє Свою любов до нас тим, що Христос за нас помер, коли ми були ще грішниками» (пор. з Єрем. 31:3). І ми можемо примиритися з Богом і навіть бути приємні в Його очах завдяки служінню нашого Викупителя.

Прочитайте 1 Петра 2:4–6 і порівняйте з Євр. 11:6. Що ці тексти говорять нам про те, як ми можемо догодити Богові? _____

Без Божого втручання грішні люди не здатні принести нічого цінного Господеві. І все ж Бог зі Своєї милості проклав шлях завдяки роботі Христа. «Через Ісуса Христа» ми можемо «принести духовні жертви, приємні Богові» (1 Петра 2:5). «Без віри неможливо догодити Богові» (Євр. 11:6), тому завдяки посередницькій роботі Христа Бог «удосконалив»

віруючих «у всякому доброму ділі, аби виконати Його волю, здійснюючи у вас усе, що Йому до вподоби, – через Ісуса Христа, Якому слава навіки-віків! Амінь» (Євр. 13:21). Ті, хто відповідає Богові вірою, вважаються праведними у Його очах завдяки посередництву Христа, бо лише Його праведність буде прийнята. Ті, хто відгукується на Божі люблячі заклики, гідні спасіння завдяки посередництву Ісуса (див. Луки 20:35), і Він перетворює їх на Свою подобу (див. 1 Кор. 15:51–57; 1 Івана 3:2). Бог здійснює викуплення не тільки для нас, а й у нас.

Як вас надихає думка про те, що Христос є вашим Посередником на Небі?

Четвер, 16 січня

ГІДНА МЕТА

Господь отримує задоволення навіть від найменшої позитивної відповіді на Його любов. Завдяки Тому, Хто єдиний гідний любові та праведний, кожен з нас може бути визнаний праведним і зарахований до числа Божих улюблених, які житимуть з Ним у досконалій любові впродовж усієї вічності. Це велика надія викуплення, яка включає роботу Христа для нас на Небі.

Проте ви можете запитати, чи стосується це й вас. А може, ви почуваетесь недосконалыми? Можливо, ви боїтеся, що у вас недостатньо віри?

Прочитайте Марка 9:17–29. Як Бог реагує на віру людини в цій історії? _____

Учні не могли вигнати німого духа; здавалося, не було надії. Проте Ісус прийшов і сказав батькові: «Щодо “якщо можеш”, то все можливе віруючому!» (Марка 9:23). А батько зі сльозами відповів: «Вірю! Допоможи моєму невірству!» (Марка 9:24).

Зверніть увагу, Ісус не сказав цьому чоловікові: «Прийдеш до мене тоді, коли матимеш більше віри». Натомість його зойку відчаю: «Допоможи моєму невірству!» було достатньо.

Без віри неможливо догодити Богові (див. Євр. 11:6), але Ісус приймає навіть найменшу віру, і завдяки вірі в посередництво Христа ми можемо догодити Йому. Завдяки вірі й завдяки

роботі Спасителя заради нас ми можемо реагувати й діяти так, щоб це було до вподоби Богові.

Отже, ми повинні дотримуватися поради Павла, щоб «бути любими» Богові (2 Кор. 5:9, 10; пор. з Колос. 1:10; 1 Сол. 4:1; Євр. 11:5). І ми повинні просити Бога змінити наш світогляд, тоді зміняться наші цінності, а згодом стануть правильними наші пріоритети й інтереси. Тоді в нас з'явиться прагнення задовольнити потреби тих, кого ми любимо, і вдосконалювати нашу любов, щоб вона торкалася сердець ближніх. «Любіть один одного по-братерськи, пошаною один одного випереджайте; у наполегливості не лінуйтеся, духом палайте, Господу служіть, радійте надією, труднощі переносьте, перебувайте в молитві» (Римл. 12:10–13).

Якщо Бог приймає нас через Христа, то хіба ми не маємо приймати інших? Яке світло проливає на цю думку заповідь любити свого ближнього, як самого себе (див. Левіти 19:18; Матв. 22:39), і золоте правило ставитися до людей так, як хочеш, щоб ставилися до тебе?

П'ятниця, 17 січня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте в книзі Е. Уайт «Бажання віків» розділ «Хай не тривожиться ваше серце» (С. 662–680).

«Господь засмучується, коли Його народ недооцінює себе. Він бажає, щоб Його вибраний спадок оцінював себе відповідно до заплаченої за них ціни. Вони потрібні Богові, інакше Він не посилав би Свого Сина в таку дорогу подорож, щоб викупити їх. Він має справу для них, і Йому приємно, коли вони звертаються до Нього з найбільшими потребами, щоб прославити Його Ім'я. Вони можуть сподіватися великих звершень, якщо вірять у Божі обітниці.

Однак молитися в Ім'я Христа означає більше – прийняти Його характер, виявляти Його дух і чинити Його діла. Обітниця Спасителя дана на умові. “Якщо любите Мене, – говорить Ісус, – ви будете дотримуватися Моїх заповідей” (Івана 14:15). Він спасає людей не в гріхах, а від гріхів; і хто любить Його, той виявить

свою любов послухом. Справжній послух походить із серця. Послух Христа був дією Його серця. І якщо ми погодимося, Він настільки ототожнить Себе з нашими думками й цілями, так узгодить наші серця й розуми зі Своєю волею, що, слухаючись Його, ми виконуватимемо не що інше, як власні спонукання. Очищена й освячена воля знайде найбільше задоволення у виконанні Його служіння. Коли ми пізнаємо Бога так, як ми маємо перевагу пізнати Його, тоді наше життя буде життям безперервного послуху. Високо цінуючи характер Христа і спілкуючись із Богом, ми почнемо ненавидіти гріх» (Е. Уайт. Бажання віків. С. 668).

Запитання для обговорення:

1. Як ви думаєте, якими будуть дарування й отримання на Небі й на Новій Землі?

2. Небесні посланці прибули з віддаленої частини космосу, можливо, далі, ніж може досягнути найпотужніший телескоп Джеймса Вебба, до пророка Даниїла як до *хамудот*, «улюбленого, бажаного, дорогоцінного». І так зробили тричі. У книзі Даниїла 9:23 Гавриїл говорить кі хамудот атта, «бо ти є Божим улюбленцем». А в Дан. 10:11 небесна істота (можливо, знову Гавриїл) називає його *иш-хамудот*, «улюблений муже»; це фраза, повторена Даниїлові пізніше (див. Дан. 10:19). Подумайте, що це говорить про Бога і про те, наскільки Він близький до нас. Яку надію ви можете почерпнути для себе із цієї дивовижної істини?

3. Як приклади героїв віри, про яких ідеться в Євр. 11, стосуються головної ідеї уроку цього тижня? Як можна догодити Богові вірою? Чого ви можете навчитися з таких прикладів віри й вірності та як застосувати їх у повсякденному житті?

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Основний текст: Соф. 3:17.

Тема дослідження:

Соф. 3:17; Луки 15:4-32.

Вступ. Наш люблячий Бог радіє і задоволений мати сповнені любові взаємини зі Своїми створіннями.

Теми уроків. Урок цього тижня висвітлює три основних моменти.

1. Боже задоволення Його створіннями показує, наскільки ми цінні в Його очах. Кожна окрема людина є дорогоцінною для Бога. Саме тому Господь тішиться й отримує задоволення, коли Його сини й дочки каються і шукають Його. Притчі в Луки 15 підкреслюють Божу радість від спасіння грішної людини. Його задоволення й радощі свідчать, наскільки ми цінні в Божих очах.

2. Боже задоволення є причиною людської радості та хвали. Бог бажає наповнити наші серця надзвичайною радістю, і Він отримує задоволення від людської радості та хвали. Господь запрошує Свій народ відчувати задоволення, коли вони з радістю прославляють Його молитвами й піснями. Хвала Богу допомагає нам побачити вірою Його майбутнє задоволення та радість з Його народом.

3. Нам потрібен Христос, щоб догоджати Богові. Ми маємо догоджати Богові, приносячи Йому духовні жертви хвалою наших вуст як подяку, чинити добро і ділитися свідченням віри. Однак ми можемо робити це лише через посередництво Христа. Наша віра приємна Богові завдяки роботі Спасителя для нас.

Застосування. Боже задоволення Його створіннями показує, наскільки ми цінні в Його очах. Як ми можемо визначити цінність кожної людини?

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

1. Боже задоволення Його створіннями показує, наскільки ми цінні в Його очах.

Притча про блудного сина чудово демонструє, наскільки ми цінні для Бога. Усі три притчі з Луки 15, які розповідаються фарисеям і книжникам, котрі нарікали (вірш 2), підкреслюють неймовірну цінність людей у Божих очах. Слід зазначити, що фарисеї і книжники не бачили жодної цінності в людях («грішниках»), яких тепло приймав Ісус (вірш 2). Е. Уайт зазначає, що «фарисеї залишали для них [грішників] тільки презирство й засудження, Христос вітав їх як Божих дітей, розлучених із батьківським домом, але не забутих Батьківським серцем» (Наочні уроки Христа. С. 186).

Трьома притчами Ісус дорікав фарисеям за зневажливе ставлення, підкреслюючи Божественну насолоду від навернення того, хто був утрачений. Інакше кажучи, вигуки радості й задоволення в кожній притчі вказують на те, наскільки цінним для Бога є той, кого втрачено. У притчі про заблудлу вівцю пастух з нетерпінням шукає, «доки не знайде її» (вірш 4). Він повертається з нею на своїх плечах, «радіючи» (вірш 5). Що більше ми розуміємо, наскільки радісно пастуху, то більше усвідомлюємо, наскільки цінною у його очах є загублена вівця. Справді, задоволення переповнює пастуха, коли він запрошує сусідів і друзів порадити з ним (вірш 6).

Та сама реакція радості з'являється в інших двох притчах. У притчі про загублену драхму жінка ретельно шукає монету, «доки не знайде» (вірш 8). А знайшовши, вона з величезним задоволенням запрошує сусідів і друзів порадити разом з нею (вірш 9). Щодо притчі про блудного сина, яка є кульмінацією трьох притч, то він не просто втрачений. Ми читаємо, що він уперто робив наполегливі кроки до цього стану, оскільки спочатку не розумів справжніх наслідків його необдуманих і нерозумних рішень. Зрештою блудний син усвідомив, що його гідність і цінність перед батьком були втрачені через його гріх: «І вже не гідний зватися твоїм сином» (вірш 19).

Однак дії батька відрізняються від логічних очікувань сина. Навпаки, батько, «побігши, кинувся йому на шию і поцілував

його» (вірш 20). Це шокує, але це не єдині вияви доброзичливості й радості з боку батька. Не звертаючи увагу на прохання сина прийняти його як наймита, батько підкреслює гідність свого сина, просячи слуг принести для нього «найкращий одяг... перстень... і взуття» (вірш 22). Але й цього недостатньо. Підтвердження цінності сина посилюється завдяки чудовому святкуванню, яке ініціює батько: «Приведіть відгодоване теля та заколіть; будемо їсти й веселитися» (вірш 23). Отже, батько не тільки приймає сина, а й радіє його поверненню.

Ми знаходимо в притчі про блудного сина ту саму загальну картину, яка виявлена в притчах про заблудлу вівцю й загублену драхму: втрачене знайдено, тому люди радіють і святкують. Однак притча про блудного сина трохи відрізняється, адже старший син поставив під великий сумнів необхідність святкування (вірші 28–30). Цей момент важливий, тому що він ілюструє ставлення фарисеїв на початку розділу (вірш 2). Як старший син у притчі, так і фарисеї різко критикували грішників і спілкування/святкування з ними. Ця критика показує, наскільки вони знецінювали людей, яких тепло приймав Ісус.

А притча навчає, як Бог цінує Своїх синів та дочок і святкує, коли вони каються і шукають Його. Саме тому батько відповідає на критику старшого сина так: «Тут треба таки веселитися і радіти» (вірш 32).

Грецьке слово *дей*, перекладене як «треба», буквально означає «необхідно, треба, потрібно» або підкреслює, що дещо «має статися, тому що це доречно» (Фредерік В. Данкер та ін. Греко-англійський лексикон Нового Завіту та іншої ранньохристиянської літератури. Чикаго: University of Chicago Press, 2000. С. 214). У деяких перекладах Біблії написано «треба було» (переклад І. Огієнка). Основне завдання цих притч – показати безмежну цінність того, кого було втрачено, але тепер знайдено. Саме тому батько підкреслює, що потрібно святкувати. Не існує іншої реакції, крім радості, коли знайшовся втрачений. Як і у двох попередніх притчах, батько не хоче святкувати на самоті. Слуги залучені (див. Луки 15:22–27), і батько рішуче закликає старшого сина також узяти участь. Блудний син не

тільки «син твій», якщо використовувати мову старшого брата (вірш 30), а й, як нагадує батько, «брат твій» (вірш 32).

Притчі, які розповів Ісус у Луки 15, навчають, що Божа радість від спасіння Його синів і дочок показує, наскільки ми цінні в Його очах. Він бажає, щоб ми не тільки відчували свою цінність. Господь любить нас, ми приносимо Йому радість, тож ми також повинні радіти за спасіння наших братів і сестер.

2. Боже задоволення є причиною людської радості та хвали.

Тексти Соф. 3:17 і Псал. 149:4 трохи схожі, адже в них ідеться про особливу Божу радість. Псалом 149 є запрошенням радісно прославляти Бога: «Хай радіє Ізраїль своїм Творцем, нехай пишаються діти Сіону своїм Царем!» (вірш 2). Причина цього запрошення представлена у вірші 4: «Адже Господь любить Своїй народ». Отже, псалом підтверджує задоволення у двосторонніх взаєминах. Бог задоволений людьми, і їх запрошують відчувати задоволення в Господі, коли вони з радістю прославляють Його.

Так само текст Соф. 3:14 закликає Божий народ радісно прославляти Господа: «Радій, дочко Сіону! Весело вигукуй, Ізраїлю! Від усього серця радій і веселися, дочко Єрусалима!». Цей заклик супроводжується запевненням у Соф. 3:17, що всемогутній Бог перебуває посеред Свого народу і що «Він радітиме тобою особливою радістю, – відновить Свою любов! Він буде тішитись тобою, як веселяться у свята». Тимчасом як у Псал. 149 Божа радість є причиною людської хвали та радості, у Соф. 3 хвала Йому має передбачати майбутнє задоволення та радість Бога з Його народом.

3. Нам потрібен Христос, щоб догоджати Богам.

Серед різних способів, якими нам запропоновано догоджати Богам у Святому Письмі (див., наприклад, Євр. 11:5, 6; 2 Кор. 5:9; Кол. 1:10; 1 Сол. 4:1), у Євр. 13:15 нас закликають постійно приносити Богам духовні жертви, які включають хвалу наших уст у подяку Йому й добрі діла. Наступний текст завершується словами: «Такі жертви до вподоби Богам» (Євр. 13:16). Слід

зазначити, що перші слова у Євр. 13:15 вказують на те, що ми не повинні приносити ці жертви самі. Нам потрібно приносити духовні жертви Богові «через Ісуса». Інакше кажучи, ми не можемо догодити Богу власною хвалою і добрими ділами. Лише через Христа наша хвала й діла можуть бути принесені як духовні жертви, які справді до вподоби Богові.

ЧАСТИНА III: Застосування

Людські істоти наділені надзвичайною цінністю. Усі ми цінні, тому що створені за Божим образом. Дивовижно, що Господь цінує людей більше, ніж ми можемо собі уявити. Зважаючи на цю точку зору, обговоріть запитання, наведені нижче:

1. Як наша повага і любов до людей, яких ми зустрічаємо в повсякденному житті, можуть показати їм, наскільки вони цінні в Божих очах?
2. Як люди, котрі вважають себе релігійними, можуть, на жаль, зневажати та знецінювати інших?
3. Ті, хто любить Бога, захочуть знати, як догодити Йому (див. Ефес. 5:10). Як насправді ми можемо догодити Богові? Як те, що ми цінуємо інших людей, пов'язане з Божою радістю за спасіння Його народу?
4. Що ви можете зробити, аби цінувати кожну людину настільки, щоб отримати задоволення від її спасіння та проголошувати Божу доброту й непохитну любов?
5. Наведіть один приклад того, як посередництво Христа дає нам змогу догоджати Богові своїми вчинками.

Бог Ревний і Милосердний

Біблійні тексти для дослідження:

Псал. 103:13; Ісаї 49:15; Осії 11:1–9; Матв. 23:37; 2 Кор. 11:2; 1 Кор. 13:4–8.

Пам'ятний текст:

«Хіба ж забуде матір своє немовля? Хіба вона не пожаліє дитини свого лона? Та якби й вона забула, то Я тебе не забуду!» (Ісаї 49:15).

Певні християни сприймають емоції як небажані, які потрібно постійно гамувати. Для деяких людей емоції є ірраціональними, тому, на їхню думку, доброго чоловіка чи добру жінку не можна назвати емоційними. У деяких давньогрецьких філософіях ідея раціональної людини, яка або несприйнятлива до пристрастей, або керує своїми емоціями за допомогою неемоційного розуму, цінується як ідеал.

Так, нестримні емоції можуть призвести до виникнення проблем. Однак Бог створив людей зі здатністю до емоцій, і у Святому Письмі показано, що Сам Господь переживає глибокі емоції. Якщо Бог може відчувати глибокі емоції, то в Ньому вони не можуть бути поганими чи ірраціональними, оскільки Господь Біблії добрий і володіє досконалою мудрістю.

Ми можемо почерпнути прекрасні істини з усвідомлення того, що Божа любов до нас є глибоко емоційною любов'ю. Проте завжди потрібно пам'ятати: хоч Божа любов досконала, її не слід вважати тотожною емоціям, які відчуває людина.

Неділя, 19 січня

БІЛЬШ НІЖ МАТЕРИНСЬКА ЛЮБОВ

Мабуть, найбільша любов, яку можна зустріти в нашому світі, – це любов батьків до дитини. Біблія часто використовує образи стосунків між батьками й дитиною, щоб зобразити дивовижне Боже співчуття до людей, наголошуючи, що воно незрівнянно більше, ніж навіть найглибше та найпрекрасніше людське вираження тієї самої емоції.

Прочитайте Псал. 103:13; Ісаї 49:15 та Єрем. 31:20. Що говорять ці тексти про природу та глибину Божого співчуття?

Згідно із цими текстами, Бог ставиться до нас як до Своїх улюблених дітей. Проте, як пояснює Ісаї 49:15, навіть мати може забути своє немовля або не пожаліти «дитини свого лона», але Бог ніколи не забуває Своїх дітей, і Його співчуття ніколи не минає.

Цікаво, що єврейський термін *рахам* – «любити», який тут вжито для позначення співчуття, як і в багатьох інших текстах, що описують співчутливу Божу любов, вважається похідним від єврейського слова, що означає «лоно». Як зауважили вчені-біблеїсти, Боже співчуття є «любов'ю матері до дитини її лона». Справді, воно незрівнянно перевершує будь-яке людське співчуття, навіть співчуття матері до свого новонародженого.

Згідно з Єремії 31:20, Бог розглядає Свій народ завіту як Свого «дорогого сина» і «любу дитину», незважаючи на те, що вони часто бунтували проти Нього і засмучували Його. Попри все Господь проголошує: «За нього хвилюється Моє серце, і Я, безперечно, помилую його». Слово, перекладене тут як «помилувати», вжито також для позначення Божественного співчуття (*рахам*). До того ж фразу «хвилюється Моє серце»

можна перекласти буквально як «Мій внутрішній стогін». Цей опис демонструє глибину Божественних емоцій, бездонну глибину Божої милосердної любові до Свого народу. Навіть незважаючи на їхню невірність, Господь продовжує дарувати Своему народові Своє невичерпне співчуття й милосердя, і Він робить це понад усі розумні очікування.

Декого з нас глибоко втішає усвідомлення того, що Боже співчуття до нас подібне до співчуття люблячого батька чи матері. Проте деяким людям може бути важко сприйняти це, адже їхні батьки не були люблячими. Якими ще способами можна відкрити їм Боже співчуття?

Понеділок, 20 січня

НЕЙМОВІРНА ЛЮБОВ

Неосяжна глибина співчутливої Божої любові до людства яскраво продемонстрована в книзі Осії. Бог наказав цьому пророкові: «Піди й візьми собі за дружину жінку-розпусницю і матимеш дітей з розпусти, адже край, відступивши від Господа, цілковито віддався розпусті» (Осії 1:2). У розділі 11 Осія описує взаємини Бога з Його народом, порівнюючи Його з люблячим батьком, котрий з ніжністю та співчуттям ставиться до своєї дитини.

Прочитайте Осії 11:1–9. Як образи в цих віршах розкривають Божу любов і турботу про Його народ?

Божа любов до Його народу подібна до ніжної прихильності батьків до дитини. Святе Письмо використовує такі образи: навчати маленьку дитину ходити; брати на руки улюблену дитину; зцілення й годування; інші способи ніжної турботи. Біблія також стверджує, що Бог «носив» Свій народ, «як батько носить свою дитину» (Втор. 1:31). «У Своїй любові та Своему милосерді Він їх визволяв, – з давніх-давен Він брав їх на руки і носив» (Ісаї 63:9).

На відміну від непохитної вірності Бога, Його народ неодноразово духовно зраджував, зрештою відштовхнувши Господа, накликавши на себе суд і глибоко засмутивши Його. Бог

милосердний, але ніколи не виключає справедливості. (Як ми побачимо в наступному уроці, любов і справедливість ідуть поруч).

Чи охоплювали вас коли-небудь настільки болючі переживання, що серце вискакувало з грудей? Саме такий образ використовується, щоб передати глибину Божих емоцій до Його народу. Зображення серця, що перевертається, і співчуття, яке спалахує, – це ідіоматична мова глибоких емоцій, якою користуються як Бог, так і люди.

Цей образ палкого співчуття з Осії 11:8 (*кам'яр*) використовується, коли йдеться про двох жінок, які стояли перед Соломоном. Кожна з них претендувала на ту саму дитину. Коли Соломон наказав розрубати немовля надвоє (без наміру завдати шкоди дитині), цей образ описував емоційну реакцію справжньої матері (див. 1 Цар. 3:26; пор. з Бут. 43:30).

Кожен батько чи матір знає, про що йдеться в уроці. Жодна інша земна любов не зрівняється з нею. Як це допомагає нам зрозуміти реальність Божої любові до нас і яку втіху ми можемо й повинні отримати від цього розуміння?

Вівторок, 21 січня

СПІВЧУТТЯ ІСУСА

У Новому Завіті для зображення Божого співчуття використовуються ті самі образи, що й у Старому. Павло називає Творця «Отцем співчуття і Богом усякої втіхи» (2 Кор. 1:3). У Посланні до ефесян апостол пояснює, що Бог «багатий на милість» і викупляє людей «через велику Свою любов, якою нас полюбив» (2:4).

У різних притчах Сам Христос неодноразово використовував слова, що позначають глибокі емоції, щоб зобразити милосердя Отця (див. Матв. 18:27; Луки 10:33; 15:20). Та сама мова, яка зображує Божественне співчуття в Старому й Новому Завітах, також використовується у Євангеліях, щоб зобразити співчутливу відповідь Ісуса тим, хто потрапив у біду.

Прочитайте Матв. 9:36; 14:14; Марка 1:41; 6:34 і Луки 7:13. Дослідіть також Матв. 23:37. Як ці біблійні тексти проливають світло на те, як Христос був зворушений тяжким становищем людей? _____

Знову і знову у Євангеліях ідеться про те, що люди, які перебувають у біді чи мають потребу, викликають у Христа співчуття. І Він не лише співчував, а й задовольняв потреби людей.

Ісус також оплакував свій народ. Можна уявити сльози в очах Христа, коли Він дивився на місто: «Скільки разів хотів Я зібрати твоїх дітей, як квочка збирає своїх курчат під крила, та ви не захотіли!» (Матв. 23:37). Тут ми бачимо, що плач Христа тісно переплітається із зображенням Бога в Старому Завіті. Багато біблеїстів зазначає, що образ птаха, який піклується про своїх пташенят, є зображенням божества, яке використовувалося лише на стародавньому Близькому Сході. Тут багато хто бачить посилання на Втор. 32:11, де Бог, як птах, ширяє, захищає Своїх пташенят і піклується про них.

Немає кращого Взірця великої співчутливої Божої любові до нас, ніж Сам Ісус, Який віддав Себе за нас. Однак Христос не лише досконалий образ Бога. Він також досконалий Взірець для людства. Як ми можемо будувати наше життя за прикладом Христа, зосереджуючись на потребах інших людей, тобто не просто проповідуючи про Божу любов, а виявляючи її на практиці?

Середа, 22 січня

РЕВНИВИЙ БОГ?

Біблійний Бог співчутливий і милосердний. На івриті Господа звать *Elrahum* (Втор. 4:31). Ель означає «Бог», а *рахум* є іншою формою кореня слова «співчуття» (*рахам*). Однак Бога називають не лише співчутливим, а й ревним – *Ель-канна*. Як сказано у Втор. 4:24: «Адже Господь, ваш Бог, є нищівним вогнем. Він – ревний Бог [*Ель-канна*]» (див. також Втор. 6:15; I. Нав. 24:19; Наума 1:2).

Прочитайте 2 Кор. 11:2 і подумайте про те, що Божий народ був невірний Йому (див., наприклад, Псал. 78:58). Яке світло проливають ці уривки на розуміння суті Божественних ревностей? _____

Ревності Бога часто неправильно розуміють. Називаючи когось ревним чоловіком або дружиною, ви, найімовірніше, не

говорите компліменту. Слово «ревності» часто має негативний відтінок у багатьох мовах. Однак у Біблії Божественні ревності не мають негативного відтінку. Це праведне прагнення люблячого чоловіка до виняткових стосунків зі своєю дружиною.

У 2 Кор. 11:2 апостол говорить, що палає «Божою ревністю». Тут вжито багатозначне слово, яке може означати «ревності», «запал», «завзяття», «старанність». У цьому тексті йдеться не про ревності, а про ревний запал апостола представити Церкву чистою перед Христом.

Божі ревності до Його народу завжди праведні й походять від Його глибокої любові до них. Господь бажає особливих взаємин зі Своім народом; Він один має бути їхнім Богом. Проте Бога часто зображують як зневаженого чоловіка, чия любов нерозділена та зраджена (див. Осії 1–3; Єрем. 2:2; 3:1–12).

Отже, Божі ревності ніколи не бувають безпричинними й завжди реагують на невірність і злі діяння беззаконників. Божі ревності позбавлені негативних конотацій людських ревностей. Це не заздрість, а праведне бажання виняткових взаємин із Його народом і для їхнього добра.

Як ми можемо навчитися проявляти ті самі добрі ревності до інших, які Бог виявляє до нас?

Четвер, 23 січня

СПІВЧУТЛИВИЙ І РЕВНИЙ

Біблійний Бог співчутливий і ревний, і ці Божественні риси найбільше втілені в Ісусі Христі. Бог співчуває (див. Ісаї 63:9; Євр. 4:15), глибоко засмучений недолею Його народу (див. Суд. 10:16; Луки 19:41) і бажає почути, відповісти та потішити (див. Ісаї 49:10, 15; Матв. 9:36; 14:14).

Прочитайте 1 Кор. 13:4–8. Як цей уривок закликає нас відображати співчутливу й дивовижну любов Бога в наших стосунках з ближніми? _____

Ми прагнемо мати стосунки з людьми, які є прикладом любові, описаної в 1 Кор. 13:4–8. Проте як часто ми прагнемо

стати такими людьми в ставленні до інших? Ми не можемо зробити себе довготерпеливими й добрими; ми не можемо змусити себе не бути заздрисними, зарозумілими, грубими або корисливими. Ми не можемо самі народити та зростити в собі любов, яка «усе переносить, усьому довіряє, завжди надіється, усе перетерпить» і «ніколи не минає» (1 Кор. 13:7, 8). Така любов може бути відтворена в нашому житті лише як плід Святого Духа. І слава Богові, що Святий Дух вливає любов Божу в серця тих, хто вірить у Христа (див. Римл. 5:5).

Як на практиці ми можемо відповісти та відобразити Божу глибоко емоційну, але завжди досконалу, праведну й раціональну любов завдяки Божій благодаті й силі Святого Духа? По-перше, єдиною правильною відповіддю є поклоніння Богові, Який є любов. По-друге, ми повинні відповідати на Божу любов, активно виявляючи співчуття й доброзичливу любов до ближніх. Необхідно не просто втішатися нашою християнською вірою, а й спонукати втішати інших. Зрештою ми повинні визнати, що не можемо змінити свої серця, адже тільки Бог може це зробити.

Отже, будемо просити Господа дати нам нове серце – чисту любов, яка підносить те, що добре, і видаляє кукіль зсередини. І тоді наша молитва буде: «І Господь нехай помножить і наповнить вас любов'ю один до одного і до всіх... аби зміцнити ваші серця, зробити бездоганними у святості перед Богом і нашим Отцем під час приходу Господа нашого Ісуса з усіма Його святими» (1 Сол. 3:12, 13).

Чому смерть нашого «я», усунення егоїзму й розбещеності наших сердець є єдиним способом виявити таку любов? Які рішення ми можемо прийняти, щоб утілити це в життя?

П'ятниця, 24 січня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте в книзі Е. Уайт «Небесні принципи щасливого життя» розділ «Блаженства» (С. 6–44).

«Кожен, хто визнає себе убогими духом, хто відчуває, що в нього немає нічого доброго, може досягти праведності й сили,

дивлячись на Христа. Господь закликає: “Прийдіть до Мене всі втомлені та обтяжені...” (Матв. 11:28). Він просить нас замінити свою убогість на багатство Його благодаті. Ми не гідні Божої любові, але Христос гідний, Він поручився за нас і може спасти всіх, хто приходить до Нього. Що б не довелося нам пережити в минулому, якими б скрутними не були теперішні обставини, – якщо ми прийдемо до Ісуса такими, якими є, – слабкими, безпорадними і жалюгідними, – милосердний Спаситель зустрине нас уже на початку шляху, прийме у Свої люблячі обійми і зодягне у Свій одяг праведності. Він приведе нас до Отця одягнутими в білосніжні шати Свого характеру. Він просить Бога за нас, кажучи: “Я зайняв місце грішника; не дивися на це заблудле дитя, а дивися на Мене”. Як би наполегливо не боровся сатана проти нашої душі, як би сильно він не звинувачував нас у гріхах і яким би великим не було його зазіхання на нас, як на свою здобич, але кров Христа має більшу силу» (Е. Уайт. Небесні принципи щасливого життя. С. 8).

Запитання для обговорення:

1. Подивіться, що написано в наведеній вище цитаті: «Він [Ісус] приведе нас до Отця одягнутими в білосніжні шати Свого характеру». Незалежно від того, наскільки ми іноді збентежені через свої помилки й недоліки або як часто ми не виявляємо до інших тієї любові, яку Бог виливає на нас, чому ми повинні завжди повертатися до чудової новини про те, що Отець прийняв нас, тому що Ісус приводить нас до Нього «одягнутими в білосніжні шати Свого характеру»?

2. Уявіть, що відчувала мати в історії про двох жінок, які прийшли до Соломона й кожна з яких стверджувала, що саме вона матір дитини. Знову подумайте про емоції, описані в 1 Цар. 3:26. Як це проливає світло на слова, які вжито для опису емоцій Бога щодо Його народу в Осії 11:8?

3. У Євангеліях ми бачили, що Ісус часто був зворушений потребами людей. І Він прагнув задовольнити ці потреби. Як на практиці ви як окрема особа чи навіть як клас можете задовольнити потреби тих, хто потребує розради?

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Ключовий текст: Ісаї 49:15.

Тема дослідження:Псал. 103:13; Ісаї 49:15; Осії 11:1-4, 8, 9; Матв. 9:36;
1 Кор. 13:4.**Вступ.** Бог глибоко співчуває Своему народові.**Теми уроків.** Урок цього тижня висвітлює три основних моменти.

1. Наш ревний і співчутливий Бог яскраво представлений у Святому Письмі в образах батьківства. Божа любов має сильні емоційні аспекти. Метафора Божественної любові як материнської любові передає ідею того, що Бог пам'ятає та співчуває Своему народові. Образи матері є найкращою ілюстрацією Божого співчуття, любові й уваги до потреб Його народу. Святе Письмо також ілюструє Боже співчуття, використовуючи образ люблячого та співчутливого батька.

2. Наш ревний і милосердний Бог разюче зображений у Святому Письмі асоціативною мовою. У багатьох біблійних уривках асоціативна мова використовується для вираження Божої прихильності, оскільки Він зворушений глибоким співчуттям до людей. Давньоєврейське слово «співчуття» зображує материнську любов, підкреслюючи співчуття матері до своєї дитини. Так само Бог виявляє ніжну прихильність і співчуття до Свого народу.

3. Божі ревності до Його народу завжди праведні й походять від Його глибокої любові до них. Господь прагне близьких та ексклюзивних взаємин завіту з нами і вимагає від Свого народу вірності. Саме тому Бог описаний у Святому Письмі як ревний і ревнивий. Замість негативного відтінку

примхливості, ці слова передають ідею, що Бог діє у наших інтересах, щоб захистити нас від заподіяння шкоди самим собі й порушення обіцянок.

Застосування. У Своїй ревній і співчутливій любові Бог запрошує нас бути подібними до Нього. У нашому співчутті ми повинні бути уважними до людей навколо і цілеспрямованими, активно піклуючись про інших.

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР**1. Наш ревний і співчутливий Бог яскраво представлений у Святому Письмі в образах батьківства.**

Один із найяскравіших образів Бога у Святому Письмі окреслений мовою батьківства – ставлення матері й батька, які є особливими образами любові та співчуття в людських стосунках.

У діалозі між Богом і Сіоном в Ісаї 49:14–23, який міститься в ширшій вістці розради для Ізраїлю в Ісаї 49:14–26, Сіон спочатку скаржиться: «Господь залишив мене, – мій Владика забув про мене!» (вірш 14). У Своїй відповіді Господь підкреслює, що Він завжди пам'ятає про Свій народ; це твердження поетично оформлено за допомогою образу матері. «Хіба ж забуде матір своє немовля? Хіба вона не пожаліє дитини свого лона? Та як би й вона забула, то Я тебе не забуду!» (вірш 15). Образ матері пов'язаний з ідеями пам'ятання та співчуття. Навпаки, ідея забуття в цьому контексті описує нестачу співчуття.

Загальне припущення полягає в тому, що мати ніколи не забуває про своє немовля. Принаймні такого рівня відданості всі очікують від неї. Саме тому образ матері є, мабуть, найкращим прикладом для ілюстрації Божого співчуття й уваги до потреб Його народу. Проте не всі матері виправдовують ці високі сподівання. Хоч багато людей може описувати своїх матерів як найбільш турботливих і співчутливих людей у світі, інші, на жаль, не мають гарних спогадів дитинства про своїх матерів. Незважаючи на те, що текст Ісаї 49:15, здається, визначає образ матері як вершину людської любові та співчуття, цей уривок також може пояснити негативний досвід («та якби й вона забула»), спричинений забудькуватою і безжальною матір'ю.

Хоч такий досвід вважається нетиповим, проте деякі матері можуть відхилитися від норми і забути про свою дитину. На жаль, цей досвід є сумною реальністю в житті деяких людей. Та навіть якщо це трапляється, Бог ніколи не забуде Свій народ, оскільки Він завжди буде співчутливим до них. Порівняння Бога з матір'ю у цьому уривку малює прекрасну картину ревного і співчутливого Бога як для тих, хто має турботливу матір (Бог чимось схожий на неї), так і для тих, хто мав негативний досвід з матір'ю (Бог точно інший, ніж вона).

Так само в біблійному описі Божого співчуття використовується образ батька. У Псал. 103 Господь прославляється за Його милосердя: «Співчутливий і милостивий Господь, довготерпеливий і сповнений доброти. Не завжди Він звинувачує нас і не вічно Він гнівається. Він не чинить нам відповідно з нашими гріхами, – не відплачує нам за нашими провинами». (вірші 8–10). Після цього опису Бог порівнюється з батьком: «Як батько любить дітей, так Господь виявляє милість до тих, котрі Його бояться» (вірш 13).

2. Наш ревний і милосердний Бог разюче зображений у Святому Письмі асоціативною мовою.

Ця мова робить описи співчуття в Біблії, особливо Боже-ственого співчуття, емоційно виразними. Наприклад, єврейське слово «співчуття» – *рахамім* – етимологічно пов'язане з *рехем* («утроба матері») (Шмуель Гімельштейн. «Співчуття». Оксфордський словник єврейської релігії, друге видання, ред. Адель Берлін. Оксфорд: Oxford University Press, 2011). Ця ідея підсилює порівняння співчуття Бога зі співчуттям матері до дитини, яка вийшла з її утроби. Звичайно, цю сильну мову не слід сприймати буквально. Однак такий потужний образ, імовірно, найкращий, який ми можемо використати, щоб виразити глибину Божого люблячого співчуття.

В Осії 11 Господь висловлює Свою глибоку любов до Ізраїлю. Він стверджує: «Коли Ізраїль був ще дитиною, Я його полюбив» (вірш 1); «Я навчив Єфремових нащадків ходити, – брав їх на Свої руки» (вірш 3). Однак Бог вказує на те, що «народ уперто прагне залишити Мене» (вірш 7). Проте Він проголошує Свою любов: «Як же мені залишити тебе, Єфреме? Як видати тебе, Ізраїлю?» (вірш 8). Використовуючи асоціативну мову, щоб

зобразити Своє співчуття, Господь говорить Своїм дітям: «Моє серце перевертається [дієслово *гаф'ак*] в Мені, і Я сповнений милосердя» (вірш 8).

Єврейське дієслово *гаф'ак* також вжито, коли йдеться про серце для зображення людського горя в книзі Плач Єремії. Знову використовується асоціативна мова: «Подивися ж, Господи, як я страждаю! У мене всередині все горить, і моє серце немовби перевертається [дієслово *гаф'ак*]» (Пл. Єрем. 1:20). Асоціативна мова, що стосується людського серця в книзі Плач Єремії та Божого серця в книзі Осії, емоційно описує глибину Божого співчуття до Його народу.

Так само грецьке дієслово *спланхнідзомай* використовується в Новому Завіті, зокрема в синоптичних Євангеліях, щоб зобразити співчуття Ісуса до людей (Матв. 9:36; 14:14; 15:32; 20:34; Марка 1:41; 6:34; 8:2; Луки 7:13; див. також Матв. 18:27; Марка 9:22; Луки 10:33; 15:20). Слід зазначити, що однокореневий іменник *спланхнон*, який передає ідею прихильності чи співчуття в багатьох уривках Нового Завіту (див. Луки 1:78; Филп. 1:8; 2:1; Колос. 3:12), буквально стосується «внутрішніх частин тіла», особливо «нутрощів» (Фредерік В. Данкер та ін. Грецько-англійський лексикон Нового Завіту та іншої ранньохристиянської літератури. Chicago: University of Chicago Press, 2000. С. 938). Як наголошує Крейг Блумберг у своїх коментарях до Матв. 9:36, «емоції Ісуса відображають глибоке співчуття внутрішнього рівня (від давньогрецького *спланхнос*), що може стосуватися кишечника та нирок» (Матвія: Новий американський коментар. Нешвілл: Видавництво Broadman&Holman, 1992. Т. 22. С. 166). Отже, Новий Завіт емоційно зображує співчуття Ісуса, використовуючи асоціативну мову рухів внутрішніх частин тіла. Тобто Господь емоційно схвилюваний глибоким люблячим співчуттям до людей. Це узгоджується зі старозавітним описом глибокого співчуття Бога до Свого народу.

3. Божі ревності до Його народу завжди праведні й походять від Його глибокої любові до них.

Як частина старозавітної картини нашого ревного та співчутливого Бога, Господь описується як ревний (див. Вихід 20:5; 34:14; Втор. 4:24; 5:9; 6:15; 32:16, 21; І. Нав. 24:19; 1 Цар.

14:22; Псал. 78:58; Єзек. 39:25; Йоїла 2:18; Зах. 1:14; 8:2). Цей опис міститься в другій заповіді, яка ґрунтується на першій («У тебе не буде інших богів, крім Мене» – Вих. 20:3) і забороняє робити будь-якого «ідола» (Вих. 20:4). «Не поклонятимешся їм і не служитимеш їм. Адже Я – Господь, твій Бог, – Бог ревнивий» (Вих. 20:5). Як і в подружніх стосунках, Бог вимагає винятковості та вірності від Свого народу. Беручи до уваги ці взаємини завіту, коли Божий народ порушує Його заповідь, створюючи ідолів і поклоняючись їм, вони спонукають Господа до ревнощів і гніву (див. Втор. 32:16, 21; І. Нав. 24:19; 1 Цар. 14:22, 23; Псал. 78:58; Наума 1:2, 14). Святий Бог (див. І. Нав. 24:19; Єзек. 39:25) ревно підтримує взаємини зі Своїм народом (див. Йоїла 2:18; Зах. 1:14; 8:2). Його ревнощі – насправді свята відповідь на невірність та ідолопоклонство Його народу.

Ця старозавітна картина Божих ревнощів, очевидно, відрізняється від застереження Павла щодо ревнощів серед членів Церкви в Новому Завіті (див. 1 Кор. 13:4; 2 Кор. 12:20; Гал. 5:20). Павло наголошує в 2 Кор. 11:2, що він палає «Божою ревністю». Цю відмінність між негативними ревнощами, яких слід уникати, і позитивною Божою ревністю можна помітити в давньогрецькій мові: (1) «бути позитивно й сильно зацікавленим» (ревність); (2) «виявляти сильні негативні почуття через досягнення іншого» (заздрість) (Данкер та ін. Грецько-англійський лексикон Нового Завіту та іншої ранньохристиянської літератури. С. 427).

ЧАСТИНА III: ЗАСТОСУВАННЯ

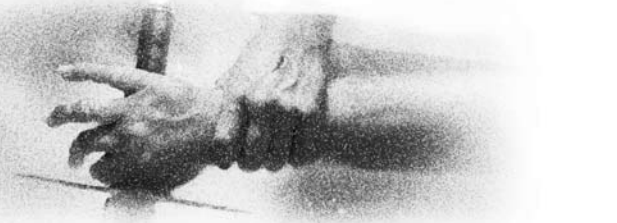
Бог активно виявляє співчуття й любов до Свого народу і запрошує нас робити те саме. Беручи до уваги цю думку, обговоріть такі запитання:

1. Якщо ми порівнюємо Боже співчуття зі співчуттям дбайливої матері, то як пам'ятання й забування відіграють роль у наявності або відсутності співчуття? Наведіть приклади.

2. Як ми можемо бути ревливими в позитивному значенні у стосунках у Церкві, як Бог ревливий у Своїх взаєминах зі Своїм народом?

-
-
-
3. Як ми, як церква, можемо цілеспрямовано піклуватися про інших і включати проблеми/потреби інших у наші духовні цілі?
-
-
-

Гнів Божественної Любові

Біблійні тексти для дослідження:

Псал. 78; Йони 4:1–4; Матв. 10:8; 21:12, 13; Єрем. 51:24, 25; Римл. 12:17–21.

Пам'ятний вірш:

«Він же у Своєму милосерді прощав їхні провини, не знищував їх, а часто стримував Свій гнів, не виявляючи Свого повного обурення» (Псал. 78:38).

Хоча часто згадується Боже милосердя, багато кого тривожить Його гнів. Деякі вважають: якщо Бог є любов, Він ніколи не повинен гніватися. Однак таке уявлення хибне. Божий гнів виникає з Його любові.

Дехто стверджує, що старозавітний Бог – це Бог гніву, а новозавітний – Бог любові. Проте є лише один Бог, і Він незмінний в обох Завітах. Бог справді гнівається на зло, але саме тому, що Він є любов. Сам Ісус також виражав гнів проти зла (див. Марка 3:5; Івана 2:13–15), і Новий Завіт навчає про справедливий Божий гнів.

Божий гнів – це завжди Його справедлива й любляча відповідь на зло й несправедливість. Божественний гнів – це справедливе обурення, мотивоване досконалою добротою і любов'ю, адже Господь прагне процвітання всього творіння.

Божий гнів – це просто відповідна реакція любові на зло й несправедливість. Зло викликає у Бога емоційну реакцію на користь жертв і проти винуватців. Отже, Божественний гнів є ще одним виявом Божественної любові.

Неділя 26 січня

ЗАСМУЧЕНИЙ ЗЛОМ

Біблійний Бог любить справедливість і ненавидить зло. Отже, гріх і зло породжують Його праведний гнів, виражений від імені пригноблених і тих, з кого знушаються, і навіть коли зло шкодить насамперед тому, хто його чинить. Бог ненавидить зло, тому що воно завжди завдає шкоди Його створінням. У біблійних історіях Господа неодноразово провокує на гнів те, що називають циклом повстання. Цей цикл такий:

- Люди повстають проти Бога і чинять зло, іноді навіть жахливі звірства, такі як жертвоприношення дітей тощо.
- Господь забирає Свій захист згідно з рішенням людей.
- Народ пригноблений чужими народами.
- Люди благають Бога про порятунок.
- Господь милостиво визволяє людей.
- Люди знову повстають проти Бога, часто рішучіше, ніж раніше.

Перед обличчям цього циклу кричущого зла Бог неодноразово стикається з людською невірністю, але Він діє з непорушною вірністю, довготерпінням, дивовижною благодаттю та глибоким співчуттям.

Прочитайте Псал 78. Що він говорить про відповідь Бога на неодноразові повстання Його народу?

Згідно з Біблією, любов і справедливість переплітаються. Божественний гнів є правильною відповіддю любові на зло, адже зло завжди шкодить тому, кого любить Бог. У Святому Письмі немає жодного випадку, коли Господь без причини або несправедливо гнівається.

І хоч Божий народ неодноразово залишав і зраджував Його, протягом століть Господь продовжував терпляче

дарувати співчуття, яке перевершує всі розумні очікування (див. Неєм. 9:7–33), демонструючи незабгненну глибину Його довготерпіння й милосердної любові. Справді, згідно з Псал. 78:38, Бог «у Своєму милосерді прощав їхні провини, не знищував їх, а часто стримував Свій гнів, не виявляючи Свого повного обурення».

Напевно, ви були обурені через зло, заподіяне іншим. Як ця емоція допомагає вам краще зрозуміти Божий гнів на зло?

Понеділок, 27 січня

БОГ ПОВІЛЬНИЙ НА ГНІВ

Бог гнівається на зло, тому що Він є любов. Господь настільки співчутливий і милостивий, що один біблійний пророк навіть дорікнув Йому за те, що Він занадто милосердний!

Прочитайте історію про Йону й поміркуйте над реакцією пророка на Боже співчутливе прощення ніневітян (Йони 4:1–4). Що це говорить нам про Йону й Бога? (Див. також Матв. 10:8).

Реакція Йони на Боже милосердя свідчить про два основних аспекти. По-перше, демонструє жорстокість Йони. Він так сильно ненавидів асирійців за те, що вони зробили Ізраїлю, що не хотів, аби Бог виявив до них милосердя.

Який урок для нас! Ми повинні бути обережними, щоб захиститися від такого самого ставлення, яким би правильним воно не здавалося. Ті, хто отримав Божу благодать, повинні усвідомлювати, наскільки вона незаслужена, і тому бути готовими поширювати її на інших.

По-друге, реакція Йони підсилює те, наскільки важливі Боже співчуття та благодать у Його характері. Йона був добре знайомий з істиною, що Бог «милосердний і добрий», «довготерпеливий і дуже милостивий» (Йони 4:2). Він знав, що у разі покаяння людей Господь змилюється та скасує покарання Ніневії. Бог справедливо й милосердно поводить з усіма людьми і націями.

Єврейський вислів, перекладений як «повільний на гнів» або «довготерпеливий», можна буквально перекласти як «довгий ніс». У єврейській ідіомі гнів метафорично асоціювався з носом, а довжина носа відображає, скільки часу потрібно, щоб розсердитися.

Отже, образ «довгоносого» Бога свідчить, що Він повільний на гнів і довготерпеливий. Людям не потрібно багато часу, щоб розгніватися, а Господь надзвичайно довготерпеливий, щедро дарує благодать, але не виправдовує гріх і не закриває очей на несправедливість. Він Сам став Викупителем, отримавши покарання за гріх і зло через хрест, аби бути справедливим і виправдовувати тих, хто вірить у Нього (див. Римл. 3:25, 26).

Чи виявляли ви коли-небудь милосердя до людини, яка образила вас? Як добре пам'ятати те, що Бог зробив для вас, щоб ви стали більш милосердними до інших у відповідь на велику благодать, яку дарує Господь? І як виявляти милосердя, але не підтримувати гріх і не сприяти насильству чи пригнобленню?

Вівторок, 28 січня

ПРАВЕДНИЙ ГНІВ

Хоч існує багато видів гніву, Біблія навчає, що є праведний гнів.

Уявіть собі: мати дивиться, як її трирічна донька грається на дитячому майданчику, а потім раптом на її дитину нападає чоловік. Чи не повинна вона сердитися? Звичайно. Гнів – це правильна емоція у таких обставинах. Цей приклад допомагає нам зрозуміти Божий праведний гнів.

Прочитайте Матв. 21:12, 13 та Івана 2:14, 15. Що реакція Ісуса на побачене в храмі говорить нам про Божий гнів?

Ісус виявляє «побожну ревність», праведний гнів проти тих, хто перетворив Божий храм на «печеру розбійників», щоб нажитися за рахунок тих, хто прийшов на поклоніння, зокрема вдів, сиріт і бідних (див. Матв. 21:13; пор. з Івана 2:16). Храм і служіння, які мали символізувати Боже милостиве

прощення й очищення грішників, натомість використовувалися для обману та пригноблення деяких із найбільш уразливих верств населення. Хіба Ісус не мав розгніватися на цю несправедливість і безбожність?

У Марка 10:13, 14 і 3:4, 5 знаходимо більше прикладів Його праведного гніву. Коли люди приносили маленьких дітей до Ісуса, а «учні забороняли їм», Христос обурился та сказав їм: «Пропустіть дітей, хай приходять до Мене» (Марка 10:14).

Коли фарисеї чекали, щоб звинуватити Ісуса в порушенні суботи, бо Він зцілив людину, Христос запитав їх: «У суботу годиться робити добро чи робити зло, душу спасти чи погубити?» (Марка 3:4). Він глянув на них «з обуренням, засмучений закам'янілістю їхніх сердець», а потім зцілив чоловіка (див. Марка 3:5). Гнів Христа асоціюється тут з глибоким смутком через їхню жорстокість; це справедливий гнів любові. Як любов може не засмучуватися через зло, особливо коли зло завдає болю об'єктам цієї любові?

Ми маємо бути обережними, щоб не виправдовувати егоїстичний гнів як «праведне обурення». Чому так легко потрапити в цю непомітну, але реальну пастку? Як уберегтись від цього?

Середа, 29 січня

БОГ НЕ НАСОЛОДЖУЄТЬСЯ СТРАЖДАННЯМИ

У Біблії Бог неодноразово демонструє Свою прихильність до скривджених та пригноблених і Своє справедливе обурення проти гнобителів. Якби не було зла, Бог би не гнівався. Його гнів завжди спрямований проти того, що шкодить Його творінню.

Згідно з Пл. Єрем. 3:32, 33, Бог карає «не за бажанням Свого серця». Він не хоче судити лиходіїв, але любов вимагає справедливості.

Прикладом цієї істини є те, як довго Господь продовжував прощати Свій народ і неодноразово давав їм можливість покаятися та примиритися з Ним. Через пророків Бог знову і знову кликав Свій народ, але вони відмовлялися слухати (див. Єрем. 35:14–17; Псал. 81:11–14).

Прочитайте Ездри 5:12 і порівняйте з Єрем. 51:24, 25, 44. Що це пояснює щодо вироку для Єрусалима? (Див. також 2 Хронік 36:16).

Люди гнівили Бога й не каюлися, тому Він зрештою відступив і «їх видав у руки халдейця, вавилонського царя Навуходоносора» (Ездри 5:12). Проте Господь зробив це лише після того, як «вже не було порятунку» (2 Хронік 36:16), і пізніше засудив Вавилон за надмірне спустошення, яке він завдав Юді (див. Єрем. 51:24, 25, 44; пор. із Зах. 1:15).

Святе Письмо свідчить, що через ідолопоклонство Його народу Бог «віддав їх у руки їхніх ворогів» (Суд. 2:13, 14; 10:6–16; Псал. 106:41, 42; Втор. 29:24–26). Божий гнів проти зла, який зрештою закінчиться викоріненням усього зла раз і назавжди, походить від Його любові до людства і від Його бажання остаточного добра для Всесвіту, який сам зацікавлений у розв'язанні питання гріха, повстання та зла.

Як той факт, що Бог не хоче нікого засуджувати, впливає на ваше розуміння Божественного гніву? Якщо Господь повільний на гнів, то чи слід нам бути більш терплячими з ближніми? Як ми можемо це зробити, водночас захищаючи та піклуючись про жертв злочинів?

Четвер, 30 січня

ЗАХИСТ ВІД ГНІВУ

Хоч Божественний гнів часто призводить до трагічних наслідків, він у жодному разі не позбавлений любові. Навпаки, у Старому й Новому Завітах Бог виражає гнів проти зла завдяки Своїй любові до людства.

Де немає зла чи несправедливості, там немає гніву. Зрештою, найбільше Господь бажає викоринити зло у Всесвіті. Після того як Христос під час Другого приходу очистить Землю, на ній ніколи більше не буде несправедливості чи зла. Вічність буде сповнена блаженства та справедливості в ідеальних взаєминах любові. Ніколи більше не зливатиметься Божественний гнів, тому що в ньому ніколи більше не буде потреби. Яка чудова думка!

Дехто непокоїться, що Божественний гнів може сприйматися як дозвіл на людську помсту. Прочитайте Втор. 32:35; Притчі 20:22; 24:29; Римл. 12:17–21 і Євр. 10:30. Як ці тексти захищають нас від ідеї про допустимість людської помсти?

Згідно зі Святим Письмом, Бог має право судити, і Він завжди робить це з досконалою справедливістю. Як Старий, так і Новий Завіти явно залишають помсту за Богом. Як пише Павло в Посланні до римлян 12:19: «Не мстить за себе, любі, але дайте місце гніву Божому, як написано: У Моїй владі є помста, і Я віддам, – каже Господь» (цитуються Втор. 32:35).

Тимчасом як Бог зрештою виносить вирок проти несправедливості та зла, Христос відкрив шлях для всіх, хто вірить у Нього. Справді, Ісус «визволяє нас від майбутнього гніву» (1 Сол. 1:10; пор. з Римл. 5:8, 9). І це узгоджується з Божим планом: «Адже Бог призначив нас не на гнів, а на те, щоб ми одержали спасіння через Господа нашого Ісуса Христа» (1 Сол. 5:9). Божественний гнів не зникає, але ті, хто вірить в Ісуса, будуть визволені від такого гніву завдяки Христові.

Як викуплення через Христа задовольнило справедливість, а також визволило нас від гніву? Визнаючи, що для нас було зроблено, незважаючи на наші недоліки, наскільки милосерднішими ми повинні бути до інших?

П'ятниця, 31 січня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте в книзі Е. Уайт «Патріархи і пророки» розділ «Ідолопоклонство біля Сінаю» (С. 315–330).

У контексті гріха ідолопоклонства через служіння золотому теляті Еллен Уайт написала: «Ізраїльтяни зрадили Царя, Котрий рясно обдарував їх усіма благами і владі Котрого вони добровільно поклялися підкорятися. З метою утвердження Божественного правління зрадників спіткала справедлива кара. Проте навіть у цьому була виявлена Божа милість. Відстоюючи Свій Закон, Бог водночас надав свободу вибору і можливість розкаятися всім. Винищені були лише ті, котрі вперто не бажали розкаятися.

Гріх необхідно було покарати на свідчення навколишнім народам – Бог не підтримує ідолопоклонства. Здійснюючи правосуддя над винними, Мойсей, як знаряддя Боже, повинен був залишити в письмовій формі урочисте і грізне засудження цього злочину. Коли ізраїльтяни засуджували б у майбутньому ідолопоклонство сусідніх племен, їхні вороги у відповідь на це звинувачували б їх у тому, що народ, котрий називав Єгову своїм Богом, зробив лите теля і поклонявся йому біля Хориву. Після того, що сталося, хоч вони й будуть змушені визнати цей ганебний факт, усе ж ізраїльтяни зможуть розповісти про страшну долю порушників Закону на доказ того, що їхній гріх не був схвалений або виправданий.

Любов не менше ніж справедливість вимагала, щоб гріх був покараний... Божа милість допускає страждання тисяч людей, щоб мільйони могли бути збереженими від караючих судів. Для спасіння багатьох людей Бог змушений карати невелику кількість» (Патріархи і пророки. С. 324, 325).

Запитання для обговорення:

1. Як ви думаєте, чому так багато людей противиться ідеї Божественного гніву? Що допомагає вам усвідомити реальність Божого гніву?

2. Які проблеми виникають, коли люди самі прагнуть помститися?

3. Чому Божий суд над Ізраїлем після повстання, пов'язаного з поклонінням золотому теляті, також був прикладом Божественного милосердя? Які ще приклади зі Святого Письма показують, що навіть Божий суд є актом любові?

4. Хоч ми й розуміємо, що Бог справедливо обурюється проти зла і судить з досконалою справедливістю, наскільки важливо для нас утримуватися від засудження інших? Обговоріть це у світлі 1 Кор. 4:5.
-
-
-

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Основний текст: Псал. 78:38.

Тема дослідження:

Псал. 78; Матв. 21:12, 13; Івана 2:14, 15.

Вступ. Божий гнів є виявом Його любові, це справедлива й любляча відповідь на зло й несправедливість.

Теми уроків. Урок цього тижня висвітлює два основних моменти.

1. Божий гнів – це Його справедлива відповідь на гріх.

Божий гнів не ґрунтується на довільній, неконтрольованій чи мстивій реакції/відповіді. Це завжди любляча, тверда відповідь на зло і несправедливість. Його гнів є реакцією на безперервний і бунтівний гріх, який шкодить Його творінню. Божественний гнів є ще одним виявом Його любові: або щоб покарати злих людей за їхні гріхи, або щоб визволити Його дітей з їхніх рук. У Святому Письмі Божий гнів найкраще зрозуміти в контексті, як, наприклад, у розділі 78 книги Псалмів. Незважаючи на всі ознаки й чудеса, які здійснив Бог, Його народ забув Його, ставши впертим і непокірним, маючи нерозкаяні серця.

2. Божий гнів – це любов і справедливе обурення.

У Святому Письмі ми знаходимо яскравий опис Божого гніву як справедливого обурення проти пригноблення та страждань Його народу. Господь активно втручається, щоб покарати зло; Його праведний гнів мотивований досконалою добротою і любов'ю. Його гнів є правильною відповіддю любові на зло, оскільки зло завдає болю Його улюбленим створінням.

Застосування. Беручи до уваги Божу відповідь на несправедливість і зло, як ми маємо працювати над усуненням несправедливості або полегшенням страждань інших?

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

1. Божий гнів – це Його справедлива відповідь на гріх.

Біблійне вчення про Божий гнів найкраще зрозуміти в контексті розповіді, у якій воно згадується. У розділі 78 книги Псалмів висвітлюються конкретні події в історії Ізраїлю, зокрема визволення з єгипетського рабства й мандрівка пустелею. У цій поетичній оповіді Асаф заохочує Божий народ бути вірним Господу, на відміну від минулих бунтівних поколінь.

Псалом 78 звернений не до Бога у формі пісні-молитви, а радше до людей у формі пісні-навчання (див. примітку до Псалма 78 Адель Берлін і Марка Цві Бреттлера. Єврейське дослідження Біблії. Друге видання. Оксфорд: Oxford University Press, 2014. С. 1353). Найімовірніше, псалмист хотів допомогти людям запам'ятати могутні та сповнені любові Божі діяння, коли вони співатимуть цю поетичну оповідь, щоб не забути, як це зробило покоління пустелі (див. примітку до Псалма 78 К. Джона Коллінза, ESV дослідження Біблії. Вітон, Іллінойс: Crossway, 2008. С. 1033).

Давньоєврейське дієслово *шахах* вжито двічі в Псал. 78. У вірші 7 не забувати Господні діла означає покладати «свою надію на Бога» й дотримуватися «Його Заповідей». І навпаки, забувати Божі діла означає бути «непокірним і бунтівничим», тобто стати «поколінням з нестійким серцем і невірним Богові духом» (вірш 8). Незважаючи на всі чудеса та благословення в пустелі, люди «продовжували грішити» (вірш 17), «випробовували Бога» (вірш 18) і «зневажали Бога» (вірш 19). Саме у відповідь на цей гріх Бог реагує гнівом: «Почув це Господь й обурився, – вогонь гніву запалав серед Якова, пронісся над Ізраїлем» (вірш 21). Причина Божого гніву коротко описана далі: «Оскільки не повірили Богові, не довірилися Його спасінню» (вірш 22), незважаючи на всі ознаки й чудеса, які Господь учинив раніше перед їхніми очима.

Наступна згадка про Божий гнів міститься в Псал. 78:31, адже «вони продовжували грішити, недовіряючи Його дивовижним діянням» (вірш 32). Та коли Бог знищував їх, вони знову почали шукати Його і згадували, що Господь – їхній Викупитель (вірші 34, 35).

Однак ця реакція не була щирою. «Своїми устами вони підлещувалися до Нього, обманювали Його своїм язиком. Їхнє серце не було ширим, – вони не берегли вірності Його Заповіту» (вірші 36, 37). Саме в цьому контексті ми знаходимо найкрасивіший і сповнений любові опис Божого гніву: «Він же у Своєму милосерді прощав їхні провини, не знищував їх, а часто стримував Свій гнів, не виявляючи Свого повного обурення» (вірш 38).

Асаф також нагадав Божому народові, що Божий гнів визволив їх від пригноблення у Єгипті, коли Його кари прийшли на єгиптян (вірші 78:49, 50). Проте після цього чудового визволення ізраїльтяни «й надалі спокушували Бога, протидіючи Всевишньому й не дотримуючись Його постанов» (вірш 56). Особлива увага приділяється гріху ідопоклонства: «Спонукали Його до гніву своїми жертовниками на узвишсях, викликали в Нього ревності своїми ідолами» (вірш 58). Слід зазначити, що Божий гнів описаний у цьому контексті як бажання Господа залишити Своїх дітей: «Він покинув Своє місце перебування в Шіло, – Намет, у якому перебував серед людей» (вірш 60), і «Він віддав Свій народ під меч» (вірш 62).

Поетична розповідь Псал. 78 вказує на те, що Божий гнів не є свавільною ініціативою чи неконтрольованою реакцією. Його гнів – це тверда відповідь на безперервний гріх.

2. Божий гнів – це любов і справедливий обурення.

Євангельські розповіді про очищення храму, яке здійснив Ісус (див. Матв. 21:12, 13; Марка 11:15–17; Луки 19:45–48; Івана 2:14, 15), є цінним прикладом того, як розуміти Боже-ствений гнів: як справедливий й відповідальний обурення, на противагу примхливому й імпульсивному ставленню. Еллен Уайт пропонує проникливі зауваження для наших роздумів про Божий гнів. Вона стверджує, що не лише втілений Ісус очистив храм. За її словами, «очищення храму було виявом надлюдської сили» (Бажання віків. С. 164). «Дивлячись на Христа, вони споглядають, як Божественність випромінюється через людське єство» (там само. С. 158).

Еллен Уайт пояснює, що «перекупники вимагали непомірні ціни за тварин, яких продавали, а отримані прибутки ділили зі священниками й начальниками, котрі в такий спосіб збагачувалися за рахунок народу» (там само. С. 155). Отже, замість того щоб справді бути представниками Бога перед людьми, змінивши «зневажливе ставлення до храмового двору», священники та правителі «шукали власну вигоду» (там само. С. 156, 157). Як вона зазначає, «слугувати прикладом чесності й милосердя було їхнім обов'язком. Замість того щоб шукати власної вигоди, вони повинні були турбуватися про становище й потреби віруючих і бути готовими допомогти тим, хто не міг купити необхідних жертв» (там само. С. 157). Однак вони дозволили жадібності й зажерливості зробити їхні серця запеклими й жорстокими.

Еллен Уайт описує, що в храм приходили «страждальці, бідні й знедолені люди. Там були сліпі, кульгаві, глухі. Декотрих приносили на ношах. Багато злидарів не мало змоги купити не тільки найскромнішу жертву для Господа, але навіть їжу, щоб утамувати свій голод... Священники хизувалися своєю побожністю, називали себе захисниками народу, проте в них не було ані співчуття, ані милості. Даремно убогі, хворі та вмираючі благали про милосердя. Їхнє страждання не викликало жодного жалю в серцях служителів храму» (там само).

На відміну від священників, Ісус, прийшовши до храму, побачив, «як уклали нечесні угоди», і «страждання бідних». Потім Еллен Уайт підкреслює реакцію Ісуса: «Коли Ісус споглядає цю картину, на Його обличчі – обурення, вираз влади і сили» (там само. С. 158). Саме в цьому контексті вона наголошує, що Божественність Христа промайнула через Його людську природу: «Очі нечестивих торговців прикуті до Його обличчя. Неспроможні відвести свій погляд, вони відчують, що цей Чоловік читає їхні сокровенні думки, знає приховані спонування. Декотрі намагаються заховати свої обличчя, ніби їхні злі вчинки написані на них і будуть прочитані цими проникливими очима» (там само. С. 158, 159). Вісниця Господня кваліфікує перекидання столів міняйл як ревність і суворість, яких Він ніколи раніше не виявляв.

Слід зазначити, що цей гнів неможливо правильно зрозуміти без усвідомлення співчуття Христа до бідних після відвідуванням храму. «Зі сльозами в очах Він промовляв до знедолених, котрі з трепетом юрмилися навколо Нього: Не бійся; Я тебе порятую, ти ж прославиш Мене! Для цього Я й прийшов у світ» (там само. С. 163).

Ця біблійна розповідь, яку повніше розкрила Е. Уайт, христологічно показує, що Божий гнів – сповнене любові та справедливе обурення проти пригноблення та страждань Його народу. Зрештою це Божественне обурення сприяє потужному визволенню народу в результаті суду над гнобителями.

ЧАСТИНА III: ЗАСТОСУВАННЯ

У статті «Роздуми про Божий гнів» Марвін Мур розмірковує про Божественну відповідь на несправедливість. Мур згадує історію, яку можна коротко описати так: одного разу мати пішла на задній двір, щоб узяти дещо, і побачила, що її донька-підліток зазнає сексуального насильства з боку дядька. Чи повинна мати піти до своєї кімнати і молитися про цю ситуацію, а може, вона має втрутитися, щоб зупинити і гріх, і грішника? (Див. журнал Адвентистського теологічного товариства, 15.2, 2004. С. 118–127, особливо С. 121, 122. Режим доступу: <https://digitalcommons.andrews.edu/jats/vol15/iss2/8>). Пам'ятаючи про цю історію, попросіть своїх учнів обговорити запитання, наведені нижче:

1. Як Бог повинен діяти, коли Він бачить усі образи й несправедливість, скоєні проти Його народу? Чи може Господь відчувати сильний гнів?

2. Чи є Божий гнів виявом Його любові? Поясніть. Чи повинен Він втрутитися, щоб здолати гріх і грішника? Чому так або чому ні?

3. У яких ситуаціях ви активно працювали над усуненням несправедливості чи полегшенням страждань інших?

4. Біблія заохочує нас гніватися і не грішити (див. Ефес. 4:26). Пам'ятаючи про це, наведіть конкретні приклади зі свого повсякденного життя, коли гнів може бути виявом любові.

Божа любов до справедливості

Біблійні тексти для дослідження:

Псал. 33:5; 85:11; Втор. 32:4; Якова 1:17; Тита 1:2; Вих. 32:14; Матв. 5:43–48.

Пам'ятний вірш:

«А хто хоче хвалитися, нехай хвалиться тим, що знає Мене, – розуміє, що Я Господь, Котрий творить милосердя, правосуддя і правду на землі, бо саме у цьому Моє задоволення, – говорить Господь» (Єрем. 9:23).

На стародавньому Близькому Сході боги народів були не лише непостійними, аморальними й непередбачуваними, а й жорстокими, вимагаючи жертвоприношення дітей. І навіть тоді язичники не могли розраховувати на їхню прихильність, а тому не наважувалися відступити від своїх племінних божеств.

Згідно з Втор. 32:17, за такими богами стояли демони (див. також 1 Кор. 10:20, 21). І їхні форми поклоніння залишали людей у великій духовній і моральній темряві.

Біблійний Бог дуже відрізняється від цих демонічних сил. Яхве добрий, і Його характер незмінний. І тільки

завдяки постійній Божій доброті ми можемо мати надію, зараз і навіки.

На відміну від фальшивих богів стародавнього світу і навіть від сучасних богів, Яхве глибоко стурбований злом, стражданнями, несправедливістю та пригнобленням – усе це Він постійно й однозначно засуджує. І що найважливіше, одного дня Він також знищить їх.

Неділя, 2 лютого

ЛЮБОВ І СПРАВЕДЛИВІСТЬ

У Святому Письмі любов і справедливість ідуть разом. Справжня любов вимагає справедливості, а справжню справедливість можна проявляти лише в любові. Ми не звикли розглядати ці два поняття разом, але це лише тому, що і любов, і справедливість людство сильно спотворило.

Прочитайте Псал. 33:5; Ісаї 61:8; Єрем. 9:23; Псал. 85:11 і 89:15. Як ці тексти проливають світло на Божу турботу про справедливість?

Наведені тексти прямо проголошують, що Бог любить справедливість (див. Псал. 33:5; Ісаї 61:8). У Святому Письмі ідеї любові та правосуддя нерозривно пов'язані. Божа любов і Божа праведність поєднуються, і Господь глибоко зацікавлений у тому, щоб праведність і справедливість діяли в цьому світі.

Саме тому пророки постійно засуджують усі види несправедливості, зокрема несправедливі закони, обважування, несправедливість і пригноблення бідних, удів чи будь-кого, хто належить до категорії соціально вразливих осіб. Хоч люди творять багато зла і несправедливості, Бог єдиний, Хто завжди «творить милосердя, правосуддя і правду на землі» (Єрем. 9:23). Саме тому ті, які вірні Богові, дуже чекають Божественного суду, адже він відновлює остаточну правду, карає злочинців і гнобителів, а також приносить справедливість і визволення для жертв несправедливості та пригноблення.

Справді, праведність і справедливість є основою Божого правління. Боже моральне правління любові є справедливим

і праведним, воно суттєво відрізняється від корумпованих урядів цього світу, які часто чинять несправедливо заради особистої вигоди та здобуття влади. У Богові «милосердя та істина зустрінуться, правда і мир поцілуються» (Псал. 85:11).

Бог ясно дає зрозуміти, чого Він очікує від нас. «О, людино, Він сказав тобі, що є добре, і чого Господь очікує від тебе, а саме: Щоб ти дотримувався правосуддя, любив чинити милосердя, і в покорі ходив з твоїм Богом!» (Міх. 6:8). Ми повинні відображати Божий характер, і любов, а також справедливість і милосердя, які походять з неї, будуть основними рисами.

Наведіть приклади спотвореної людської справедливості. Хіба ми можемо не прагнути, щоб одного дня запанувала досконала Божа справедливість?

Понеділок, 3 лютого

БОГ – АБСОЛЮТНА ДОБРОТА І ПРАВЕДНІСТЬ

Бог не просто стверджує, що любить справедливість і закликає людей любити і чинити справедливо, а й Сам досконало й непохитно втілює ці риси. Святе Письмо навчає, що Бог святий, вірний, праведний і люблячий. Тільки Господь завжди робить те, що любить, – праведне та справедливе. Він ніколи не робить нічого поганого.

Прочитайте Втор. 32:4 і Псал. 92:16. Що ці тексти говорять про вірність і праведність Бога? _____

Ці й багато інших уривків проголошують, що Бог справедливий і люблячий – «в Ньому немає жодної неправди» (Псал. 92:16; пор. з Псал. 25:8; 129:4). Господь «не учинить неправди. З самого ранку Він Своє справедливе судочинство виводить на світло, – і його не бракує, але злочинець не знає сорому» (Соф. 3:5). Зверніть увагу на пряму протилежність Божому характеру тих, хто любить несправедливість.

Бог знає, що найкраще для кожного; Він бажає, щоб усе було найліпшим, і постійно працює над досягненням найкращого результату для всіх.

Прочитайте Псал. 9:7, 8 і 145:9–17. Чого ці вірші навчають про Бога? _____

Біблійний Бог «є справедливим Суддею» (Псал. 7:12) і не любить того, «хто чинить зло» (Псал. 5:5). Як навчає Писання в 1 Івана 1:5: «Бог є світло, і в Ньому немає жодної темряви!» Справді, Господь не тільки добрий, а й «не спокушується злом» (Якова 1:13; пор. з Аввак. 1:13).

Божа доброта і слава нерозривно пов'язані. Хоч багато хто прагне до влади, та тільки Бог є всемогутнім, але Він застосовує Свою силу лише справедливо і з любов'ю. Не випадково, коли Мойсей попросив Бога: «Покажи мені, благаю, Твою славу!» – Господь сказав: «Я проведу перед тобою усю Мою велич... і виявлю милосердя тому, до кого буду милосердний» (Вих. 33:18, 19).

Чому такий добрий Бог допускає стільки зла в цьому світі? Обговоріть свою відповідь у класі.

Вівторок, 4 лютого

НЕЗМІННИЙ БОЖИЙ ХАРАКТЕР

Прочитайте Мал. 3:6 та Якова 1:17. Чого ці уривки навчають про характер Бога? _____

У Мал. 3:6 Бог проголошує: «Я, Господь, не змінююся». Безпосередній контекст вірша показує, що незмінність Бога є моральною. Далі біблійний текст вказує на те, що Господь може змінитися у взаєминах, бо Він говорить: «Тому й ви, нащадки Якова, не знищені». І вже в наступному тексті Бог проголошує Своему народові: «Наверніться до Мене, і Я повернуся до вас» (Мал. 3:7).

Отже, Бог справді вступає у взаємини зі Своїми творіннями, але вони свідчать, що Божий характер незмінний. Це також підтверджує Якова 1:17, де проголошується, що всі добрі й досконалі дари походять від Бога, у Якого немає переміни. Бог не є джерелом зла.

Тут і в інших місцях Святе Письмо неодноразово навчає, що характер Господа незмінний. Однак Бог може вступати і

вступає в реальні взаємини з творіннями, у яких він завжди діє з любов'ю і справедливістю.

Прочитайте 2 Тим. 2:13; Тита 1:2 і Євр. 6:17, 18. Чого ці тексти навчають про Бога?

Бог не може зректися Себе; Він ніколи не обманює; Божі обітниці непорушні. Ми можемо бути впевнені, що Бог Біблії є тим самим Богом, Який (у Христі) добровільно віддав Себе за нас на хресті. Він є Богом, Якому можна беззапечно довіряти, і ми можемо мати впевненість і надію на майбутнє, адже, як сказано у Євр. 13:8: «Ісус Христос учора, сьогодні і навіки Той Самий».

Як ми можемо навчитися довіряти доброти Бога, навіть якщо в нашому житті обставини складаються дуже погано? Як образ Бога на хресті допомагає нам навчитися довіряти Його доброти?

Середа, 5 лютого

БОГ, ЯКИЙ РОЗКАЮЄТЬСЯ?

Чи може Бог розкаятися? Якщо так, то що б це означало? Ми з'ясували, що характер Бога ніколи не змінюється. Однак деякі біблійні тексти говорять про Боже розкаяння або жалкування. Принаймні для людей покаяння передбачає визнання того, що вони зробили щось не так. Як же тоді деякі біблійні уривки можуть зображати Бога як Того, Хто розкаюється?

Прочитайте Вих. 32:14 і порівняйте з Єрем. 18:4–10. Що ви думаєте про ці описи Божого жалкування?

У цих і багатьох інших уривках Бог зображений як Той, Хто пом'якшує вирок у відповідь на покаяння чи заступництво людей. Господь обіцяє: якщо люди відвернуться від свого беззаконня, Він скасує запланований для них суд. Відмова Бога від винесення вироку у відповідь на людське покаяння є загальною темою в усьому Святому Письмі.

Прочитайте Числ. 23:19 і 1 Сам. 15:29. Про що свідчать ці тексти?

Ці уривки чітко проголошують, що Бог «не людина, щоб передумати» (1 Сам. 15:29), і «Бог не людина, щоб говорити неправду, – Він не людський син, щоб жалкувати за сказаним. Хіба Він може сказати і не зробити, пообіцяти і не дотриматись слова?» (Числ. 23:19). Читаючи ці тексти у світлі інших уривків, не можна вважати, що Бог взагалі не милує. Натомість вони свідчать, що Господня милість не схожа на людську. Навпаки, Бог завжди дотримується Своїх обіцянок, і хоч Він змінює рішення у відповідь на людське покаяння, та завжди робить це відповідно до Своєї доброти та Свого Слова. Бог відмовляється від суду у відповідь на покаяння, адже Його характер добрий, люблячий і милосердний.

Яке значення біблійних образів Божественного помилювання? Що це говорить про незмінність Божого характеру?

Четвер, 6 лютого

МІЦНО ТРИМАЙТЕСЯ ЛЮБОВІ ТА СПРАВЕДЛИВОСТІ

Святе Письмо постійно навчає, що «Господь, твій Бог, є справжнім Богом, вірним Богом, Який до тисячного покоління зберігає Заповіт і виявляє милосердя до тих, хто Його любить і дотримується Його Заповідей» (Втор. 7:9). Його характер доброти й любові найкраще продемонстрував Ісус на хресті (див. Римл. 3:25, 26; 5:8). Згідно з Псал. 100:5: «Адже Господь добрий, – Його милосердя вічне, і вірність Його – з покоління в покоління!» (пор. з Псал. 89:2). Отже, Богові можна довіряти; Він дає Своїм дітям добрі дари (див. Якова 1:17; пор. з Луки 11:11–13). Він робить добро навіть тим, хто вважає себе Його ворогом.

Прочитайте Матв. 5:43–48. Що це говорить про дивовижну любов Бога? Як ми повинні ставитися до інших у світлі цього вчення Ісуса?

У розділі 5 Євангелія від Матвія Божа любов описується як досконала. Недосконала любов – це коли ми любимо лише тих,

хто любить нас. Проте Бог любить навіть тих, хто ненавидить Його, навіть тих, хто повстає проти Нього. Його любов досконала.

Хоч Божа любов і милосердя значно перевищують будь-які розумні очікування, вони ніколи не суперечать справедливості. Навпаки, вони об'єднують справедливість і милосердя (Псал. 85:11). Біблія заохочує нас: «Дотримуйся милосердя і справедливості в суді, та постійно покладайся на твого Бога» (Осії 12:7; пор. з Луки 11:42).

Зрештою Сам Бог встановить остаточну й досконали справедливість. Послання до римлян 2:5 навчає, що справедливий Божий суд виявиться. Нарешті викуплені співатимуть: «Великі та дивні діла Твої, Господи Боже, Вседержителю! Праведні й правдиві дороги Твої, Царю народів! Хто не буде боятися, Господи, і не прославить Імені Твого? Адже Ти єдиний Святий, і всі народи прийдуть та поклоняться перед Тобою, бо об'явилися Твої суди» (Об'явл. 15:3, 4; пор. з Об'явл. 19:1, 2).

Текст Ісаї 25:1 проголошує: «Господи, Ти – мій Бог! Прославлятиму Тебе, оспівуватиму Твоє Ім'я, бо Ти звершив дивовижні речі, прадавні задуми, – певні й правдиві!» Як ми можемо навчитися хвалити Бога навіть у погані часи? Як саме наше життя може бути жертвою хвали Богу, щоб сприяти справедливості у нашій сфері впливу?

П'ятниця, 7 лютого

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте в книзі Е. Уайт «Дорога до Христа» розділ «Любов Божа до людей» (С. 9–15).

«Слово Боже також відкриває нам Його характер. Бог Сам свідчить про Свою безмежну любов і милість. У відповідь на молитву Мойсея: “Покажи мені славу Свою”, Господь сказав: “Я переведу все добро Своє перед тобою” (Вих. 33:18, 19). У цьому полягає Його слава. Господь пройшов перед Мойсеєм і проголосив: “Господь, Господь – Бог милосердний, і милостивий, довготерпеливий і многомилостивий та правдивий, що дотримує милість до тисяч, прощає провини... переступ і гріх...” (Вих. 34:6, 7). Він “довготерпеливий і многомилостивий”, тому що “любить милосердя” (Йони 4:2; Міх. 7:18).

Бог повертає наші серця до Себе незліченними проявами любові на Небі й на Землі. Він намагається відкритися нам у явищах природи, а також через найтісніші й найніжніші стосунки, які можуть об'єднувати людей на Землі. Однак і це не дає повного уявлення про Його любов. Незважаючи на всі ці докази, “ворог усякої правди” настільки засліпив розум людей, що вони почали дивитися на Бога зі страхом, вважаючи, нібито Він є суворим і невблаганним. Сатана переконав людей у тому, що головна властивість Бога – суворе правосуддя, а Сам Він – жорстокий Суддя, немилосердний і вимогливий. Диявол подає Творця так, ніби Він спостерігає прискіпливим оком за недоліками й помилками людей, аби потім покарати їх. Саме для того, щоб розвіяти це хибне уявлення і відкрити світові безмежну Божу любов, Ісус прийшов на Землю і жив серед людей» (Е. Уайт. Дорога до Христа. С. 10).

Запитання для обговорення:

1. Чому так важливо усвідомлювати, що Божа слава пов'язана з Його добротою? Як це корегує теологію слави, яка підкреслює чисту силу, не наголошуючи на любові й характері Бога?

2. Чи сумнівалися ви коли-небудь у Божій доброті? Чи знаєте ви когось, хто сумнівався в Божій доброті через учинки тих, хто стверджує, що йде за Богом, або просто через існування зла у світі? Як ви могли б допомогти комусь, кого непокоїть питання про Божу доброту? Перегляньте урок наступного тижня.

3. У класі конкретизуйте відповідь на запитання понеділка. Як реальність великої боротьби допомагає нам зрозуміти все зло, яке існує зараз?

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Основний текст: Єрем. 9:24.

Тема дослідження:

Псал. 33:5; Єрем. 18:7–10; Мал. 3:6; Якова 1:17.

Вступ. У всьому Святому Письмі Божа любов і справедливість є невід'ємною частиною Його характеру. Ці якості виявляють Його глибоку турботу про справедливість і праведність.

Теми уроків

1. Любов і справедливість пов'язані. Хоч ми не звикли думати про любов і справедливість разом, у Святому Письмі справжня любов вимагає справедливості, а справжня справедливість керується любов'ю. І навпаки, удавана любов без справедливості є поблажливостю до зла; а справедливість без любові – це холодне законництво. Отже, щира любов і справедливість описують досконалий Божий характер. Він любить справедливість і бажає бачити її у світі.

2. Любов до справедливості вимагає постійності. Справедливість є основою Божого правління. Його діяння ґрунтуються на незмінності Божественного морального характеру, а не на випадкових рішеннях і несправедливих учинках. Божа справедливість походить з Його незмінності, оскільки Він ніколи не обманює, а Його обіцянки непорушні. Хоч Святе Письмо підтверджує моральну незмінність Бога, воно також вказує на те, що Його діяння можуть змінюватися у відповідь на людські рішення.

3. Любов до справедливості бере до уваги покаяння. У Святому Письмі ми знаходимо заяви про те, що Бог не обманює. До того ж уривки Старого Завіту вказують на те, що Бог розкаюється, тобто Він не виносить очікуваний вирок, оголошений через людський переступ. Поблажливості Бога не означає, що Він обманює щодо Свого вироку, але Він змінює

Свої дії щодо людей, якщо вони покаються і вирішують жити в спілкуванні з Ним (див. Єрем. 18:7–10).

Застосування. Враховуючи, що Бог може змінити рішення щодо Свого народу, коли вони приймають або відкидають Його, як ми можемо відобразити Божу любов до справедливості, реагуючи на несправедливість і неправильні вчинки у світі?

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

1. Любов і справедливість пов'язані.

Багато хто звик думати, що любов і справедливість виключають одна одну, тобто людина не може бути справедливою і люблячою водночас. Згідно із цим поглядом, любов є поблажливою і перешкоджає або принаймні розмиває належне застосування справедливості. І навпаки, стверджується, що правосуддя має бути об'єктивним і неупередженим. Отже, справедливість обов'язково виключає будь-яку форму милосердя й любові.

Однак це не найкращий погляд на різницю між любов'ю та справедливістю. Насправді любов і справедливість не утворюють дихотомії (дихотомія – це протиставлення двох речей, які повністю протилежні або кардинально відрізняються) у Біблії, а радше послідовно поєднуються в описі досконалого Божого характеру. У біблійній цілісній розповіді про любов і справедливість одну не можна уявити без іншої. Удавана любов без справедливості є поблажливостю до зла; а справедливість без любові – це холодне законництво. Насправді Біблія іде ще далі в описі Божого характеру. Бог не просто поєднує любов і справедливість, Він насправді любить справедливість (див. Псал. 33:5; Ісаї 61:8).

Єврейський термін для позначення справедливості в Псал. 33:5 та Ісаї 61:8 – *mišpāt*, що передає ідею істинного правління. За словами Роберта Калвера, хоча сучасні концепції демократичного правління виділяють законодавчу, судову й виконавчу функції, *mišpāt* не «обмежується лише судовими процесами», а фактично стосується «всіх функцій уряду». У біблійні часи, коли не було розподілу функцій, правління зосереджувалося насамперед на фігурі правителя, а не на законах. До того ж

правитель/суддя мав виконавчу й «судову владу». Тобто, правитель/суддя не лише ухвалював судові рішення, а й виконував або змушував їх виконувати. Наприклад, коли Давид звернувся до Бога як до Судді у своїй суперечці з Саулом, він не лише думав про юридичне рішення, а також припускав судове виконання визволення й виправдання: «Нехай Господь буде суддею і нехай розсудить між мною і між тобою! Нехай Він розгляне мою справу, заступиться за мене й захистить від тебе!» (1 Сам. 24:16) (Роберт Д. Калвер. 2443 שפּוּר, ред. Р. Лейрд Гарріс, Глісон Л. Арчер молодший і Брюс К. Волтке. Теологічний словник Старого Завіту. Чикаго: Moody Press, 1980. С. 948).

Якщо ми візьмемо до уваги це широке розуміння справедливості, то сказати, що Бог любить справедливість, означає прийняти два важливих моменти. По-перше, Божа справедливість пов'язана не лише із законами, а здебільшого стосується Його серця та характеру. По-друге, Він любить не лише обговорення правосуддя, а і його виконання.

2. Любов до справедливості вимагає постійності.

Якщо справедливість стосується мудрого правління, з розумним судженням і виконанням, як зазначено вище, воно має виключати можливість випадкових або примхливих рішень з боку правителя. Саме тому справедливість вимагає постійності й регулярності. У Святому Письмі є два основних уривки, один у Старому Завіті, а інший у Новому, які зазвичай використовуються для підтвердження незмінності Бога. Хоч концепція незмінності містить багато філософських припущень у різних традиціях християнської теології, можна з упевненістю сказати, що тексти Мал. 3:6 і Якова 1:17 підкреслюють постійність морального Божого характеру. Тобто Господь є морально непорушним або незмінним.

Третій розділ книги Малахії сформований ідеєю Божої справедливості. Він розпочинається із запитання: «Де той Господь правосуддя?» (Мал. 2:17). Тобто, що Він здійснить у житті кожного, хто чинить зло? У відповідь на це фундаментальне запитання третій розділ підкреслює настання Божественного суду: «Хто витримає день Його пришествия, і хто встоїть, коли Він

з'явиться?» (Мал. 3:2). Суд розглядає бунтівну історію Божого народу, але ця серйозна вістка насправді закликає до покаяння. Отже, результат майбутнього Божого суду є обнадійливим.

У цьому контексті суду й надії Господь підкреслює, що Він не змінюється, і цей факт справді є причиною того, чому Його народ не знищений (вірш 6). Ідея незмінності Бога передається в Біблії словами: «Я, Господь, не змінюся» (там само), і це відображає ідею моральної непорушності Божого завіту. Водночас Мал. 3:7 («Наверніться до Мене, і Я повернуся до вас») підкреслює взаємини та позитивну зміну ставлення з боку Бога.

У Якова 1:17 також підкреслюється ідея Божественної постійності й моральної незмінності. Контекст першого розділу Послання до Якова вказує на те, що Бог не посилає спокуси, оскільки Він постійно дає нам добрі та досконалі дари згори. Отже, замість примхливого поєднання спокус і дарів Він завжди послідовно пропонує нам лише добрі дари. Як «Отець світла», Він не має «зміни, ні тіні переміни» (Якова 1:17).

Псал. 136:7–9 показує зв'язок між Богом як Творцем світла та Його виявом милосердя. У цих віршах псалмист підкреслює творчу силу і постійність Бога: «Хто створив великі світила, бо милосердя Його вічне! Сонце, щоб управляло вдень, бо милосердя Його вічне! Місяць і зорі, щоб управляли вночі, бо милосердя Його вічне».

3. Любов до справедливості бере до уваги покаяння.

У Старому Завіті, здається, є парадоксальні твердження про природу Бога, Який кається та поблажливий. З одного боку, у нас є уривки, такі як Числ. 23:19 («Бог не людина, щоб говорити неправду, – Він не людський син, щоб жалкувати за сказаним. Хіба Він може сказати і не зробити, пообіцяти і не дотриматись слова?») і 1 Сам. 15:29 («Той, Хто є Славою Ізраїлю, не обманює і не змінюється, тому що Він – не людина, щоб передумати»), які підтверджують постійність Бога. Тобто, Господь послідовний. Головна суть цих тверджень полягає у тому, що Бог не обманює, і це узгоджується з новозавітним ученням про Бога в Тита 1:2 і Євр. 6:18.

З іншого боку, уривки зі Старого Завіту розповідають про Боже розкаяння, тобто Він не завжди виконує вирок, який виніс

проти тих, хто чинив зло. Одним із найвідоміших прикладів є Божественне милосердя, виявлене до Ніневії у книзі Йони (див. Йони 3:10), де сам Йона на початку четвертого розділу не погоджується з Божим милосердям. Пояснення Йони, чому він не хоче оголосити майбутній Божественний суд над Ніневією, підсилює Боже милосердя: «Господи, хіба ж я не говорив про це, ще коли був у своїй країні? Тому я спочатку і втік до Таршішу, оскільки я знав, що Ти є милосердним і добрим Богом, довготерпеливим і дуже милостивим, – Ти співчуваєш, коли бачиш нещастя!» (Йони 4:2).

У Йони 4:2 міститься принаймні три важливі причини, чому ця поблажливості з боку Бога не має бути несподіванкою. По-перше, сам Йона підозрював від самого початку, що буде такий результат. Це очікування Божого милосердя є справжньою причиною, чому Йона втік до Таршішу. По-друге, його твердження про Бога перегукується з Вих. 32:14 і 34:6, 7, де сам Ізраїль був об'єктом Божого розкаяння. Отже, задовго до Божественного милосердя щодо Ніневії Господь здійснив те саме для Ізраїлю в минулому. По-третє, такий тип поблажливості не означає, що Бог обманював щодо проголошених вироків, оскільки Він пояснює у Єрем. 18:7–10: «Буває, що Я пригрожу якомусь народові, або царству, що його викоріню, спустошу і знищу, але якщо той народ відвернеться від свого зла, про яке Я попереджував його, то Я пожалію його і не спроваджу на нього лиха, яке Я мав намір учинити. Іншим разом Я провіщу щодо народу, або царства, що відбудую і що вкореню його, але вони почнуть чинити те, що є злом переді Мною, й не слухатимуть Мого голосу, то Я відміню те добро, яке Я обіцяв їм зробити». Отже, Бог змінює Своє ставлення до людей, якщо вони змінюють своє ставлення до Нього та гріха.

ЧАСТИНА III: Застосування

Святе Письмо підтверджує моральну незмінність Бога, але Він може змінити ставлення до Свого народу, якщо вони вирішать прийняти або відкинути Його. Маючи на увазі цю ідею, обговоріть наведені запитання:

1. Як ми можемо відображати Божу справедливість, коли реагуємо на несправедливість і злочини у світі?
2. Бог змінює Свій вирок залежно від ставлення людей до Нього та гріха. Чи Боже правосуддя сповнене помсти й відплати, а може, воно передбачає певне відновлення? Поясніть. Як Божа зміна вироку пов'язана з відновленням?
3. Бог поблажливий і бажає відновити взаємини зі Своім народом. Як ми можемо розвивати справедливість і любов, щоб відновити зруйновані стосунки?
4. Чи були випадки, коли ви намагалися протистояти несправедливості, і це давало зворотний результат або ви зазнавали невдачі? Якщо так, то як ви відповіли? Як ви можете продовжувати відстоювати справедливість і допомагати найбільш незахищеним?
5. Чи ставилися до вас несправедливо? Якщо так, то яким був результат? Як ваш досвід впливає на те, як ви ставитеся до інших?

Проблема існування зла

Біблійні тексти для дослідження:

Йова 30:26; Матв. 27:46; Йова 38:1–12; Псал. 73; Бут. 2:16, 17; Об'явл. 21:3, 4.

Пам'ятний вірш:

«І Він обітре кожну сльозу з їхніх очей, і більше не буде смерті, ні страждань, ні голосіння, ні болю, – вже більше не буде, тому що перше минулося» (Об'явл. 21:4).

Можливо, найбільша проблема, з якою стикається християнство, – це проблема існування зла. Як узгодити той факт, що Господь добрий і люблячий, з існуванням зла в цьому світі. Якщо Бог є любов, чому існує зло?

Це не просто наукова проблема, а те, що непокоїть багатьох людей і заважає деяким пізнати й полюбити Бога.

«Для багатьох походження гріха та причини його поширення у світі залишаються таємницею. Люди бачать страшні наслідки зла – горе та спустошення – і запитують, як усе це може допустити Бог, безмежний у Своїй мудрості, силі та любові? Цієї таємниці вони не можуть досягнути» (Е. Уайт. Велика боротьба. С. 492).

Багато атеїстів вважає проблему зла причиною того, що вони не вірять у Бога. Та, як ми побачимо цього тижня й далі, Бог Біблії – абсолютна доброта, і ми можемо довіряти Йому, навіть незважаючи на зло, яке переповнює наш грішний світ.

Неділя, 9 лютого

«ДОКИ, ГОСПОДИ?»

Проблема існування зла неодноразово порушується не лише в сучасному світі, а й у Святому Письмі.

Прочитайте Йова 30:26; Єрем. 12:1; 13:22; Мал. 2:17 і Псал. 10:1. Як ці тексти висувують проблему існування зла на перший план людського досвіду? _____

Ці тексти ставлять запитання, які актуальні й сьогодні. Чому здається, що нечестиві процвітають, а ті, хто чинить зло, досить часто отримують від цього користь? Чому праведники так сильно страждають? Де Бог, коли трапляється зло? Чому іноді Господь здається далеким від нас, ніби ховається в час неолі?

Що б ми не говорили про проблему існування зла загалом, ми повинні бути впевнені, що не применшуємо зло. Ми не повинні намагатися розв'язати проблему, применшуючи кількість зла у світі. Зло жахливе й огидне, і Бог ненавидить його навіть більше, ніж ми. Отже, ми можемо приєднатися до благання, яке звучить у Святому Письмі у відповідь на зло і несправедливість у світі: «Доки, Господи?» (Псал. 13:2).

Прочитайте Матв. 27:46. Як ви розумієте ці слова Ісуса?

На хресті Ісус Сам поставив запитання: «Боже Мій, Боже Мій, чому Ти Мене покинув?» (Матв. 27:46). Тут ми бачимо, що зло торкається Христа – Самого Бога. Це дивовижна істина, яка яскраво висвітлена в стражданнях і смерті Христа на хресті, де на Його плечі лягло все зло світу.

Проте навіть тут є надія. Подвиг Ісуса на хресті допоміг здобути перемогу над джерелом зла, сатаною, і зрештою Христос

повністю знищить зло. Ісус процитував ці слова з Псал. 22:2, але закінчується цей псалом тріумфально.

На хресті Ісус мав надію, яку тоді Він не міг бачити. Як ми можемо отримати надію з Його досвіду, коли, здавалося б, не бачимо світла попереду?

Понеділок, 10 лютого

МИ БАГАТО ЧОГО НЕ ЗНАЄМО

Кінець історії настане разом з остаточною перемогою любові над злом. Проте ще залишається багато запитань, які непокоять людей. Як ми можемо думати й говорити про проблему існування зла так, щоб це приносило користь?

Прочитайте Йова 38:1–12. Як Божа відповідь Йову проливає світло на проблему існування зла? Що ми знаємо і не знаємо про те, що може відбуватися за лаштунками?

Йов багато постраждав і поставив багато запитань про те, чому так багато зла і страждань його спіткало. Він просив аудієнції з Богом, щоб знайти відповіді на свої запитання, не знаючи, що значно більше відбувалося за лаштунками, у Небесному суді (див. Йова 1, 2).

Божа відповідь Йову вражає. «Після цього Господь відізався до Йова з-посеред бурі й промовив: Хто то такий затьмарює Мої задуми нерозважливими словами?» (Йова 38:1, 2). І Бог додає у Йова 38:4: «Де ти був, коли Я закладав основи землі? Скажи, якщо знаєш!»

Прочитайте Йова 42:3. Як реакція Йова висвітлює те, що ми повинні знати про власне становище?

Своїми відповідями Бог дав зрозуміти, що Йов багато чого не знав і не розумів. Як і Йов, ми також повинні смиренно визнавати, що у світі відбувається багато чого, що сховане за лаштунками і про що ми нічого не знаємо. Той факт, що ми не знаємо відповідей на наші запитання, не означає, що одного дня все не з'ясується. А доти нам потрібно довіряти Божій доброті, яка відкривається нам у житті.

Подумайте про те, як мало ми знаємо. Чому ж тоді ми повинні вміти чекати і вчитися жити із запитаннями без відповіді про найскладніші теми – зло та страждання?

Вівторок, 11 лютого

СКЕПТИЧНИЙ ТЕЇСТ

Бог проголошує в Ісаї 55:8, 9: «Адже Мої задуми не такі, як ваші задуми, і ваші дороги не такі, як Мої дороги, – каже Господь, – але як небо високо над землею, так Мої дороги далекі від ваших доріг, а Мої думки вищі від ваших думок».

Божі думки значно вищі за наші. Оскільки Господь усезнаючий, а ми обмежені в знанні, тому навіть не можемо уявити складність Божого плану щодо історії. Зважаючи на це, чому ми не повинні розраховувати на те, що будемо знати причини Божих діянь чи мовчання в різних ситуаціях?

Один зі способів підходу до проблеми зла, заснований на визнанні того, як мало ми знаємо, називається скептичним теїзмом. Скептичний теїст – це той, хто вірить, що Бог має вагомі причини діяти згідно з Його волею. Проте через наші обмежені знання ми не повинні сподіватися, що зможемо дізнатися про ці причини. Скептичний теїст недовірливо ставиться до здатності людини усвідомити або зрозуміти причини виникнення зла в цьому світі. Ми не можемо побачити мікробів, але це не означає, що їх не існує. Той факт, що ми не знаємо Божих причини, безумовно, не означає, що в Нього їх немає.

Прочитайте Псал. 73. Як псалмист Асаф ставиться до зла й несправедливості навколо нього? Що дозволяє йому побачити обставини в іншій перспективі?

Псалмист Асаф був глибоко стурбований злом у світі. Він озирнувся навколо себе і побачив, що нечестиві процвітають. Усе здавалося несправедливим і нечесним. Він не міг дати відповіді. Він ставив собі запитання, чи варто взагалі вірити в Бога і служити йому, доки не ввійшов у Божу Святиню. Псалмист почав розмірковувати й усвідомив, що є праведний Суддя, Який зрештою принесе справедливість і суд.

Як адвентистське розуміння суду та вчення про Святилище можуть пролити світло на проблему зла? Чи підтримує нас думка про те, що, незважаючи на велику кількість запитань, подробиці історії та Божих справедливих судів будуть розкриті наприкінці історії Землі?

Середа, 12 лютого

ЗАХИСТ СВОБОДИ ВИБОРУ

Незважаючи на те, що ми не розуміємо до кінця шляхів і думок Бога, Святе Письмо відкриває, як розв'язати проблему існування зла. Один зі способів – захист свободи вибору.

Існування зла – наслідок неправильного використання свободи вибору. Отже, Бог не винен в існуванні зла, тому що воно є результатом того, що людина, Боже творіння, неправильно використовує свободу вибору, яку подарував Господь. Але чому Бог дав таку свободу вибору? К. С. Льюїс одного разу написав, що «свобода вибору, хоч і робить зло можливим, також є єдиною, яка робить можливими любов, добро й радість. Навряд чи варто було б створювати світ роботів – істот, які працювали б як машини. Щастя, яке Бог задумав для людей, – це щастя вільного, добровільного єднання з Ним та одне з одним... А для цього вони повинні бути вільними» (Просто християнство. Нью-Йорк: MacMillan, 1960. С. 52).

Прочитайте Бут. 2:16, 17. Як ці вірші демонструють моральну свободу обирати, надану Адамові та Єві?

Навіщо давати їм повеління, якщо вони не мали свободи вибору від самого початку? Адам і Єва з'їли заборонений плід, і відтоді наша планета наповнилася злом. У Бут. 4, наступному розділі після оповіді про гріхопадіння, жажливі наслідки гріха проявилися у вбивстві Авеля, яке вчинив його брат. Розповідь про гріхопадіння показує, як неправильне використання свободи вибору принесло гріх і зло в історію нашої планети.

У Святому Письмі ми бачимо реальність свободи морального вибору (див. Втор. 7:12, 13; І. Нав. 24:14, 15; Псал. 81:11–14

та Ісаї 66:4). Кожного дня нашого життя ми використовуємо свободу вибору, яку дав наш Творець. Без свободи вибору ми б не відрізнялися одне від одного. Ми були би більше схожі на безглузких роботів.

Корпорація Sony створила робота-собаку, якого назвали Aibo. Виглядає він, як справжній пес, але не хворіє, не має бліх, не кусається, не потребує уколів і не линяє. Ви б обміняли свого пса з плоті та крові на Aibo? Якщо ні, то як ваш вибір допомагає вам краще зрозуміти, чому Бог створив нас зі свободою вибору, незважаючи на ризики?

Четвер, 13 лютого

ЛЮБОВ ТА ІСНУВАННЯ ЗЛА

Бог дарував створінням свободу вибору, тому що вона необхідна для любові; неправильне використання цієї свободи вибору є причиною існування зла. Проте все одно залишається багато запитань. Бог допускає зло (на певний час), хоч воно суперечить Його природі, адже якби не було можливості існування зла, то не було б і справжньої любові. А передчасне знищення зла зруйнувало б довіру, необхідну для любові.

«Утративши правильне уявлення про Бога, Земля поринула в духовний морок. Щоб розвіяти темряву й знову повернути світ до Бога, необхідно було подолати оманливу силу сатани. Цього не можна було досягнути силою. Застосування сили суперечить принципам Божого правління. Він бажає лише служіння любові, а до любові не можна примусити; її не здобувають силою чи авторитетом. Любов можна викликати тільки любов'ю. Знати Бога – означає любити Його. Тому необхідно було показати характер Божий, протилежний характеру сатани» (Е. Уайт. Бажання віків. С. 22).

Без свободи вибору не існує справжньої любові, і якщо Бог є любов, то здається очевидним, що Творець насправді не може заперечувати свободу, необхідну для існування любові. Можна також припустити: якби ми знали кінець від початку, як це знає Бог, ми б не хотіли, щоб Він позбавив нас свободи. Адже хто захоче жити у Всесвіті без любові?

Прочитайте Римл. 8:18 та Об'явл. 21:3, 4. Як ці тексти допомагають нам переконатися в Божій доброті, незважаючи на все зло в нашому світі?

Навіть коли ми не можемо бачити крізь темряву, Бог бачить кінець від початку. Він також бачить вічне блаженство, обіцяне всім, хто довіриться Ісусові. Згідно з Римл. 8:18, «страждання теперішнього часу нічого не варті порівняно з майбутньою славою, яка має з'явитися нам». Чи віримо ми в цю дивовижну обітницю?

Яка дивовижна Божа любов! Знаючи, що нестерпно страждатиме, Ісус все одно погодився на хресну смерть, постраждавши за вибір, який зробили перші люди. Творець знав, що ціною порушення Його волі буде смерть Його дорогого Сина, але Він все одно дав нам цю свободу вибору, бо бажав покори з почуття любові, а не через страх чи примус.

Як роздуми про те, що Бог дарував нам свободу вибору, допомагають захистити нас від думки, що все в житті відбувається з Божої волі?

П'ятниця, 14 лютого

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте в книзі Е. Уайт «Патріархи і пророки» розділ «Чому було допущено гріх?» (С. 33–43).

«Безмежна мудрість не знищила сатану навіть тоді, коли він був скинутий з Неба. Оскільки Бог може прийняти тільки служіння любові, то вірність Його творінь повинна ґрунтуватися на переконаності у Його справедливості й доброзичливості. Жителі Небес та інших світів, котрі не були готовими зрозуміти природу гріха і його наслідки, не могли б побачити справедливості Божої у знищенні сатани. Якби він був знищений одразу, дехто почав би служити Богові не з почуття любові, а через страх. Такими методами неможливо було позбутися впливу сатани і повністю звільнитися від духу повстання. Задля добра Всесвіту впродовж віків йому була дана змога більш повно виявити свої плани, аби все творіння

могло побачити у правдивому світлі, що являють собою звинувачення Божественної форми правління, а справедливість і милість Бога та непорушність Його Закону більше ніколи не піддавалися сумніву.

Повстання сатани мало стати уроком для Всесвіту на усі прийдешні віки – вічним свідченням згубності природи гріха та його жахливих наслідків. Панування сатани, результати його впливу як на людей, так і на ангелів, повинні були показати, до чого може призвести усунення Божественної влади. Це мало також свідчити про те, що своїм добробутом усі створені Богом істоти завдячують Божественному правлінню. Отже, історія цього жахливого експерименту, що вилився у повстання, має вічно застерігати святих істот, оберігаючи їх від неправильного уявлення щодо природи гріха, від скоєння гріха та покарання за нього» (Е. Уайт. Патріархи і пророки. С. 42, 43).

Запитання для обговорення:

1. Теодицея – це богословський термін, що означає виправдання Бога перед обличчям зла. Проте це не є виправданням самого зла. Уявіть, що хтось на Небесах говорить: «О, так, Ісусе, тепер я розумію, чому мою родину катували та вбили на моїх очах. Так, тепер усе це має великий сенс. Дякую Тобі, Ісусе!» Це абсурд. Як ми можемо зрозуміти реальність великої боротьби? (Див. урок 9).

2. Чи почувалися ви коли-небудь схожими на Йова? Чи відчували ви спокусу думати, що не можна пояснити страждань, яких зазнали ви або ваші близькі? Як остаточне усвідомлення Йова, що він «говорив усе те», чого «не знає» (Йова 42:3), проливає світло на нашу позицію щодо власних запитань?

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Основний текст: Об'явл. 21:4.

Тема дослідження:

Йова 38; 42:3; Римл. 8:18.

Вступ. Намагаючись зрозуміти існування зла в цьому світі, ми повинні визнати свої обмеження та з надією підходити до остаточного розв'язання цієї проблеми.

Теми уроку. Урок цього тижня наголошує на трьох основних ідеях.

1. Біблія містить відкриті запитання щодо проблеми існування зла. У хвилини страждань важко поєднати Божу любов і величезну доброту з існуванням зла. У Святому Письмі ми ідентифікуємо героїв, які піднімають питання про те, як довго триватимуть страждання, і їхні запитання відкривають очікування щодо Божественних діянь. Так само в наших стражданнях і труднощах ми сподіваємося, що Бог переможе зло.

2. Наші пояснення щодо проблеми існування зла обмежені. Проблема існування зла та страждань є викликом для людства. Йов поставив Богові кілька запитань, почувуючись безсилим розв'язати проблему існування зла. Однак, замість того щоб давати відповіді, Бог ставить нові запитання. Йов визнає свої обмеження у правильному зрозумінні реальності зла.

3. Писання заохочують підходити до проблеми зла з надією. Ми повинні навчитися жити із запитаннями про проблему існування зла без відповіді. Гріх – це зло, і неможливо повністю пояснити його існування в нашому світі. Божя любов допомагає нам підходити до проблеми з надією.

Застосування. Коли ми маємо справу зі складною проблемою існування зла і страждань, нам потрібно визнати, наскільки ми обмежені в розумінні багатьох речей, які відбуваються з

нами та навколо нас, як це було з Йовом. Але як заохотити нас підходити з надією до проблеми існування зла?

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

1. Біблія містить відкриті запитання щодо проблеми існування зла.

У Святому Письмі є кілька випадків, коли запитання «Доки?» підноситься до Бога щодо злих учинків і страждань у світі й у житті того, хто запитує. Це запитання з'являється в Псал. 13:1, 2, оскільки псалмист щодня тужить своїм серцем, бо його вороги величаються над ним. «Доки, Господи, Ти зовсім не звертатимеш на мене уваги? Доки відвертатимеш Своє обличчя від мене? Доки буду нагромаджувати журбу в моїй душі й щодня тужити своїм серцем? Доки мій ворог буде величатися наді мною?».

Так само в Псал. 94:3 псалмист стурбований тим, що здається несправедливим тріумфом нечестивих. «До яких пір нечестиві, Господи, – до яких пір нечестиві будуть торжествувати?» До того ж у вступі до книги Аввакума 1:2–4 до Бога лунає запитання «Доки?». Аввакум запитує: «Доки, Господи, благатиму, щоб Ти вислухав? Доки волатиму до Тебе про насильство, від якого Ти не рятуєш?! Навіщо Ти допускаєш, щоб я побачив беззаконня і дивився на муку? На моїх очах звершується грабіж і насильство, посилюється ворожнеча і сварка. Тому й закон втрачає силу, і не провадиться належне судочинство, – нечестивий звідусіль насідає на праведного, через що перекручується усяке право».

Парадоксально, але хоч пророк Єремія упевнений у Божій праведності, він дивується з Божественних судів. «Ти, Господи, будеш правий, якби я захотів сперечатись з Тобою! Проте я все ж хотів би поговорити з Тобою відносно справедливості. Чому нечестивим у житті щастить і віроломні почувують себе в безпеці?» (Єрем. 12:1). Він використовує слова «до яких пір?», щоб запитати Бога: «До яких пір земля перебуватиме в жалобі і в'янутиме польова трава? Адже через злочини тих, котрі на ній живуть, будуть гинути тварини й птахи» (вірш 4).

У книзі Об'явлення відкриття п'ятої печатки розкриває символічний образ людей, «вбитих за Боже Слово і за свідчення, яке вони мали» (Об'явл. 6:9). Вони перебувають «під престолом» і голосно кричать до Бога, використовуючи запитання «доки?»: «Доки, Святий і Праведний Владико, не судиш і не мстиш за нашу кров мешканцям Землі?» (Об'явл. 6:10).

Загалом ці запитання, які починаються словами «доки?» чи «до яких пір?», вказують на збентеження перед обличчям проблеми існування зла та передають глибоке бажання Божественної справедливості. У Псал. 10:1, 2 не вжито запитання «доки?», але лунає те саме збентеження й сильне очікування Божественної дії у запитанні до Бога: «Господи, чому Ти стоїш здалека, чому ховаєшся в час неволі? У своїй зарозумілості нечестивий переслідує бідного, – вони заплутаються в інтригах, які придумали».

2. Наші пояснення щодо проблеми існування зла обмежені.

Біблійною книгою, що сповнена тривоги внаслідок існування зла, є книга Йова. У Йова 30:26, 27, 31 міститься загальний опис того, як Йов почувається в глибокій скорботі. «Тому я очікував добра, та прийшло зло; сподівався світла, а настала темрява. У мене всередині все кипить і не заспокоюється, – кожен день приносить мені лише нещастя» (вірші 26, 27). До того ж він використовує метафоричну мову музичних інструментів, щоб описати свої негативні почуття. «Моя арфа постійно голосить, а моя сопілка видає лише звуки ридання» (вірш 31).

Хоч можна було очікувати, що Бог, з'явившись наприкінці книги, нарешті запропонує пояснення, необхідні для завершення оповіді, у нас залишається більше запитань. Замість того щоб дати відповіді, Бог ставить Йову кілька запитань (див. Йова 38, 39). Господь запитує його про таємниці творіння, показуючи, наскільки незначними є розуміння та сила Йова порівняно із силою Творця. Коли Йов усвідомлює цей різкий контраст і смиренно визнає своє обмежене розуміння життя та створеного світу, він бачить себе як «той, хто може затьмарити Твої задуми своїм віданням», бо, як він наголошує, «я раніше говорив усе те тому, що не розумів пречудових, неосяжних для мене речей, – про те, чого я не знаю» (Йова 42:3).

Коли ми маємо справу зі складними запитаннями про зло та страждання, нам потрібно визнати, наскільки ми обмежені, щоб зрозуміти та пояснити те, що відбувається з нами й навколо нас. Парадоксально, але ми повинні жити з багатьма запитаннями без відповідей і водночас робити все можливе, як обмежені людські істоти, щоб зрозуміти й пояснити те, що відкрив нам Бог. Одним зі способів хоч би частково зрозуміти й пояснити причини реальності зла і страждань є дослідження ідеї свободи волі. Свобода волі є дорогоцінним даром від Бога для Його розумних створінь, але, на жаль, цим даром зловживали в ідеальному світі, створеному Богом.

Як зазначає Еллен Уайт, «Адам був вільною моральною особистістю, але він зловживав своєю свободою. Через непокору він втратив невинність. З власної волі він став грішником, відокремившись від милості Бога» (Рукопис 132. Листи та рукописи. Т. 17 (1902). С. 1). В іншому місці вона стверджує, що «безмежна мудрість показує людині різницю між правильним і неправильним, між гріхом і святістю; але Боже правління – це правління свободи вибору, і немає жодного бунту чи покори, які не були би виявом свободи вибору» (Рукопис 79. Листи та рукописи. Т. 11 (1896). С. 1, 5054).

Отже, зловживання свободою волі перетворює досконалий світ, який створив Бог, на світ зла, гріха, страждань і смерті. Хоч ідея неправильного використання свободи вибору не пояснює всього, що стосується проблеми існування зла та страждань, вона є важливою частиною обмеженого розуміння та пояснення, яке ми можемо сформулювати щодо цієї проблеми, принаймні згідно з тим, що Бог відкрив нам.

3. Писання заохочують нас підходити до проблеми зла з надією.

Важливо підкреслити, що Біблія містить відкриті запитання про проблему існування зла. Наші пояснення щодо проблеми існування зла обмежені, проте ми знаємо, що зло не можна виправдовувати. Еллен Уайт пропонує стислий виклад цього аргументу: «Неможливо логічно пояснити виникнення гріха та причини його існування. Однак досліджуючи як походження, так і остаточне знищення гріха, можна отримати нове уявлення

про справедливість і милосердя, котрі Бог виявляє у Своему ставленні до гріха. Те, що Бог не несе відповідальності за появу гріха, чітко з'ясовується в Писанні. Він нікого не позбавляв Своєї Божественної милості, і не було жодної помилки в системі Його правління, що могла б викликати непокору і повстання. Гріх – це непрошений гість, присутність якого нічим не може бути виправдана. Це нез'ясована таємниця; і виправдовувати гріх означає захищати його. Якби можна було знайти причину або пояснити його існування, то він перестав би бути гріхом. Єдино правильне визначення гріха дане Словом Божим: “Гріх – це беззаконня” (1 Івана 3:4). Тут виявляється дія принципу, який суперечить великому Закону любові, що є підвалиною Божественного правління» (Велика боротьба. С. 492). Отже, обговорюючи проблему існування зла, ми маємо звертати увагу на люблячий характер Бога, а не на саме зло. На підставі Його люблячого характеру ми можемо з надією підійти до важкої проблеми існування зла, однак не для того, щоб виправдати зло, а щоб зосередитися на чомусь більшому – на майбутній славі (див. Римл. 8:18) Бога, Який «обітре кожну сльозу з їхніх очей» (Об'явл. 21:4) .

ЧАСТИНА III: Застосування

Обговоріть з класом такі запитання:

1. Чи стикалися ви коли-небудь з глибоким горем і стражданням, відчуваючи, що Бог не чує вас, коли кликали до Нього? Якщо так, то як досвід Йова може допомогти вам довіряти Богові, незважаючи на явну перемогу зла?
2. Як у важкі часи ви можете перейти від проблеми існування зла до страждання з надією?
3. Як ви можете вести діалог про проблему існування зла так, щоб це могло бути корисним для молодшого покоління в церкві?
4. Яку пораду чи пояснення ви б дали людині, яка опинилася в надзвичайно складних обставинах?

Свобода вибору, любов і Божественне провидіння

Біблійні тексти для дослідження:

Луки 13:34; Єрем. 32:17–20; Євр. 1:3; Втор. 6:4, 5; Ефес. 1:9–11; Івана 16:33.

Пам'ятний вірш:

«Це Я сказав вам, щоб у Мені ви мали мир. У світі зазнаєте страждання, але будьте відважні: Я переміг світ!» (Івана 16:33).

Провидіння – це термін, який використовується для опису діянь Бога у світі. Наше уявлення про Боже провидіння впливає на те, як ми ставимося до Бога, до ближніх і що ми думаємо про проблему існування зла.

Серед християн існує різне розуміння Божого провидіння. Дехто вірить, що Бог використовує Свою силу, щоб усі події відбувалися саме так, а не інакше. Нібито Він навіть вибирає, хто буде спасеним, а хто загине! Такі переконання свідчать, що люди не можуть вибирати щось, крім того, що постановив Бог. Насправді ці люди стверджують, що навіть людські бажання визначає Господь.

Навпаки, вагомі біблійні докази свідчать, що Бог не визначає усього, що відбувається. Натомість Він дарує людям свободу вибору, і тому вони (й ангели) можуть чинити проти Його волі. Історія гріхопадіння, гріха та зла є драматичним і трагічним наслідком зловживання свободою вибору. План спасіння був потрібен, щоб виправити трагічну ситуацію, спричинену зловживанням свободою вибору.

Неділя, 16 лютого

НАШ УСЕМОГУТНІЙ БОГ

«Бог усемогутній, – навчав молодіжний пастор свою групу середньої школи. – Це означає, що Він контролює усе, що відбувається». Один здивований учень запитав: «Отже, Бог керував, коли мій собака помер? Навіщо Богові вбивати мого собаку?»

Намагаючись відповісти на це запитання, молодіжний пастор промовив: «Це складно. Але іноді Бог дозволяє нам пережити важкі часи, щоб ми були готові до ще складніших у майбутньому. Пам'ятаю, як важко було, коли помер мій пес. Однак це допомогло мені впоратися із ще важчим випробуванням пізніше, коли померла моя бабуся. Розумієш?» Після довгої паузи учень сказав: «Отже, Бог убив мого собаку, щоб підготувати мене до того дня, коли Він збирається вбити мою бабуся?» (Марк Кортес, цит. у книзі Джона К. Пекхема «Божественні атрибути: знати Бога завіту зі Святого Письма». Мічиган: Baker Academic, 2021. С. 141).

Люди іноді вважають, що все відбувається саме так, як хоче Бог, адже Господь усемогутній. Як тоді може статися щось таке, чого Бог не бажає? Отже, що б не сталося, як би погано все не було, на це була Божа воля. Принаймні так навчає ця хибна теологія.

Прочитайте Псал. 81:11–14; Ісаї 30:15, 18; 66:4 і Луки 13:34. Що ці тексти говорять про те, чи завжди виконується Божа воля? _____

Хоч багато людей вірять, що Бог завжди повинен отримувати те, що хоче, Біблія розповідає зовсім іншу історію. Знову і знову

Святе Письмо зображує, як Господь настановляє Свій народ, та вони не слухають Його і чинять по-своєму. Тобто Бог говорить, як діяти, щоб бути щасливими, але люди відкидають Його повеління, тому пожинають наслідки свого вибору. У багатьох випадках Бог проголошує, що відбувається протилежно тому, чого Він бажає. Господь говорить: «Але Мій народ не послухався Мого голосу... О, якби Мій народ слухав Мене, якби Ізраїль ходив Моїми дорогами! Я негайно впокорив би їхніх ворогів» (Псал. 81:12, 14, 15); «О, якби ти вважав на Мої Заповіді, тоді твій мир був би, як ріка, а твоя справедливість, – як морські хвилі» (Ісаї 48:18).

Подумайте про наслідки будь-якої теології, яка приписує усе, що відбувається, прямій волі Бога. Які глибокі проблеми, особливо в контексті існування зла, створює така теологія?

Понеділок, 17 лютого

ПАНТОКРАТОР

У Святому Письмі проявляється дивовижна Божа сила. Біблія містить незліченну кількість розповідей про те, як Він застосовує Свою силу і творить чудеса. Та незважаючи на це, трапляється багато такого, чого Бог не хотів і не планував.

Прочитайте Об'явл. 11:17; Єрем. 32:17–20; Луки 1:37 і Матв. 19:26. Розгляньте також Євр. 1:3. Чого ці уривки навчають про Божу силу? _____

Ці та інші тексти навчають, що Бог усемогутній і що Він підтримує світ Своєю силою. Справді, у книзі Об'явлення Бог неодноразово згадується як *Пантократор* – «Господь Бог, Вседержитель» (наприклад, Об'явл. 11:17; пор. з 2 Кор. 6:18; Об'явл. 1:8; 16:14; 19:15; 21:22). Той факт, що Бог усемогутній, підтверджується не лише словами, а й проявляється у багатьох дивовижних діяннях, коли Господь використовує Свою силу, щоб визволити Свій народ, або втручається в події нашого світу.

Однак те, що Бог усемогутній, не означає, що Він може робити абсолютно все. Святе Письмо навчає, що дечого

Господь не може зробити. Наприклад, 2 Тим. 2:13 проголошує, що Бог «Себе зректися не може».

Більшість християн погоджуються, що Господь усемогутній (усесильний), тобто має владу робити все, що не суперечить Його любові та справедливості. Те, що дещо неможливе для Бога, є очевидним у молитві Христа в Гетсиманії. Тимчасом як Христос підтвердив, що «для Бога все можливе» (Матв. 19:26), Він також молився до Отця, коли наближалось розп'яття: «Отче Мій, якщо можливо, нехай Мене обмине ця чаша; однак не як Я хочу, а як Ти» (Матв. 26:39).

Звичайно, Небесний Отець володів величезною силою визволити Христа від страждань на хресті, але Він не міг зробити це, адже мав спасти грішників. Тобто Господь мав вибрати щось одне.

Святе Письмо навчає, що Бог бажає спасти кожного (див. 1 Тим. 2:4–6; Тита 2:11; 2 Петра 3:9; Єзек. 33:11), але не всі будуть спасенні. Що це говорить про реальність свободи вибору й межі Божої влади щодо створіння, яким надано цю свободу?

Вівторок, 18 лютого

ЛЮБИТИ БОГА

Бог не може змусити нас любити Його. Добровільно означає без примусу, тобто неможливо змусити когось діяти добровільно. Ще раз підкреслимо: Бог не може нікого змусити любити Його, бо якщо примусити, то це вже не любов.

Прочитайте Матв. 22:37 і Втор. 6:4, 5. Чого ці вірші навчають про реальність свободи вибору?

Найбільша заповідь – любити Бога – свідчить про те, що Господь справді хоче, щоб усі любили Його. Однак не всі люблять Бога. Чому ж тоді Господь просто не змушує усіх любити Його? Любов не може бути любов'ю, якщо не виявляється добровільно.

Прочитайте Євр. 6:17, 18 і Тита 1:2. Що ці тексти говорять про Бога?

Згідно з Числ. 23:19, «Бог не людина, щоб говорити неправду». Господь ніколи не обманує (див. Тита 1:2); завжди дотримується Свого слова і ніколи не порушує обіцянки (див. Євр. 6:17, 18). Якщо Бог щось пообіцяв або зобов'язався зробити, Його майбутні діяння обмежені цією обіцянкою.

Це означає: оскільки Бог дає створінням свободу вибирати не те, чому віддає перевагу Сам, Він не керує вибором людей. Якщо Господь дав людям свободу вибору, вони можуть використовувати її, діючи всупереч ідеальним бажанням Бога. На жаль, багато людей справді чинять так, тому відбувається те, чого Господь не бажає.

Що ви свідомо зробили, чого, як ви знали, Бог не хотів? Що це говорить про реальність – і можливі жадливі наслідки – зловживання свободою вибору?

Середа, 19 лютого

БОЖА ІДЕАЛЬНА ВОЛЯ Й ПЕРЕТВОРЕННЯ

Прочитайте Ефес. 1:9–11. Що цей уривок говорить про призначення за передбаченням? Чи справді для одних людей Бог визначив наперед бути спасеними, а для інших – загинути?

Грецький термін *проорідзо*, перекладений як «наперед призначений» у цьому та в інших уривках Святого Письма, не свідчить про те, що Бог визначає історію. Він означає «вирішити заздалегідь».

Звичайно, Господь міг Сам ухвалити певні рішення, проте Святе Письмо навчає, що Він враховує рішення інших.

У цьому та в інших уривках (наприклад, Римл. 8:29, 30) слова, перекладені як «визначив наперед», стосуються того, як Бог планує майбутнє, урахувавши вільні рішення створених людей. Отже, Господь може провіденціально (провіденціалізм пояснює історичні події проявом волі Божого провидіння) вести історію до бажаних для всіх благих цілей, поважаючи свободу Своїх створіння, яка необхідна для справжніх взаємин любові.

Апостол у Посланні до ефесян 1:11 проголошує, що Бог «все здійснює за рішенням Своєї волі». Чи означає це, що все відбувається так, як Він бажає? Читаючи частину уривка без контексту, може здатися, що тексти Ефес. 1:9–11 підтверджують цей погляд. Однак таке тлумачення суперечило би багатьом текстам, які показують, що люди можуть відкидати Божу волю (див. Луки 7:30; пор. з Луки 13:34; Псал. 81:11–14). Якщо Біблія не суперечить сама собі, то як розуміти ці уривки, щоб вони узгоджувалися один з одним?

Цей уривок має сенс, якщо визнати різницю між тим, що ми могли б назвати Божою ідеальною волею, і між тим, що Бог допускає задля нашого перетворення. Божа ідеальна воля – це те, чого Господь насправді прагне заради нашого добра та щастя. Та коли ми чинимо згідно зі своєю свободою вибору, але водночас усупереч Божій волі, то пожинаємо плоди свого вибору. Господь допускає випробування і біль, щоб ми усвідомили свій неправильний вибір і повернулися на шлях істини.

Боже передбачення майбутнього настільки потужне, що, навіть знаючи про різний вибір, зокрема поганий, який зроблять люди, усе одно Бог може перетворити це на добро (див. Римл. 8:28). Яку втіху ви можете отримати із цієї істини?

Четвер, 20 лютого

ХРИСТОС ПЕРЕМІГ СВІТ

Якби все відбувалося згідно з ідеальною Божою волею, ніколи не було б зла, а лише ідеальне щастя, любов і гармонія. Згодом Усесвіт буде відновлено до цієї досконалої Божої волі. А доти Бог змушений виконувати Свою волю так, щоб враховувати рішення Його створінь.

Оскільки Господь зобов'язався поважати свободу вибору творіння, необхідну для любові, багато подій усесвітньої історії відбулися не з Божої волі, а насправді протилежні тому, чого Він бажає.

Божественне провидіння не є одновимірним, ніби Бог односторонньо контролює усе, що відбувається. Це вимагає

щонайменше двовимірного погляду на Боже провидіння. Дещо в цьому світі відбувається з Божою волею, але інші події є результатом рішень створінь (як і все зло). Саме тому трапляється багато такого, чого Господь не бажає.

Прочитайте Івана 16:33. Яку надію дає нам цей текст навіть серед страждань?

Особливо під час страждань або випробувань віра людей може похитнутися, оскільки вони помилково вважають, що Бог повинен позбавити їх від неприємностей у цьому житті. Проте Ісус розповідає нам зовсім іншу історію, попереджаючи Своїх послідовників, що вони зазнають випробувань і страждань у цьому світі, але є надія, бо Христос переміг світ (див. Івана 16:33).

Ми стикаємося зі стражданнями та випробуваннями, але це не означає, що Бог бажає для нас такого життя. Ми повинні завжди пам'ятати про велику боротьбу. Однак ми можемо бути впевнені, що Бог може перетворити на добро навіть погані події. І якщо ми довіряємо Господеві, Він може використати навіть наші страждання, щоб наблизити нас до Нього та спонукати бути співчутливими й піклуватися про інших (див. 2 Кор. 1:3, 4).

П'ятниця, 21 лютого

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте в книзі Е. Уайт «Бажання віків» розділ «З нами Бог» (С. 19–26).

«План нашого викуплення не був запізнілою відповіддю, він був створений не після гріхопадіння Адама. Цей план став «відкриттям тайни, яка споконвіку замовчувалася...» (Римл. 16:25). У ньому розкриті принципи, котрі споконвіку були основою Божого престолу. Від самого початку Бог і Христос знали про відступництво сатани й падіння людини через оманливу силу відступника. Бог не запланував існування гріха, натомість передбачив його виникнення й ужив заходів, щоб діяти відповідно до критичної ситуації. Наскільки ж сильною була Його любов до світу, що Він погодився віддати Свого Єдинородного

Сина, “щоб кожний, хто вірить у Нього, не загинув, але мав життя вічне” (Івана 3:16)» (Е. Уайт. Бажання віків. С. 22).

Запитання для обговорення:

1. Якщо Бог не завжди отримує те, чого бажає, як цей факт впливає на зміну нашої думки щодо того, що відбувається в цьому світі? Які практичні наслідки розуміння того, що Бог має нездійснені бажання?

2. Хоч «Бог і Христос знали про відступництво сатани», вони все одно створили нас. Любов мала бути основою Божого творіння, а любов означала свободу. Господь створив нас, щоб ми могли любити, але Він зробив це, знаючи, що врешті-решт це приведе Ісуса на хрест. Христос постраждав на хресті, замість того щоб позбавити нас свободи, притаманної любові. Що цей факт має сказати нам про те, наскільки священною і фундаментальною була любов для Божого правління?

3. Часто ми пожинаємо плоди існування зла та страждання в цьому світі, але як часто ми знаходимо час, щоб подумати про те, що Сам Бог засмучений через страждання і зло? Що змінюється у нашому розумінні, коли ми визнаємо, що Бог Сам страждає через зло?

4. Як істина, що в цьому світі часто трапляється те, чого Бог не хоче, допомагає нам справлятися з власними стражданнями, особливо коли це, на нашу думку, не має сенсу і, здається, не приведе до добра?

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Основний текст: Івана 16:33.

Тема дослідження:

Псал. 81:11-15; Луки 7:30; 13:34; Тита 1:2; Євр. 6:18.

Вступ. Хоч Бог всемогутній, Він не визначає всього, що відбувається. До того ж є те, чого Бог не зробить і не може зробити, зважаючи на природу Його морального характеру. Однак Божественне провидіння справді у певних випадках може перетворити жадливу ситуацію на благословення.

Теми уроку. Урок цього тижня наголошує на трьох основних ідеях.

1. Божа всемогутність не виключає нездійснених бажань. Господь не визначає всього, що відбувається. Незважаючи на те, що Він всемогутній, Бог добровільно обмежує Себе свободою вибору людини. Отже, не все, що відбувається, відповідає Його бажанням, адже враховуються рішення морально вільних створінь. Бог є суверенним у тому сенсі, що Він виконує Свою провиденційну мету (ідеальну волю) і бере до уваги вільні рішення Його створінь, які можуть суперечити тому, чому Він віддає перевагу.

2. Божа всемогутність не означає, що діяння Його провидіння не мають меж. Є те, чого Бог не буде і не може робити, зважаючи на Його моральний характер. Це поняття має велике значення для нашого розуміння Божественного провидіння у світі. Діяння Божого провидіння узгоджуються з Його любов'ю і не є примусовими в духовних питаннях. Отже, всемогутність Бога не виключає свободи вибору Його створінь.

3. Божественне провидіння включає Його ідеальну волю і те, що Він допускає для нашого перетворення. Бог бажає людині добра та щастя. Проте людина може чинити всупереч Божій волі та згідно зі своєю свободою вибору. І тоді

вона пожинає плоди своїх учинків. Бог може змінити ситуацію, яка суперечить Його моральній волі на те, що узгоджується з Його моральним/ідеальним бажанням.

Застосування. Чи все в нашому житті відбувається з Божою волі? Чому так або чому ні? Що ви дізналися про Божественне провидіння з історії Йосипа?

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

1. Божа всемогутність не виключає нездійснених бажань.

Одне з ключових питань, яке обговорюється в «Чотирьох поглядах на Божественне провидіння», полягає у тому, чи завжди Бог отримує «те, що Він хоче». Це питання ставить перед собою завдання «поєднати моральну відповідальність людини із суверенітетом Бога щодо її вчинків» (Денніс В. Джоуерс. Чотири погляди на Божественне провидіння. Гранд-Рапідс, Мічиган: Зондерван, 2011. С. 10). Якщо відповідь на запитання позитивна (так, Бог завжди отримує те, що хоче), то ніхто не в змозі зробити щось інше, ніж хоче Бог, отже, усе у світі відбувається згідно з Його бажаннями, зокрема і зло. Однак така позиція суперечить Божому люблячому милосердю та моральній свободі Його створінь, як ми бачимо у Святому Письмі (див. Джон Пекхем. Провидіння і невиконані бажання Бога. *Philosophia Cristi*. Т. 15. № 2, 2013. С. 234).

У кількох уривках Святого Письма ми знаходимо людей, навіть Божих людей, які чинять не так, як хоче Бог. У Псал. 81:11–15, який є закликом до покаяння, Господь скаржиться, що Його народ «не послухався» Його «голосу, – Ізраїль не звернув на Мене уваги. І Я залишив їх через запеклість їхнього серця, щоб вони жили за своїми забаганками. О, якби Мій народ слухав Мене, якби Ізраїль ходив Моїми дорогами! Я негайно впокорив би їхніх ворогів, – повернув би Мою руку проти тих, що їх пригноблюють». Так само в Ісаї 66:4 Господь із сумом підкреслює: коли Він «кликав їх, – вони не відповідали, Я говорив, – але вони не слухали, й чинили те, що є злом у Моїх очах, – обирали те, до чого Я відчуваю огиду!».

У Єзек. 18:23 Бог говорить, що Йому не подобається смерть нечестивих. Навпаки, Його бажання полягає в тому, щоб нечестиві могли покаятися і жити. У Євангеліях сказано, що «фарисеї та законники відкинули задум Божий для них» (Луки 7:30). Так само Ісус оплакує Єрусалим, адже він бунтував проти Його бажань. «Скільки разів хотів Я зібрати твоїх дітей, як квочка збирає своїх курчат під крила, – та ви не захотіли!» (Луки 13:34).

Ця біблійна картина вказує на те, що Божий суверенітет у світі не виключає нездійснених Божих бажань, беручи до уваги рішення Його морально вільних створінь. Водночас Бог залишається Всемогутнім, і, як підкреслює Йов, «у Тебе нездійснених задумів не буває» (Йова 42:2). Пекхем припускає, що «Бог не завжди отримує те, чого хоче (виконання ідеальної волі), але Він обов'язково здійснить Свою всеосяжну та всеблагу провіденційну мету (Його дієву волю)» (Джон Пекхем. Провидіння і невиконані бажання Бога. *Philosophia Cristi*. Т. 15. № 2, 2013. С. 236). «Бог задоволений, що зрештою досягне Своєї мети, і це принесе максимальне задоволення всьому Всесвіту у вічних гармонійних взаєминах, сповнених любові» (там само. С. 235).

2. Божа всемогутність не означає, що діяння Його провидіння не мають меж.

Як усемогутній Бог, Господь може все. Для Нього немає нічого неможливого (див. Бут. 18:14; Марка 14:36; Луки 18:27). Так, з погляду влади Бог може все. Однак з погляду природи Його морального характеру та Його рішень щодо існування й реальності створеного світу є те, чого Бог не робитиме, зважаючи на добровільне самообмеження. Саме тому Святе Письмо стверджує, що Бог не може дечого робити. Наприклад, «неможливо, аби Бог сказав неправду» (Євр. 6:18), Він «не може бути спокушений злом» (Якова 1:13) і «Себе зректися не може» (2 Тим. 2:13).

Це уявлення про Божий моральний характер є важливим для нашого розуміння Божого провидіння, тобто Божих діянь у світі. Хоч Він має владу робити будь-що за Своїм провидінням, Його діяння обмежуються моральною природою Його характеру та рішень. Еллен Уайт підкреслює, що «Бог ніколи не творить

насильства ні над волею, ні над сумлінням людини» (Велика боротьба. С. 591). У книзі «Дорога до Христа» вона згадує, що «Христос готовий звільнити нас від гріха, але не примушує до цього волю людини. Якщо, заплутавшись у гріхах, ми повністю схилилися на бік зла і не бажаємо звільнитися та прийняти Божу благодать, то що ж Він може зробити? Ми губимо себе самі, якщо вперто відкидаємо Його любов» (С. 34).

Цей принцип означає, що завдяки Його люблячому характеру Божа всемогутність не виключає свободи вибору Його створінь. Діяння Його провидіння не змушують волю людини чи сумління, і це пояснює, чому Він з любов'ю закликає наш розум вибрати життя, а не смерть (див. Втор. 30:15-20) і не закам'яніти своїм серцем, не слухаючи Його голосу (див. Євр. 3:7, 8). Незважаючи на те, що Господь бажає спасти всіх (див. Єзек. 33:11; 1 Тим. 2:4-6; Тита 2:11; 2 Петра 3:9), Біблія не навчає, що кожна людина буде спасенна (див. наприклад, Матв. 25:31-46; Івана 5:28, 29).

Діяльність Божого провидіння узгоджується з Його любов'ю. Взаємини любові не можуть бути зумовлені чимось чи примусові, але обов'язково передбачають свободу вибору. Як Джерело любові (див. 1 Івана 4:7, 8), Бог не примушує і наперед не визначає, щоб ми любили, але бажає прищепити нам Свою любов (Івана 3:16; 1 Івана 4:19). Згідно з 1 Івана 4:19, «ми любимо Його, бо Він перший полюбив нас». Справжня любов до Бога ґрунтується на особистому переконанні щодо Його люблячого та справедливого характеру. Як чудово написала Еллен Уайт, «оскільки Бог може прийняти тільки служіння любові, то вірність Його творінь повинна ґрунтуватися на переконаності в Його справедливості та доброзичливості» (Патріархи і пророки. С. 42).

3. Божественне провидіння включає Його ідеальну волю і те, що Він допускає для нашого перетворення.

Беручи до уваги, що Божа всемогутність не виключає нездійснених бажань і не змушує Його створіння приймати рішення, Божественне провидіння – це не діяння, які походять з ідеальної волі чи бажання Бога. Зважаючи на те, що багато ситуацій, спричинених рішеннями створінь, несумісні з

моральною волею Бога, деякі діяння Його провидіння можна тлумачити як виправні дії. Це означає, що Бог перетворює ситуацію, яка суперечить Його волі, на те, що узгоджується з Його моральним/ідеальним бажанням.

Ідея виправлення провиденційної дії особливо помітна в історії Йосипа. Він інтерпретує неоднозначність свого болісного, але дивовижного життєвого шляху як парадоксальний вплив, як людських злих намірів, так і Божественного провидіння. Перше не виключає другого. Останнє не виправдовує першого. У книзі Буття 50:20 Йосип говорить своїм братам: «Ви замислювали проти мене зло, однак Бог повернув це на добро, аби сталося так, як є сьогодні: прогодувати численний народ». Отже, Боже провидіння перетворило жакливу ситуацію, яка була наслідком невинуватих злих намірів і дій людей, на благословення, яке ми ніколи не могли передбачити.

Еллен Уайт використовує мову подолання, щоб описати Боже провидіння: «Саме заздрість спонукала братів Йосипа продати його в рабство; вони сподівалися, що перешкодять йому стати величнішим за них. І коли Йосиф був узятий до Єгипту, вони тишили себе, що його сні вже не тривожитимуть їх, оскільки вони зробили все, аби нічого не здійснилося. Але Бог розпорядився, щоб своїми діями вони сприяли виконанню того задуму, якому так хотіли перешкодити» (Патріархи і пророки. С. 239, курсив додано).

ЧАСТИНА III: ЗАСТОСУВАННЯ

Навіть якщо ми не виконуємо бажання Бога щодо нашого життя, Він може перетворити жакливу ситуацію на благословення. Зважаючи на це, обговоріть зі своїми учнями такі запитання:

1. Що потрібно змінити в нашому житті, щоб ми могли залежати від Божої волі в нашій духовній подорожі? Як ми можемо переконатися, що наша свобода вибору не суперечить Божій волі?
2. Наша духовна невдача не впливає на Божу любов до нас. Як ця чудова істина спонукає нас продовжувати молитися Отцеві, досліджувати Слово і проповідувати Євангеліє?
3. Як ми можемо доступно пояснити малим дітям, що не всі події є прямою волею Бога?

Вселенський конфлікт

Біблійні тексти для дослідження:

Матв. 13:24–30; Бут. 1:31; Єзек. 28:12–19; Ісаї 14:12–15;
Матв. 4:1–11; Івана 8:44, 45.

Пам'ятний вірш:

«Я покладу ворожнечу між тобою й жінкою, між твоїм насінням і її насінням. Воно розчавить тобі голову, а ти будеш жалити його в п'яту» (Бут. 3:15).

Центральне місце в біблійній теології займає тема великої боротьби між Христом і сатаною. Хоч ідея вселенського конфлікту між Богом і небесними створіннями, які повстали проти Нього, є основним лейтмотивом Святого Письма (див. Матв. 13:24–30, 37–39; Об'явл. 12:7–10), багато християн відкинули або знехтували цю біблійну ідею.

Однак, з біблійного погляду, ми не можемо нехтувати тему вселенського конфлікту, у якому Божому Царству протистоять диявол і його ангели. Євангелія сповнені згадок про диявола й демонів, які протистоять Богові.

На початку цього тижня ми розглянемо, як знайти відповіді на два запитання:

1) Де у Святому Письмі ми дізнаємося про тривалий вселенський конфлікт між Богом і сатаною?

2) Згідно з ученням Святого Письма, яка природа цього конфлікту?

Неділя, 23 лютого

ЦЕ ЗРОБИВ ВОРОГ

Прочитайте Матв. 13:24–27. Як ця притча допомагає нам зрозуміти причину існування зла в нашому світі?

Ісус розповідає історію про землевласника, який сів на своєму полі тільки добре насіння. Проте серед пшениці виріс кукіль. Побачивши це, слуги господаря запитали його: «Пане, хіба не добірне насіння ти сів на своєму полі? Звідки ж узявся кукіль?» (Матв. 13:27). Це схоже на запитання, яке часто ставлять щодо проблеми існування зла: якщо Бог створив досконалий світ, чому в ньому є зло?

Прочитайте Матв. 13:28–30 у світлі пояснення Христа в Матв. 13:37–40. Як це проливає світло на природу вселенського конфлікту?

Господар відповідає на запитання свого слуги: «Людина-ворог це зробила» (Матв. 13:28). Пізніше Ісус називає того, хто «сіє добірне насіння», «Сином Людським», яким є Він Сам (Матв. 13:37), і пояснює, що «поле – це світ» (Матв. 13:38), а «ворог, що посіяв» кукіль, – це «диявол» (Матв. 13:39), що чітко зображує вселенський конфлікт між Христом і сатаною. Чому у світі існує зло? Зло є наслідком дій і спонукань ворога (диявола), який протистоїть господареві. «Людина-ворог це зробила» (Матв. 13:28).

Після цієї відповіді виникає інше запитання: «Хочеш, щоб ми пішли й випололи його?» Тобто, чому б не вирвати зло негайно? «Ні, – відповів господар, – щоб ви часом, виконуючи кукіль, не повиривали разом з ним і пшениці. Залиште, щоб і те, й друге разом росло до жнив» (Матв. 13:29, 30; пор. з Марка

4:29). Згідно з притчею, Бог зрештою покладе кінець злу, але його передчасне викорінення призведе до незворотної шкоди.

Які небезпеки чатують на нас у прагненні вирвати кукіль із пшениці зараз? Чому це не означає просто ігнорувати зло, з яким ми стикаємося?

Понеділок, 24 лютого

ПОХОДЖЕННЯ БОРотьБИ НА ЗЕМЛІ

Паралельно із запитанням у притчі – чому на полі росте кукіль, якщо господар посіяв тільки добре насіння, – постає інше запитання: якщо Бог створив світ досконалим, то як тут виникло зло?

Прочитайте Бут. 1:31. Що Божі слова свідчать про стан творіння, коли Бог завершив Свою працю, і чому ця відповідь важлива?

Згідно з Бут. 1:31, коли Бог завершив створення світу, усе було «дуже добре». У розділі 1 книги Буття немає жодного натяку на зло на створеній планеті. Як же воно виникло?

Прочитайте Бут. 3:1–7. Що тут сказано про те, як зло прийшло на Землю? Як цей уривок проливає світло на природу вселенського конфлікту? (Див. також Об'явл. 12:7–9.)

У цій розповіді ми бачимо обман змія про характер Бога. Автор неправди, дракон, давній змій – це диявол і сатана. Змій спочатку запитує, щоб поставити під сумнів Божий наказ, спотворюючи Господнє повеління. Тоді змій прямо кидає виклик, говорячи Єві: «Ви не помрете!» (Бут. 3:4).

Хтось – або змій, або Бог – сказав неправду Єві, яка мала вибрати, повірити Божим словам, чи тому, у чому запевняв її змій.

Природа цього конфлікту полягає насамперед у тому, кому більше довіряти і в що вірити. Ваше ставлення до певної людини, ваша довіра до неї глибоко впливають на те, чи будете ви любити її і прислухатися до її слів.

Прочитайте Бут. 3:15. Заява Бога змієві про те, що насіння жінки, тобто Меся, розчавить його голову, часто ідентифікується як перше Євангеліє (або протоевангеліє) у Святому Письмі. Як це підсилює реальність конфлікту і водночас дає нам надію?

Вівторок, 25 лютого

ПОХОДЖЕННЯ КОНФЛІКТУ НА НЕБЕСАХ

Бут 1–3 показує, що зло існувало до гріхопадіння Адама та Єви. Це ми можемо зрозуміти з того, що в Едемі було «дерево Пізнання добра і зла» (Буття 2:9, 17). Тоді змій звинуватив Бога в неправді, хоч насправді він сам є неправдомовцем. Існування змія (див. Об'явл. 12:9) разом з його обманом і підступами показує реальність зла. Отже, навіть в Едемі до гріхопадіння існування зла очевидне.

Прочитайте Єзек. 28:12–19 у світлі Вих. 25:19, 20. Яка природа падіння цієї істоти?

Згідно із цим уривком, походження зла і вселенський конфлікт розпочалися на Небі. Перед падінням істота, яка стала відомою як сатана, була помазаним херувимом-покровителем. До того ж він був «зразком досконалості, сповнений мудрості й неперевершеної краси» і перебував «у Едемі в Божому раю» (Єзек. 28:12, 13). Ні те, ні інше не можна сказати про царя Тиру (або будь-яку іншу людину). Отже, стає зрозумілим, що тут ми мали можливість побачити падіння Люцифера.

Прочитайте Ісаї 14:12–15. Яке додаткове світло це проливає на походження великої боротьби?

Люцифер вирішив звеличити себе і зробити себе подібним до Бога. Цей вірш доповнює те, про що ми читали в Єзек. 28, що «загордилось серце» його через його «красу» (вірш 17), котра мала спонукати його прославити Бога, Який створив його прекрасним. Натомість він став гордим. Однак на цьому

Люцифер не зупинився. Переповнений гордощами, він вирішив зайняти місце Бога і звести на Нього наклеп.

Як ми розуміємо той факт, що Люцифер, який згрішив, був бездоганим відтоді, коли він був створений, аж поки в ньому не було знайдено беззаконня (див. Єзек. 28:15)?

Середа, 26 лютого

«ЯКЩО ТИ ПОКЛОНИШСЯ МЕНІ»

Прагнення сатани узурпувати Божий престол також розкривається в Матв. 4 і Луки 4. У разючій зустрічі між Ісусом і спокусником ми можемо простежити природу конфлікту. Тут ми бачимо реальність великої боротьби між Христом і сатаною, розкритої категорично і яскраво.

Прочитайте Матв. 4:1–11. Як тут розкривається реальність великої боротьби між Христом і сатаною?

Дух «повів Ісуса в пустелю» з чіткою метою, щоб «диявол Його випробовував» (Матв. 4:1). І до цієї зустрічі Ісус постив 40 днів. Отже, коли прийшов диявол, він спокушував Христа перетворити каміння на хліб, беручи до уваги, що Він зголоднів. Проте Ісус протистояв цій спокусі словами зі Святого Письма, і підступ сатани не мав успіху.

Потім, намагаючись змусити Христа діяти зухвало, диявол спокушав Його кинутися з вершини храму. Сатана спотворив Святе Письмо, заявляючи, що, якби Ісус справді був Божим Сином, ангели оберігали б Його. Правильно процитувавши Святе Письмо, Ісус знову протистояв спокусі.

Третя спокуса чітко показує, чого диявол намагається досягти. Він хоче, щоб Ісус поклонився йому. Сатана намагається узурпувати поклоніння, яке належить лише Богові. І для цього він показав Ісусові «всі царства світу та їхню славу», а потім сказав: «Усе це дам Тобі, якщо, упавши ниць, поклонишся мені» (Матв. 4:8, 9). У Луки 4:6 диявол стверджує: «Я дам Тобі всю оцю владу та їхню славу, бо мені

це передано, і я, кому тільки хочу, тому й даю її». Знову Христос протистояв спокусі за допомогою Святого Письма, і знову сатана зазнав поразки.

В усіх трьох випадках Ісус використовував Святе Письмо, щоб захиститися від нападів ворога.

Послання до ефесян 6:12 нагадує нам, що «наша боротьба не з тілом і кров'ю, але з початками, з владами, зі світовими правителями темряви цього віку, з піднебесними духами злоби». Хоч ми не повинні жити в страху, чому ми маємо завжди пам'ятати про реальність боротьби, яка точиться навколо нас?

Четвер, 27 лютого

ПРИРОДА ВСЕЛЕНСЬКОГО КОНФЛІКТУ

Деякі уривки Біблії розповідають про вселенський конфлікт між Богом і сатаною. Та як взагалі можливий такий конфлікт? Як хтось міг протистояти всемогутньому Богові? Якби вселенський конфлікт відбувався з погляду прояву сили, він би закінчився ще до того, як розпочався. Отже, він мав стосуватися іншого. Справді, Святе Письмо показує, що конфлікт є суперечкою щодо Божого характеру, адже Люцифер висунув наклепницькі звинувачення проти Бога, що Він не зовсім добрий, люблячий і справедливий. Такі звинувачення не можна розвіяти владою чи грубою силою, а лише порівнянням двох характерів тих, хто конкурує.

«У Своему ставленні до гріха Бог міг спиратися тільки на праведність та істину. Сатана, зі свого боку, використовував те, до чого не міг вдатися Бог, – лестощі й обман. Він намагався перевернути Боже Слово й у фальшивому світлі представити перед ангелами Божий План правління, заявляючи, що несправедливий Бог підкоряє Своїм законам і постановам небожителів, що, вимагаючи підкорення і послуху від усього Свого творіння, Він прагне тільки до самозвеличення. Тому перед небожителями, а також перед іншими світами необхідно було показати справедливість Божого правління і досконалість Його Закону. Сатана вдавав, що й сам прагне до

того, щоб сприяти добру Всесвіту. Усі повинні були зрозуміти справжній характер узурпатора, його наміри, а для того, щоб він викрив себе власними беззаконнями, потрібний був час» (Е. Уайт. Велика боротьба. С. 498).

Прочитайте Івана 8:44, 45 у світлі Об'явл. 12:7–9. Що ці уривки розповідають про характер диявола та його стратегію?

План диявола від самого початку полягав у тому, щоб змусити творіння повірити, що Бог насправді не був справедливим і люблячим і що Його Закон був суворим і шкідливим для них. Не дивно, що Ісус називає диявола «неправдомовцем і батьком неправди» (Івана 8:44). А Христос прийшов, щоб «свідчити про істину» (Івана 18:37) і безпосередньо протидіяти обману та наклепу сатани, перемагаючи та знищуючи діла диявола і його силу (див. 1 Івана 3:8; Євр. 2:14).

Об'явл. 12:9, 10 визначає сатану як (1) «давнього змія», (2) як того, хто на Небесному суді звинувачує Божий народ, і (3) як дракона, який обманює світ. Грецьке слово, перекладене як диявол (*diávolos*), означає «наклепник», і це свідчить, що природа конфлікту пов'язана з хибними переконаннями про характер Бога.

П'ятниця, 28 лютого

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте у книзі Е. Уайт «Велика боротьба» розділ «Походження зла» (С. 492–504).

«Те, що Бог не несе відповідальності за появу гріха, чітко з'ясовується в Писанні. Він нікого не позбавляв Своєї Божественної милості, і не було жодної помилки в системі Його правління, що могла б викликати непокору і повстання. Гріх – це непрошений гість, присутність якого нічим не може бути виправдана...

Навіть після того, коли було вирішено, що сатана не може далі залишатися на Небі, безмежна Мудрість не знищила

його. Бог може прийняти тільки служіння любові, вірність Його творінь повинна ґрунтуватися на усвідомленні Його справедливості та милості. Жителі Неба та інших світів, не розуміючи природи гріха та його наслідків, не побачили б справедливості й милосердя Божого у знищенні сатани. Якби він був негайно знищений, тоді б вони служили Богові не з любові, а зі страху. Вплив ошуканця не був би відразу усунений, а дух повстання не був би цілком викорінений. Зло повинно було дозріти. Задля добра Всесвіту на вічні часи сатана повинен був розвинути свої принципи, щоб усі створіння мали змогу побачити в справжньому світлі його звинувачення проти Божественного правління, щоб справедливість Божа і Його милість, а також незмінність Його Закону ніколи не викликали жодного сумніву» (Е. Уайт. Велика боротьба. С. 492, 499).

Запитання для обговорення:

1. Багато людей дивується, як така безгрішна істота, як Люцифер, могла вперше у Всесвіті згрішити. Чому гріх такий таємничий і незрозумілий? Як ми можемо пояснити цей перший гріх, не шукаючи виправдань? Чому пояснювати його походження було б те саме, що й виправдовувати?

2. Чому Бог відразу не знищив сатану? Чому «зло повинно було дозріти»? Як зрозуміти слова: «Задля добра Всесвіту на вічні часи»?

3. Чому так важливо розуміти, що конфлікт між Богом і сатаною не є конфліктом влади?

4. Як ваше власне життя може в мініатюрі відображати вселенський конфлікт? Як ви навіть зараз відчуваєте

реальність цього конфлікту? Як ви можете відповісти, щоб показати, на чому ви боці?

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Основний текст: Бут. 3:15.

Тема дослідження:

Бут. 3:1-4; Ісаї 14:12-15; Єзек. 28:12-19; Матв. 13:24-30;
Івана 8:44; Об'явл. 12:7-9.

Вступ. Уселенський конфлікт щодня впливає на кожну людину й на Всесвіт загалом. Сатана намагається узурпувати поклоніння, яке належить Богові, але зрештою він зазнає поразки.

Теми уроку. Урок цього тижня підкреслює три основних поняття.

1. Уселенський конфлікт не є дуалістичною битвою всемогутніх сил. Він зосереджений на моральній досконалості Божого характеру. У конфлікті не беруть участі дві однаково незалежні сили, які нескінченно борються, оскільки Люцифер, якого створив Бог, вирішив поставити під сумнів характер свого Творця.

2. Уселенський конфлікт залучає Божий народ. Увесь Усесвіт відчуває наслідки цього конфлікту. На Небі Христос був головною мішенню повстання Люцифера. У пустелі сатана ставив під сумнів синівство Ісуса. Однак Христос переміг, і Він має силу зробити нас Божими синами й дочками.

3. Розв'язання вселенського конфлікту не може бути передчасним. Настане день, коли Бог нарешті покладе кінець злу. А доти злу дозволено визріти, щоб усі створені істоти могли побачити в справжньому світлі хибні звинувачення, висунуті проти Божественного правління.

Застосування. Як той факт, що ми щодня стикаємося з наслідками вселенського конфлікту, має зробити нас ще більш свідомими й готовими завжди покладатися на Бога?

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

1. Уселенський конфлікт не є дуалістичною битвою всемогутніх сил.

У різних релігійних і/або філософських колах існують різноманітні версії вселенського конфлікту. Впливовою нехристиянською версією є дуалізм. Як зазначає К. С. Льюїс, дуалізм – це «віра в те, що в основі всього стоять дві рівні й незалежні сили, одна з яких добра, а інша – зла, і що цей Усесвіт є полем бою, на якому вони ведуть нескінченну війну». Сказати, що ці сили однаково незалежні, означає, що «обидві вони існували вічно» (Просто християнство. Нью-Йорк: The Macmillan Co., 1960. С. 33, 34). Ця дуалістична взаємодія не є видом уселенського конфлікту, представленого в Біблії. З біблійного погляду того, кого зараз називають сатаною, «створив Бог, і він був добрим, коли був створений, поки не пішов хибним шляхом». Подібно до дуалізму, християнський погляд полягає у тому, що наш «Усесвіт у стані війни». Проте, на відміну від дуалізму, «він не вважає, що це війна між незалежними силами. Це громадянська війна, повстання, і ми живемо в частині Всесвіту, окупованій повстанцями» (Просто християнство. С. 36).

Замість уселенського конфлікту між двома незалежними всемогутніми силами ми маємо повстання творіння проти Творця. Як ми дізнаємося про роль змія-обманщика в Буття 3, конфлікт зосереджується на сприйнятті Божого характеру, відображеного в Його Законі. Чи заслуговує Бог довіри? Чи можемо ми вірити Його словам? Очевидно, що ці два запитання є вирішальними для взаємин, сповнених любові. Насправді, неможливо розвинути щирі та глибокі стосунки, сповнені любові, з тим, кому ми не довіряємо.

Повстання Люцифера проти Бога, яке знаменує початок уселенського конфлікту, розпочинається на Небесах. Він описаний у книгах Ісаї 14:12–15 і Єзек. 28:12–19, особливо якщо ми порівняємо ці розділи з Бут. 3 і Об'явл. 12. Уривки в Ісаї і Єзекіїла безпосередньо стосуються царів Вавилону й Тиру, відповідно «в кожному уривку є рух від локального історичного царства земних царів до небесного надприродного царства й описуються Люцифер/сатана та загострення великої боротьби»

(Ричард Девідсон. Космічна розповідь про наступне тисячоліття. Журнал Адвентистського теологічного товариства, 11/1–2 (2000). С. 107). Насправді, Люцифер/сатана хоче звеличити себе як Бога. Точніше, він бажає узурпувати гідний статус і силу Бога, але не Його люблячий характер, адже він намагається зробити це за допомогою наклепу (див. Єзек. 28:16) та обману (див. Бут. 3:4, Івана 8:44).

2. Уселенський конфлікт залучає Божий народ.

Уселенський конфлікт розпочався з повстання Люцифера проти Бога на Небі, та зрештою він залучив Усесвіт в цілому. Точніше, це стосувалося частини ангелів (див. Об'явл. 12:7–9) і людей (див. Бут. 3). Унаслідок того, що Єва піддалася спокусі диявола, а Адам свідомо пішов за нею, наш світ став ареною вселенського конфлікту. У грішному світі людське життя також є частиною цієї великої боротьби. Себто, люди щодня стикаються з реальністю і наслідками цього конфлікту.

Якщо Христос уже був основною мішенню повстання Люцифера на Небі (див. Об'явл. 12:7; див. також Е. Уайт. Патріархи та пророки. Розділ 1 «Чому було допущено гріх?»), Його перебування на Землі як нашого Викупителя і нового представника Божого народу, другого Адама (див. Римл. 5:14; 1 Кор. 15:22, 45), зробило Його головною ціллю посиленних атак сатани в пустелі.

Розповідь Луки про спокусу Христа передує Божественному твердженню про Його синівство («Ти – Мій Улюблений Син, у Тобі Мое уподобання» – Луки 3:22) під час Його хрещення. Після цього йде родовід, починаючи з Ісуса, «як вважали, сина Йосипа» (вірш 23), і поступово просуваючись хронологічно назад (вірші 23–38) до Адама, «сина Бога» (вірш 38).

Уважний читач Євангелія бачить, як сатана починає свої спокуси в пустелі, ставлячи під сумнів, чи насправді Ісус є «Синном Божим» (Луки 4:3), хоч Божественний голос уже засвідчив це. Якщо ми візьмемо історію Адама як важливе посилення в генеалогії, яка безпосередньо передує розповіді про спокусу, то побачимо різку схожість зі спокусою змія в Едемі, де він поставив під сумнів Божі слова (див. Бут. 3:1, 4) і смертельні наслідки куштування плодів дерева Пізнання добра і зла.

Добра новина полягає в тому, що ми маємо іншу історію людства в Ісусові, новому Адамі. Тимчасом як Адам піддався спокусі в Едемі, Ісус переміг спокусу в пустелі. Його перемога відкрила нові горизонти для Божих синів і дочок у вселенському конфлікті, оскільки Христос є новим Адамом, тобто новим Головою людської родини.

У Євангелії від Матвія розповідь про спокусу міститься відразу після розповіді про хрещення Ісуса. Замість універсального послання Луки на Адама Матвій, здається, має на увазі народ Ізраїлю. Генеалогія зосереджена на таких постатях, як Авраам і Давид (див. Матв. 1:1–17), а указ про смерть дітей у контексті історії Ісуса (див. Матв. 2:13–16) перегукується з історією Мойсея. Порівняння з ізраїльським народом стає яснішим, коли ми помічаємо, що всі відповіді, які Ісус дав дияволу в пустелі, узяті з досвіду ізраїльтян у пустелі (див. Втор. 8:3; 6:16, 13). Тобто там, де Ізраїль зазнав поразки, Ісус переміг, що відкриває нові горизонти для Божого народу у вселенському конфлікті, оскільки Христос виступає представником нового Ізраїлю.

3. Розв'язання вселенського конфлікту не може бути передчасним.

Притча про пшеницю й кукіль у Матв. 13:24–30 вказує на наявність уселенського конфлікту у вченні Ісуса про Царство Небесне. Ворог здатний посіяти бур'яни, щоб вони проросли разом із пшеницею (добрим насінням). Цей посів є не лише злим учинком, а й підлим, оскільки будь-яка спроба негайно вирвати бур'яни з корінням, щоб виправити цю проблемну ситуацію, може поставити під загрозу пшеницю (див. Матв. 13:29). Саме тому необхідне розрізнення й розділення між ними має почекати до жнив, або останнього суду (див. Матв. 13:30).

Слід зазначити, що розповідь Еллен Уайт про реакцію Бога на Люцифера/сатану на початкових етапах уселенського конфлікту на Небі слідує тому самому біблійному принципу, підкресленому в притчі про пшеницю й кукіль. Пояснюючи, чому Бог не знищив сатану негайно, Еллен Уайт зазначає, що «вплив ошуканця не був би відразу усунений, а дух повстання не був би цілком викоринений. Зло повинно було дозріти. Задля

добра Всесвіту на вічні часи сатана повинен був розвинути свої принципи, щоб усі створіння мали змогу побачити в справжньому світлі його звинувачення проти Божественного правління, щоб справедливість Бога і Його милість, а також незмінність Його Закону ніколи не викликали жодного сумніву» (Велика боротьба. С. 499).

ЧАСТИНА III: ЗАСТОСУВАННЯ

Обговоріть зі своїми учнями такі запитання:

1. Як ви могли б найкраще пояснити природу вселенського конфлікту невірною людині, беручи до уваги, що ми всі стикаємося з наслідками цього конфлікту у світі?
2. Коли ми розмірковуємо над тим, як Бог ставиться до фальшивих звинувачень, які висунув диявол, чи зворушує нас Його люблячий і гідний довіри характер? Як побудова довірливих стосунків у церкві свідчить про люблячий характер Бога?
3. Любов і довіра до когось залежать від моральних якостей особистості. Які чесноти вам потрібно розвивати у власному житті завдяки Божій благодаті, щоб відображати Божий характер?
4. Люди віддаляються і перестають бути близькими з Богом, адже щось змінюється у їхньому погляді на Божий характер. Щоб уникнути цієї небезпеки, як ми можемо більше відчувати Божу присутність і прославляти риси Його люблячого характеру?

Правила взаємодії

Біблійні тексти для дослідження:

Дан. 10:1–14; Об'явл. 13:1–8; Йова 1:1–12; 2:1–7; Івана 12:31; 14:30; Марка 6:5; 9:29.

Пам'ятний вірш:

«Хто чинить гріх, той від диявола, адже диявол грішить від початку. Тому з'явився Божий Син, щоби знищити діла диявола» (1 Івана 3:8).

Потужний опис, який розкриває природу вселенського конфлікту, міститься в 1 Царів 18:19–40. Ілля перебував на горі Кармель, де Господь викрив язичницьких богів. Проте за цими богами, яким поклонявся Ізраїль, насправді стояв дехто інший.

«Вони приносили жертви демонам, а не Богові, – богам, яких не знали, новим богам, які недавно з'явилися, яких не боялися ваші батьки» (Втор. 32:17). Павло додає: «Те, що жертвують язичники, – демонам жертвують, а не Богові. Я ж не хочу, щоб ви були спільниками демонів» (1 Кор. 10:20).

Отже, за фальшивими богами народів насправді стояли замасковані демони. Це означає, що всі тексти Святого Письма,

які стосуються ідолопоклонства й чужих богів, свідчать про вселенський конфлікт.

На цьому тлі краще зрозуміти тему вселенського конфлікту. І ця істина має величезне значення для кращого розуміння природи цього конфлікту, який проливає світло на проблему існування зла.

Неділя, 2 березня

АНГЕЛ ЗАТРИМАВСЯ

Отже, демони були замасковані під фальшивих богів. І в інших уривках Святого Письма містяться докази того, що демонічні сили іноді стоять за земними правителями. Навіть ангелам, яких послав Бог, можуть протистояти сили ворога.

Прочитайте Дан. 10:1–14, звернувши особливу увагу на вірші 12, 13. Чого навчають ці вірші щодо вселенського конфлікту? _____

Як так сталося, що ангелові, якого послав Бог, могли «протистояти» протягом трьох тижнів? Усемогутній Бог володів силою негайно відповісти Даниїлові. Якби Він застосував для цього Свою силу, то міг би наказати ангелові з'явитися Даниїлу, здолавши всі перешкоди. Проте «володар перського царства» «протистояв» Божому ангелу три тижні. Що ж тоді відбувалося?

«Протягом трьох тижнів Гавриїл боровся із силами темряви, намагаючись протидіяти впливу злих ангелів на Кіра... Небо робило все можливе для Божого народу. Урешті-решт було здобуто перемогу, сили ворога залишалися приборканими по всі дні Кіра та його сина Камбіза» (Е. Уайт. Пророки і царі. С. 571).

Сатана намагався вплинути на представників верховної влади Мідо-Перського царства і позбавити Божий народ їхньої прихильності, проте ангели працювали на його користь. Усе Небо виявляло велику увагу до цієї боротьби. Ворогові необхідно надати певну свободу та владу, яка не припиняється за примхою Бога, а обмежується деякими параметрами. Адже

Господь діє лише з любові, бо вона є основою Його правління. Істина, що Божі діяння здійснюються лише з дотриманням принципів, якими керує любов, може допомогти нам краще зрозуміти велику боротьбу.

Як ви відчули межі впливу на себе за принципами любові, а не примусу? Які уроки ви засвоїли про межі влади?

Понеділок, 3 березня

ДРАКОН ОБ'ЯВЛЕННЯ

У книзі Об'явлення диявол зображений як «великий дракон», який протистоїть Богові й «обманює весь світ» (Об'явл. 12:9).

Прочитайте Об'явл. 13:1–8. Що цей уривок говорить про межі юрисдикції дракона? _____

Дракон (сатана) не лише воює проти Бога (див. Об'явл. 12:7–9) і Його слуг (наприклад, Об'явл. 12:1–6), він зображений як правитель земних царств, який переслідує Божий народ упродовж віків.

Дракон «дав... свою силу, і свій престол, і велику владу» звірові з моря (Об'явл. 13:2; пор. з Об'явл. 13:5; 17:13, 14). Цьому морському звіру «дано уста, які говорили гордовито й богозневажливо; і дано йому владу діяти сорок два місяці» (Об'явл. 13:5).

Отже, сатана (дракон) дає силу і владу звіру (земній релігійно-політичній владі). Ця влада використовується для того, щоб узурпувати поклоніння, належне Богові. Звір зневажає Боже Ім'я; він також воює проти Божих святих (обраних) і навіть перемагає їх, принаймні на певний період часу. Цю всесвітню владу та юрисдикцію дав йому дракон, правитель-узурпатор цього світу.

І все ж існують чіткі обмеження для сатани та його агентів, зокрема часові. «Тому веселіться, небеса, і ті, хто живе на них! Горе землі й морю, бо до вас зійшов диявол, який у великій люті, знаючи, що має обмаль часу!» (Об'явл. 12:12).

Сатана знає, «що має обмаль часу!», і події, описані в книзі Об'явлення, продовжуються протягом пророчих часових меж (див. Об'явл. 12:14; 13:5) правління цих злих сил.

Писання говорить, що Бог тріумфуватиме, адже здобуде остаточну перемогу: «І Він обітре кожен сльозу з їхніх очей, і більше не буде смерті, ні страждань, ні голосіння, ні болю, – вже більше не буде, тому що перше минулося» (Об'явл. 21:4).

Хоч би як важко нам не було бачити те, що відбувається зараз, зрештою Бог і добро назавжди переможуть диявола та зло. Чому так важливо, щоб ми ніколи не забували про цю чудову обіцянку?

Вівторок, 4 березня

ВИПАДОК ЙОВА

У книзі Йова міститься кілька захопливих фактів про реальність великої боротьби.

Прочитайте Йова 1:1–12 та 2:1–7. Які принципи великої боротьби розкрито в цих уривках? _____

З цих віршів можна почерпнути багато важливих деталей. По-перше, ми читаємо про небесну раду, а не просто про діалог між Богом і сатаною; задіяні інші небесні істоти.

По-друге, існує певна суперечка, про яку свідчить той факт, що Бог запитує, чи сатана звернув увагу на Йова. На що мав звернути увагу сатана? Запитання має сенс у контексті більшої суперечки.

По-третє, хоч Бог називає Йова бездоганим, справедливим і богобійним, сатана стверджує, що Йов вшановує Господа лише тому, що Він захищає його. Це наклеп як на Йова, так і на Божий характер (пор. з Об'явл. 12:10, Зах. 3).

По-четверте, сатана стверджує, що Божий захист Йова несправедливий та унеможливорює для нього довести свої твердження. Це вказує на певні обмеження сатани (правила взаємодії). Ворог, очевидно, намагався завдати шкоди Йову.

Бог відповідав на звинувачення сатани перед небесною радою, дозволяючи йому перевірити його теорію, але лише в певних межах. Спочатку Він надає сатані владу над «усім, що він має», але забороняє торкатися самого Йова (Йова 1:12).

Після того як ворог заявив, що Йов піклується лише про свої інтереси та служить Господу з корисливих цілей, Бог дозволяє сатані вразити Йова хворобою, але не дозволяє забрати його життя (див. Йов 2:3–6).

Сатана спричинив численні лиха родині Йова, але в кожному випадку Йов продовжував благословляти Боже Ім'я (див. Йова 1:20–22; 2:9, 10), відкинувши звинувачення диявола.

Тут ми дізнаємося, що існують правила участі у вселенському конфлікті. Бог не порушує священних принципів свободи вибору, яким притаманна любов, основа Божого правління.

Ці небесні сцени в книзі Йова показують нам реальність великої боротьби й те, як вона розгортається тут, на Землі.

Середа, 5 березня

ТИМЧАСОВИЙ ПРАВИТЕЛЬ ЦЬОГО СВІТУ

У попередніх уроках ми бачили, що в межах уселенського конфлікту внаслідок узурпації влади сатана та його прихильники тимчасово отримали значні повноваження в цьому світі, обмежені певними правилами ведення бою.

Ці правила обмежують не лише дії ворога – диявола та його прихильників, – вони також обмежують Божі діяння щодо усунення зла, яке тимчасово поширюється на владні повноваження ворога. Оскільки Господь ніколи не порушить Своїх обіцянок, оскільки Він погоджується з правилами взаємодії, то диявол має певне обмежене й тимчасове правління на Землі. Бог обмежив Свої майбутні діяння (не зменшуючи Своєї сили).

Прочитайте Івана 12:31; 14:30; 16:11; 2 Кор. 4:4 і Луки 4:6. Чого ці тексти навчають про панування ворога в цьому світі?

Новий Завіт описує зіткнення двох царств – світла й темряви, причому темрява походить від сатани. Частиною місії Христа була перемога над царством ворога: «Тому з'явився Божий Син, щоб знищити діла диявола» (1 Івана 3:8).

Проте існують «правила», які обмежують Божі діяння, хоч Він залишається вірним принципам Свого правління. Ці

обмеження включають (1) надання свободи вибору створінням і (2) правила взаємодії, які не відкриті нам, принаймні зараз. Такі перешкоди й обмеження справляють значний вплив на Божу моральну здатність зменшити наслідки поширення гріха або негайно знищити зло в цьому світі. Отже, ми бачимо безперервне зло та страждання, які справді можуть змусити багатьох людей поставити під сумнів або існування Бога, або Його доброту. Проте колись ми зрозуміємо те, що перебуває за лаштунками великого конфлікту, та обмеження, які Бог встановив щодо Себе у взаємодії зі злом.

Як той факт, що Ісус називає сатану правителем цього світу, бодай трохи допомагає нашому розумінню зла, яке існує у світі? Як приємно знати, що це справді лише тимчасове явище!

Четвер, 6 березня

ОБМЕЖЕННЯ ТА ПРАВИЛА

Уселенський конфлікт – це насамперед суперечка про Божий характер, викликана наклепницькими звинуваченнями диявола проти Божої доброти, справедливості та правління. Це своєрідний уселенський договірний судовий процес.

Такий конфлікт не можна розв'язати лише силою, натомість він вимагає демонстрації.

Якщо серйозні звинувачення висунуто проти особи, яка має владу, найкращим (і, можливо, єдиним) способом спростувати ці звинувачення було б дозволити справедливе й відкрите розслідування. Якщо звинувачення загрожують усьому Божому правлінню любові, їх не можна проігнорувати.

Що все це означає для розуміння вселенського конфлікту й ставлення до проблеми існування зла? Якщо Бог дає обіцянку, чи порушить Він її? Звичайно, ні. Оскільки Господь погоджується з правилами взаємодії, Його майбутні діяння обмежені.

Прочитайте Марка 6:5 і 9:29. Що ці тексти говорять про те, як Божественні діяння пов'язані з такими факторами, як віра й молитва?

В обох цих текстах, здається, містяться певні обмеження або правила взаємодії, динамічно пов'язані з вірою і молитвою. В інших місцях Писання ми бачимо безліч доказів того, що молитва змінює цей світ, відкриваючи шляхи для Божественного впливу, які інакше були б недоступні. Однак ми не повинні помилково вважати, що єдиними факторами є віра й молитва. Імовірно, є багато інших факторів, про які ми можемо не знати.

Оскільки Бог бере певне зобов'язання або погоджується з деякими правилами ведення духовних бойових дій, Він обмежує Свої майбутні діяння.

Прочитайте Римл. 8:18 та Об'явл. 21:3, 4. Чи дають вам ці тексти впевненість у тому, що, незважаючи на обмеженість наших знань, Бог бажає нам найкращого, покладе край злу і подарує щасливу вічність?

П'ятниця, 7 березня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте у книзі Е. Уайт «Свідчення для Церкви» розділ «Влада сатани» (Т. 1. С. 341–347).

«Грішна людина є законним полоненим сатани. Місія Христа полягала в тому, щоб спасти її від влади великого ворога. Людина від природи схильна слідувати порадам сатани, і вона не може успішно протистояти такому жахливому ворогу, якщо Христос, могутній Переможець, не перебуває у ній, керуючи її бажаннями та даруючи їй силу. Тільки Бог може обмежити владу сатани, який ходить по всій Землі. Він ні на мить не втрачає пильності, боячись пропустити можливість занепасти ще хоч одну душу. Важливо, щоб Божі діти зрозуміли це й могли уникнути його пасток. Сатана готує свої омани, щоб у своїй останній кампанії проти Божого народу вони не зрозуміли, що це він. У 2 Кор. 11:14 написано: "І не дивно, бо сам сатана видає себе за ангела світла". Хоч деякі обмануті душі стверджують, що його не існує, він бере їх у полон і значною мірою діє через них. Сатана краще за Божих дітей знає владу, яку вони можуть мати над ним, коли їхня сила в Христі. Коли вони в покорі благають про допомогу могутнього Переможця, найслабший

віруючий, твердо покладаючись на Христа, може успішно дати відсіч сатані та всьому його війську. Він надто хитрий, щоб відкрито та сміливо виступити зі своїми спокусами; бо тоді християнин пробудився б від свого духовного сну і покладався б на сильного й могутнього Визволителя. Проте він приходив непоміченим і діє замасковано через синів беззаконня, які мають вигляд благочестя» (Е. Уайт Свідчення для Церкви. Т. 1. С. 341).

Запитання для обговорення:

1. Що означає бути «законним полоненим сатани»? Невже диявол може робити з людьми, що захоче? Якщо ні, то чому? Як це пов'язано з тим, що ми могли б назвати «правилами участі» у вселенському конфлікті?

2. Чому Бог надав сатані широку юрисдикцію у вселенському конфлікті, навіть якщо це лише тимчасово? Що це говорить нам про те, як Бог прагне відповісти на звинувачення сатани?

3. Як ви відповідаєте людям, навіть християнам, які заперечують існування сатани як реальної істоти? Хоч ми не можемо науково довести існування сатани, які докази ви можете зібрати, щоб допомогти людині, яку так сильно ошукали?

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД**Основний текст: 1 Івана 3:8.****Тема дослідження:****Йова 1:1-12; 2:1-7; Дан. 10; Луки 4:6; Івана 12:31.**

Вступ. Бог обмежив сатану у його правлінні. Він є незаконним правителем, особливо з погляду його характеру.

Теми уроку. Урок цього тижня підкреслює три основних поняття.

1. Сатана – нелегітимний і тимчасовий правитель. Бог надав сатані обмежене й тимчасове правління після того, як гріх увійшов у цей світ, але це правління не є законною владою. Хоч Бог обмежив Свою діяльність, щоб усунути зло в цьому світі, Ісус переміг диявола. Перемога Христа над спокусою у пустелі й поразка сатани на хресті вказують на те, що правління сатани є незаконним і тимчасовим.

2. Сатана зводить наклеп і бере в полон під час свого правління. Незважаючи на те, що сатана є незаконним і тимчасовим правителем, люди можуть стати законними полоненими його правління. Людська воля схильна слідувати підказкам сатани, якщо Христос не живе в нас, керуючи нашими бажаннями й життям.

3. Сатана обмежений у своєму правлінні. Він має простір і час правити, але Бог обмежив його в цьому правлінні. В історії людства Божественні сили добра протистоять злу, а молитви віруючих є ефективним засобом проти нього.

Застосування. Сатана обмежений у своєму тимчасовому правлінні. Завдяки перемозі Ісуса ми не перебуваємо в рабстві страху смерті. Та ми все одно повинні бути пильними і покладатися на Божу силу. Як ваше молитовне життя може допомогти вам успішно протистояти незаконному правлінню сатани?

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР**1. Сатана – нелегітимний і тимчасовий правитель.**

У синоптичних Євангеліях центром антагонізму між сатаною та Ісусом є спокуса в пустелі (див. Матв. 4:1–11; Марка 1:12, 13; Луки 4:1–13). Євангеліє від Луки надає додаткові подробиці про нібито владу сатани в третій спокусі. Показавши Ісусові «на мить усі царства світу» (Луки 4:5), диявол запропонував Йому «всю оцю владу та їхню славу, бо мені це передано, і я, кому тільки хочу, тому й даю її» (Луки 4:6).

Залишається дискусійним питання про те, чи справді сатана мав ту владу, про яку говорив, і якщо так, то як він її отримав. Щоправда, після того як гріх увійшов у світ, «Бог дає сатані значну свободу здійснювати свій згубний вплив у всьому світі» (Сідні Х. Т. Пейдж. Сили зла: Біблійне дослідження сатани та демонів. Гранд-Рапідс, Мічиган: Книги Бейкера, 1995. С. 98). Однак ця свобода відрізняється від законної влади сатани у світі. Відкинувши пропозицію сатани, Ісус не визнає легітимності такої влади.

У Євангелії від Івана антагонізм між сатаною та Ісусом особливо підкреслюється у згадках про «князя цього світу» (Івана 12:31; 14:30; 16:11). В Івана 12:31–33 Христос говорить про суд над світом і вигнання його правителя/князя, особливо звертаючи увагу на Свою смерть. В Івана 14:30 Ісус вказує в контексті Своєї прощальної промови до учнів, що «надходить князь світу». Христос, підкреслюючи антагонізм цього твердження, додає: «...Та в Мені він не має нічого». Тут, імовірно, ідеться про сатану, котрий за допомогою Юди Іскаріота «прискорює смерть Ісуса». Однак хрест – це не триумф диявола, а, хоч як дивно, його поразка (див. Д. А. Карсон. Євангеліє від Івана. Основоположний коментар Нового Завіту. Гранд Рапідс, Мічиган: Ердманс, 1991. С. 508). Коли Ісус навчає Своїх учнів щодо обіцяного Параклетоса, Святого Духа, Він знову наголошує, тепер уже в Івана 16:11, що «князь цього світу засуджений», що, здається, звучить як відлуння вигнання диявола в Івана 12:31.

Отже, тимчасом як синоптичні Євангелія підкреслюють перемогу Христа над сатаною під час спокуси в пустелі, на початку Його публічного служіння, Євангеліє від Івана наголошує

на поразці сатани, правителя/князя цього світу, на хресті (див. Сили зла: Біблійне дослідження сатани та демонів. С. 129); тобто наприкінці земного служіння Ісуса. В обох випадках ми дізнаємося, що сатана – незаконний і тимчасовий правитель грішного світу, світу, який любить Бог, хоч він засуджений за те, що відкинув Ісуса (див. Івана 1:10, 29; 3:16, 17, 19; 9:39; 12:31, 47; 14:17; 15:18, 19; 16:8; 17:9, 14, 16, 21). Як зазначає Роберт Рекер, сатана «є скинутим князем або тим, хто перебуває в процесі скинення» (Сатана: при владі чи скинутий? Теологічний журнал Кальвіна, № 2 (1971). С. 147).

2. Сатана зводить наклеп і бере в полон під час свого правління.

Незважаючи на те, що сатана є незаконним правителем, через гріх люди стали законними полоненими його правління. Еллен Уайт підкреслює, що «грішна людина є законним полоненим сатани... Людина від природи схильна слідувати порадам сатани і не може успішно протистояти такому жадливому ворогу, якщо Христос, могутній Переможець, не перебуває у ній, керуючи її бажаннями і надаючи їй сили» (Свідчення для Церкви. Т. 1. С. 341). Не Бог «поставив сатану “князем цього світу”, а... люди зробили його таким через свій гріх» (Пейдж. Сили зла: Біблійне дослідження сатани та демонів. С. 129).

Незважаючи на те, що з погляду людського гріха сатана є законним правителем беззаконних людей, він все одно є незаконним правителем, зважаючи на його характер і вчинки. Ісус рішуче описує його як неправдомовця та вбивцю. За Його словами, сатана «був душолюбом від самого початку і в істині не встояв, бо немає в ньому істини. Коли говорить неправду, тоді своє говорить, бо він неправдомовець і батько неправди» (Івана 8:44). По суті, наклеп і смертний полон є суттю його правління, яке Ісус має зруйнувати.

Євангеліє від Івана підкреслює слова Ісуса, що «князь цього світу буде вигнаний геть». Це станеться завдяки жертві Христа на хресті, Його воскресінню й вознесінню до Отця (див. Івана 12:31–33; 16:11). Однак заступницька молитва Ісуса від імені Його учнів в Івана 17 припускає, що вплив сатани на людство

не закінчується на хресті. Навпаки, Іван вказує, що опозиція, яку сатана підбурює проти Ісуса, також буде спрямована проти Його послідовників (Сили зла: Біблійне дослідження сатани та демонів. С. 130). Христос молиться, щоб Отець зберіг «їх від злого», тому що вони у світі, але не належать йому (Івана 17:15, 16). У 1 Івана 5:19 розділяються віруючі в Бога й невіруючі (ті, хто зі світу): Божий народ протиставляється тим, хто перебуває під владою диявола: «Знаємо, що ми – від Бога, і що весь світ перебуває в злі».

У Євр. 2:14, 15 описано владу, яку диявол має над грішними людьми, утримуючи їх у рабстві, «у владі смерті». Цей уривок також навчає, що Ісус знищує цю владу Своєю смертю. Отже, завдяки Ісусовій перемозі ми не перебуваємо в рабстві страху смерті. Проте ми все одно повинні бути пильними і покладатися на Божу силу. Історія спасіння ще не закінчилася, і «диявол ходить і ричить, мов лев, шукаючи, кого б поглинути» (1 Петра 5:8). До того ж перед своїм остаточним знищенням (див. Об'явл. 20:10) сатана продовжуватиме звинувачувати віруючих перед Богом (див. Об'явл. 12:10), а історія Йова свідчить про те, що наклеп (див. Йова 1:9–11; 2:5) є частиною диявольської стратегії звинувачення.

3. Сатана обмежений у своєму правлінні.

Хоч сатана має простір і час, щоб панувати, але, як свідчить історія Йова («його самого не доторкайся!» – Йова 1:12; «збережи його життя!» – Йова 2:6), Бог обмежив його в цьому правлінні.

З десятого розділу книги Даниїла ми дізнаємося про межі впливу злої сили. Згідно із цим розділом, «розгортання людської історії не визначається виключно рішеннями, які ухвалили люди, оскільки існує невидимий вимір реальності, який також слід брати до уваги. У Всесвіті існують злі сили, які справляють згубний вплив у соціально-політичній сфері, особливо якщо йдеться про Божий народ. Проте їхня влада обмежена, оскільки небесні духовні сили добра протистоять їм, і ревні молитви віруючих також ефективні проти них. Якими б антагоністичними не були сили зла щодо Божої волі, вони не можуть запобігти її виконанню» (Сили зла: Біблійне дослідження сатани та демонів. С. 64).

Еллен Уайт підтверджує існування подібного вселенського конфлікту щодо життя кожної людини і також підкреслює важливість молитви в цьому контексті. У першому томі книги «Свідчення для Церкви» вона підкреслює, що «тільки Бог може обмежити владу сатани» (С. 341) і що вона «бачила злих ангелів, які змагалися за душі, і Божих ангелів, які протистояли їм. Конфлікт був гострий» (С. 345). Однак, додає вона, «це не робота добрих ангелів – керувати розумом людей проти їхньої волі. Якщо вони послухають ворога й не докладуть жодних зусиль, щоб протистояти йому, тоді Божі ангели можуть зробити лише трохи більше, ніж стримати військо сатани, яке вони не знищать, доки не буде дано подальше світло тим, хто перебуває у небезпеці, щоб спонукати їх пробудитися і звернутися по допомогу до Небес» (С. 345). У цьому контексті вона наголошує, що «великий Воєначальник на Небі й на Землі обмежив владу сатани», водночас підкреслюючи важливість молитви, оскільки «наш Спаситель слухає щирі молитви віри та посилає підкріплення тих ангелів, які мають силу врятувати» (С. 346).

ЧАСТИНА III: ЗАСТОСУВАННЯ

Книга Йова містить дивовижне розуміння реальності великої боротьби. Йов вирішив вшановувати Бога, незважаючи на обставини. Беручи до уваги цю перспективу, обговоріть наведені запитання:

1. Як Божий захист над нами може надихнути нас шанувати і любити Господа ще більше? Як Його схвальна відповідь на нашу молитву про захист може стати перешкодою у духовному зростанні?
2. Сатана має обмеження, накладені на його правління, що стає очевидним у сцені небесної ради в книзі Йова. Що обмеження влади сатани говорять нам про силу та діяння Бога?
3. У розділі «Сила сатани» (Свідчення для Церкви. Т. 1. С. 345) Еллен Уайт підкреслює важливість молитви, щоб Бог послав ангелів для нашого визволення. Тож наскільки важливе наше молитовне життя у відкритті шляхів для Божественних діянь?

«Що ще я мав би зробити?»

Біблійні тексти для дослідження:

Івана 18:37; Римл. 3:1–4, 23–26; 5:8; Ісаї 5:1–4; Матв. 21:33–39; Ісаї 53:4.

Пам'ятний вірш:

«Тоді Пилат Його запитав: То Ти Цар? Ісус відповів: Ти сам кажеш, що Я Цар. Я для того народився і для того прийшов у світ, щоби свідчити про істину. Кожний, хто від істини, слухає Мій голос» (Івана 18:37).

Кілька років тому була надрукована прониклива дитяча історія у журналі «Гід». Вона розповідає про хлопчика на ім'я Деніс, сироту, який жив як прийомна дитина в родині в середньовічні часи. Деніс ненавидів царя своєї землі, тому що, коли його батьки хворіли, воїни царя винесли його, і він більше їх не бачив. Лише пізніше він дізнався, що цар розлучив їх, щоб позбавити живих усіх жахів чорної чуми. Правда про царя звільнила Деніса від ненависті, яку він плекав майже все життя. Цар завжди діяв з любові до свого народу.

Нині багато людей дивиться на Бога так само, як Деніс на царя. Зло, свідками якого вони стали або зазнали, змушує їх

ненавидіти або відкидати Бога. Де Бог, коли є страждання? Якщо Господь добрий, чому так багато зла? Вселенський конфлікт проливає світло на цю важливу проблему, але залишається багато запитань. Та якщо всі наші спроби знайти відповіді не задовольняють нас, ми можемо поглянути на Ісуса на хресті й усвідомити, що Богові можна цілковито довіряти, навіть з усіма запитаннями, які досі залишаються без відповіді.

Неділя, 9 березня

ХРИСТОС–ПЕРЕМОЖЕЦЬ

Хоч зараз діє ворог, якого Господь називає «правителем цього світу», справжнім Царем Усесвіту є Ісус Христос. Ісус здобуває перемогу для нас і захищає серед труднощів і страждань. Справді, сила Христа протистоїть ворогові на кожному кроці.

Святе Письмо описує диявола як:

(1) обманщика всього світу від початку (див. Об'явл. 12:9; Матв. 4:3; Івана 8:44; 2 Кор. 11:3; 1 Івана 3:8).

(2) наклепника й обвинувача Бога та Його народу (див. Об'явл. 12:10; 13:6; Йова 1–2; Зах. 3:1, 2; Юди 1:9).

(3) правителя-узурпатора цього світу (див. Івана 12:31; 14:30; 16:11; Дії 26:18; 2 Кор. 4:4; Ефес. 2:2; 1 Івана 5:19).

Прочитайте Івана 18:37. Яка ідея міститься в словах Христа щодо протистояння обману ворога? Що це говорить про те, що Ісус є Царем?

Хоч Святе Письмо навчає, що сатана є головним обманщиком, наклепником, обвинувачем та узурпатором цього світу, воно також свідчить, що Ісус є Переможцем над сатаною.

(1) Ісус «прийшов у світ, щоби свідчити про істину» (Івана 18:37).

(2) Через хрест Ісус найбільше продемонстрував Божу досконалість праведності і любов (див. Римл. 3:25, 26; 5:8), спростувавши наклепницькі звинувачення диявола (див. Об'явл. 12:10, 11).

(3) Христос остаточно знищить царство диявола, який знає, «що має обмаль часу» (Об'явл. 12:12, пор. з Римл. 16:20), і Він «царюватиме навіки-віків!» (Об'явл. 11:15).

Зрештою, що б не робив сатана, він уже переможений ворог, і щоб здобути цю перемогу, нам потрібно просити сили Христа для себе щодня, а також вірити в Божі обітници, які дав нам хрест.

У великій боротьбі ми знаємо, яка сторона перемагає. Як наш повсякденний вибір впливає на те, на якому боці ми зрештою опинимося? Як ми можемо переконатися, що перебуваємо на боці Христа–Переможця вже зараз?

Понеділок, 10 березня

СПРАВЕДЛИВИЙ БОГ

На кожному кроці робота Христа руйнує роботу диявола. Згідно з 1 Івана 3:8, Ісус «з'явився, щоби знищити діла диявола», «знищити того, хто має владу смерті, тобто диявола» (Євр. 2:14). Проте цілковитий розгром влади ворога відбувається у два етапи. По-перше, через роботу хреста Христос спростовує наклепницькі звинувачення сатани. По-друге, наприкінці історії Землі сатана та його царство будуть знищені.

Прочитайте Римл. 3:23–26 і 5:8. Що ці уривки говорять про те, як Христос відкидає звинувачення диявола?

Як ми побачили, ворог стверджує, що Бог не є справедливим і люблячим. Однак у Христі Господь забезпечив остаточний вияв Божої справедливості та любові, і Він зробив це через хрест.

Після смерті Ісуса «сатана побачив, що маска з нього зірвана. Суть його правління була викрита перед безгрішними ангелами і Всесвітом. Він постав перед ними як убивця. Пролити кров Сина Божого, сатана позбавив себе прихильності небесних істот» (Е. Уайт. Бажання віків. С. 761).

Прочитайте Об'явл. 12:10–12 у світлі Бут. 3:15. Як цей уривок проливає світло на вселенське значення перемоги Христа на хресті?

Історія викуплення дає нам чимало доказів, щоб бути впевненими в тому, що Бог завжди діє нам на добро, бажаючи спасти. Господь Святого Письма завжди робить усе найкраще,

враховуючи доступні Йому шляхи у великій боротьбі (див. Втор. 32:4; 1 Сам. 3:18; Псал. 145:17; Аввак. 1:13; Об'явл. 15:3; Бут. 18:25).

Чому демонстрація Божої праведності й любові у вселенському конфлікті така важлива? Коли ви розмірковуєте про хрест і всі Божі діяння щодо викуплення, як вони дають вам упевненість у любові Господа навіть серед випробувань і страждань?

Вівторок, 11 березня

ПІСНЯ МОГО КОХАНОГО

Бог дивовижно виявив Свою любов і праведність у вселенському конфлікті. Проте дехто може запитати: чи міг Господь зробити більше, щоб запобігти або знищити зло? Ми бачили схему вселенського конфлікту, яка вказує на те, що Бог діяв, поважаючи свободу вибору, необхідну для максимального розквіту взаємин, сповнених любові, між Ним і людьми. Ба більше, Він, очевидно, діяв у межах моральних обмежень або правил взаємодії в контексті вселенського конфлікту щодо Його характеру, який можна розв'язати лише завдяки демонстрації Його любові.

Прочитайте Ісаї 5:1–4. Хто співає цю пісню? Про кого говорить Ісаї? Кого представляють виноградник і власник виноградника? Яке значення мають дії власника виноградника? Який результат цих дій?

У цих біблійних текстах Бог у видінні описує Свій виноградник. Власником виноградника є Сам Бог, а виноградник представляє Божий народ (див., наприклад, Ісаї 1:8; Єрем. 2:21). Власник виноградника (Бог) зробив усе, щоб забезпечити його процвітання. Виноградник мав би дати гарний урожай, але він уродив лише «дикі ягоди».

В Ісаї 5:3 Сам Бог запрошує людей «розсудити» між Ним і Його виноградником. А в Ісаї 5:4 Господь ставить надзвичайно важливе запитання: «Що ще Я мав би зробити для Мого виноградника, чого Я для нього не зробив? Чому ж, коли Я

чекав, що він принесе добрий виноград, а він вродив дикі ягоди?». Що ще Він міг зробити? Як захоплюю, що Бог навіть просить інших оцінити те, що Він зробив.

Коли ви дивитесь на хрест, де Бог приніс Себе в жертву за всі наші гріхи, як Його слова: «Що ще Я мав би зробити для Мого виноградника, чого Я для нього не зробив?» – набувають дивовижного значення?

Середа, 12 березня

ПРИТЧА ХРИСТА ПРО ВИНОГРАДНИК

У притчі про власника виноградника з Матв. 21 Ісус продовжує з того місця, де зупинився Бог в Ісаї 5, проливаючи додаткове світло на характер і діяння власника виноградника.

Прочитайте Матв. 21:33–39, особливо пам'ятаючи про запитання з Ісаї 5:4. Що Він міг зробити більше, чого ще не зробив?

Перша частина притчі Христа прямо цитує пісню з Ісаї 5 про власника виноградника та його виноградник. Потім, додає Ісус, власник виноградника «найняв робітників і відійшов» (вірш 33). Та коли власник виноградника двічі послав Своїх рабів (пророків) зібрати врожай, ті, хто орендував Його виноградник, побили та вбили Його слуг (вірші 34–36). Зрештою Він послав Свого Сина (Ісуса), кажучи: «Посоромляться мого сина» (вірш 21:37). Проте вони вбили і Його Сина, заговоривши між собою: «Це спадкоємець; ходімо, в'ємо його і одержимо його спадщину. І схопивши його, викинули геть із виноградника і вбили» (вірші 21:38, 39).

Що ще Він міг зробити? Отець так полюбив нас, що віддав Свого улюбленого Сина (див. Івана 3:16). Якщо вселенський конфлікт є таким, як тут зображено, то його не можна було залагодити негайним застосуванням Божественної сили на початку війни на Небі, адже він вимагав спочатку публічної демонстрації Божого характеру. Цей характер було розкрито в земному служінні Христа (див. Римл. 3:25, 26; 5:8). Чого ще ми можемо просити, окрім того щоб Бог (у Христі) віддав Себе на смерть за нас, щоб Він міг виправдати нас, не ставлячи під загрозу Свою справедливість і досконалу любов?

Те, що відбулося на хресті, демонструє: Бог зробив усе можливе, щоб пом'якшити наслідки беззаконня та знищити зло, не зруйнувавши розквіту справжньої любові. Якби існував будь-який кращий шлях, доступний для Бога, хіба Він не вибрав би його? Хоч люди дуже страждають у цьому вселенському конфлікті, найбільше страждає Сам Бог. Дивлячись на хрест, ми справді можемо побачити, які страждання й біль приніс гріх Самому Богові. Проте свобода, притаманна любові, була такою священною, що Христос був готовий терпіти це заради нас.

Прочитайте Ісаї 53:4. Чиї «недуги» поніс і чиї «страждання» взяв на Себе Христос на хресті? Що це говорить нам про все, що Бог зробив для нас і чого Йому коштувало наше спасіння?

Четвер, 13 березня

ВИПРАВДАННЯ БОЖОГО ІМЕНІ

Зрештою Боже Ім'я буде остаточно виправдано. Завдяки роботі Отця, Сина та Святого Духа в Плані викуплення досконала праведність і любов Бога проявляються поза будь-яким сумнівом (див. Римл. 3:25, 26; 5:8).

Прочитайте Римл. 3:1–4 у світлі Ісаї 5:3, 4. Що ці тексти говорять про те, що Сам Бог виправданий у вселенському конфлікті?

У Римл. 3 та в Ісаї 5 ми бачимо, що Бог (у певному обмеженому сенсі) запрошує звичайних створінь судити Його характер, навіть якщо ми не маємо на це жодного права чи повноваження. Зрештою, коли всі небесні книги будуть відкриті, ми побачимо докази того, що Бог абсолютно справедливий і праведний. Господь виправдає Себе перед усіма розумними творіннями.

Прочитайте Об'явл. 15:3 і 19:1–6. Чого ці уривки навчають про виправдання Божого Імені наприкінці історії Землі?

У Святому Письмі Бог турбується про Своє добре Ім'я. Чому? Ви не можете мати глибокі стосунки, сповнені любові, з людиною, чий характер ви ненавидите або кому ви не довіряєте. Якби хтось сказав вашому чоловікові чи майбутньому чоловікові жахливу неправду про ваш характер, ви зробили б усе можливе, щоб протистояти таким заявам. Якщо ваша близька людина повірить таким заявам, то зруйнує ваші стосунки любові.

Зрештою Бог виправдовується на хресті та завдяки всьому Плану спасіння. На суді перед Другим приходом Бог буде виправданий перед Усесвітом, що спостерігає за Ним.

Тоді, під час суду на Небі, коли викуплені навіть будуть «судити ангелів» (1 Кор. 6:2, 3), Бог буде виправданий, оскільки спасенні зможуть переглянути записи й побачити на власні очі, чому Бог діяв саме так, а не інакше і що всі Божі вироки завжди були абсолютно справедливими та сповненими любові. Хто з нас не має багато запитань, які потребують відповідей? Перш ніж усе буде зроблено, ми отримаємо відповіді на ці запитання (див. 1 Кор. 4:5).

Нарешті кожне коліно поклониться і жодною мовою буде визнано, що Ісус Христос – це Господь (див. Филп. 2:10, 11). Усе це є частиною виправдання Божого характеру.

П'ятниця, 14 березня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте в книзі Е. Уайт «Свідчення для Церкви» розділ «Нагорода за старанну працю» (Т. 9. С. 285–288).

«Усе, що бентежило нас на шляхах Божого провидіння, стане зрозумілим у майбутньому світі. Те, що важко зрозуміти, тоді знайде пояснення. Перед нами розкриються таємниці благодаті. Там, де наші обмежені уми виявили лише плутанину й невиконані обіцянки, ми побачимо найдосконалішу й найпрекраснішу гармонію. Ми дізнаємося, що нескінченна любов вела нас крізь переживання, які здавалися найважчими. Усвідомивши ніжну турботу Того, завдяки Кому все сприяє до добра, ми будемо радіти невимовною радістю і будемо славити Бога» (Е. Уайт. Свідчення для Церкви. Т. 9. С. 286).

Запитання для обговорення:

1. Чи були ви збентежені, намагаючись зрозуміти Боже провидіння? Як вас потішає знання, що все це зрештою стане зрозумілим?

2. Поміркуйте, від чого Христос відмовився, щоб стати Людиною і померти за цей світ. Що це говорить нам про Божу любов? Чи можна довіряти Богові? Що ще Він міг зробити?

3. Що такого важливого в Божому Імені? Які наслідки це має для тих із нас, хто називає себе християнами? Як християни інколи ганьбили ім'я Христа? Що ми можемо зробити в наших місцевих громадах, щоб показати людям, як на практиці виглядає йти слідом за Христом?

4. Зрештою навіть наші найкращі відповіді щодо проблеми існування зла досі неповні. Що ми можемо зробити, щоб наблизитися до тих, хто страждає, і допомагати полегшити страждання в цьому світі в очікуванні остаточного, есхатологічного розв'язання проблеми існування зла?

5. Дослідіть текст Ісаї 53:4, який свідчить, що Христос поніс наші «недуги» та взяв на Себе наші «страждання». Як хрест допомагає нам зрозуміти План спасіння і чого коштувало Богові спасти нас?

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Основний текст: Івана 18:37.

Тема дослідження:

Ісаї 5:1-4; Матв. 21:33-41; Римл. 3:25, 26; 5:8; Об'явл. 15:3; 19:2.

Вступ. Ми маємо визнавати та проголошувати Божу справедливість і Його люблячі наміри щодо Свого народу.

Теми уроку. Урок цього тижня наголошує на трьох основних моментах.

1. Ми повинні визнати Божу справедливість. У притчі про виноградник Божа справедливість стверджується через відповідні образи, і її визнають слухачі. Ісус розповідає притчу так, щоб слухачі визнали правомірність дій землевласника на відміну від виноградарів.

2. Нам потрібно визнати Божі наміри любові. У Матв. 21:33-41 аудиторія визнає, що землевласник зробив усе, що міг, перш ніж винести вирок. До того ж в Ісаї 5 Сам Бог вказує, що Він зробив усе можливе для Свого народу. Запитання: «Що ще Я мав би зробити для Мого виноградника, чого Я для нього не зробив?» – це заклик до визнання Божих намірів і діянь від імені Його народу (Ісаї 5:4).

3. Нам потрібно проголошувати Божу справедливість і наміри, сповнені любові. Біблія запрошує нас не тільки визнавати Божу справедливість і Його люблячі діяння, а й проголошувати, що Бог абсолютно справедливий і праведний. В Об'явл. 15:3 святі співають, проголошуючи: «Великі та дивні діла Твої, Господи Боже, Вседержителю! Праведні й правдиві дороги Твої, Царю народів!».

Застосування. Як ми можемо визнавати і проголошувати Божу справедливість та наміри, сповнені любові, у нашому повсякденному житті й у наших розмовах про Бога?

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

1. Ми повинні визнати Божу справедливість.

Згідно зі Святим Письмом, ми, як немічні й обмежені створіння, не в змозі правильно судити про Божі шляхи (див. Божу промову наприкінці книги Йова (38–42); див. також Римл. 9:20). Водночас ми маємо визнати, що Бог справедливий. Римл. 3:26 вказує, що кров Христа є демонстрацією (грецький термін *éndeiksis*) Божої праведності, тому що Він не взяв до уваги «раніше вчинені гріхи» (Римл. 3:25). Отже, кров Христа показує, що Бог не тільки прощає (виправдовує нас), а й виявляє справедливість. Слід зазначити, що грецький іменник *éndeiksis*, який перекладається як «показати», означає «те, що змушує прийняти щось розумово чи емоційно, демонстрація, доказ» (Фредерік В. Данкер. Грецько-англійський лексикон Нового Завіту та іншої ранньохристиянської літератури. Чикаго: University of Chicago Press, 2000. С. 332).

Отже, використання цього іменника в Римл 3:26 підкреслює, що Бог не тільки справедливий, а й має намір продемонструвати, показати, довести нам, що Він справедливий. Томас Шрайнер стверджує, що в цьому уривку ми знаходимо Боже «бажання продемонструвати Свою праведність». Він додає: «Демонструючи Свою праведність спасіння та суду, Бог виправдав Своє Ім'я перед світом» (Послання до римлян: Бейкерський екзегетичний коментар Нового Завіту. Гранд-Рапідс, Мічиган: Бейкерські книги, 1998. С. 198, 199).

У притчі про виноградник (див. Матв. 21:33–41; див. також Марка 12:1–12; Луки 20:9–19) Божа справедливість підтверджується через використані образи, а отже, її визнає аудиторія. У притчі Ісус представляє послідовність розумних рішень, які ухвалив власник виноградника у відповідь на нерозумне ставлення виноградників, яким він здав виноградник в оренду. Оскільки землевласник поїхав у далеку країну, він послав рабів отримати плоди з виноградника ближче до збору врожаю. Абсурдом було те, що виноградники двічі жорстоко познушалися над рабами і навіть убили одного з них. Було правдоподібно, що землевласник зрештою послав свого сина, припускаючи,

що виноградники виявлять до нього повагу. Проте в ще більш абсурдній реакції виноградники вбили і сина, щоб забрати його спадщину.

Ісус розповідає цю притчу так, щоб аудиторія могла слідувати й поступово визнавати законність дій землевласника на відміну від божевільної поведінки виноградників. Ісус навіть робить висновок з притчі прямо з вуст слухачів. Він запитує їх: «Тож коли прийде господар виноградника, то що він зробить тим робітникам? Кажуть йому: Злих люто вигубить, а виноградник передасть іншим робітникам, які будуть вчасно віддавати його частку» (Матв. 21:40, 41).

Отже, слухачі притчі можуть дійти висновку, що землевласник більше нічого не міг зробити. Як вони чітко визнають, він зробив усе можливе, щоб належно поводитися з орендарями-виноградниками. Отже, він вважається справедливим в очах глядачів, коли карає злих виноградників. Ця притча є образним ученням про Божу справедливість. Сприйняття справедливості в очах аудиторії виникає через чітке визнання того, що землевласник зробив усе можливе, щоб підтримувати належні стосунки з тими, хто чинить нечесливо, перш ніж був змушений засудити їх до знищення.

2. Нам потрібно визнати Божі наміри любові.

Якщо в притчі про виноградник, як розповідає Ісус у Матв. 21:33–41, висновок слухачів означає: вони визнають, що землевласник зробив усе, що міг, перш ніж засудити виноградників, то в пісні про виноградник в Ісаї 5 Сам Бог стверджує, що Він зробив усе можливе для Свого народу. У притчі про виноградник, яку розповів Ісус, проблема була з виноградниками, що є образним посиленням на «первосвященників і фарисеїв» (Матв. 21:45). А в пісні з Ісаї 5 проблема полягає у самому винограднику, який образно належить до «роду Ізраїля» (Ісаї 5:7), «нащадків Юди» (Ісаї 5:3, 7).

Подібно до землевласника з притчі, який зробив усе можливе, щоб підтримувати належні стосунки з виноградниками, Улюблений із пісні зробив усе, що було у його силах, щоб виноградник давав добрий виноград. Він вибрав «родюче місце

на схилі гори» (Ісаї 5:1), «перекопав його, очистив його від каміння і засадив його добірною виноградною лозою, – побудував посеред нього башту і викопав у ньому чавило» (Ісаї 5:2). Усі ці підготовчі дії були підкріплені позитивним очікуванням, що «лоза родитиме хороші грона винограду», але, на жаль, «вона вродила дикі ягоди» (Ісаї 5:2). Бог «сподівався правосуддя» серед Свого народу, але те, що Він бачив, було пригнобленням. Він чекав «справедливості», але те, що Він почув, було «голосіння» (Ісаї 5:7).

Тимчасом як Ісус просить Своїх слухачів відповісти, яким був би розумний учинок землевласника після всього, що він зробив, в Ісаї 5 Бог запрошує народ Юди «розсудити» між Ним і Його виноградником (вірш 3). Це судження повинно брати до уваги таке запитання: «Що ще Я мав би зробити для Мого виноградника, чого Я для нього не зробив?» (вірш 4). Це риторичне запитання має допомогти дійти висновку, що Бог зробив усе можливе, щоб Його діти приносили «добрий виноград». Отже, це запитання є запрошенням визнати всі наміри, сповнені любові, діяння й очікування, які Бог має для добра Його народу.

До того ж Бог не тільки любить Свій народ, як підкреслюється в Римл. 5:8, а й демонструє їм цю любов. Як у Римл. 3:26 мова демонстрації (*éndeïksis*) використовується для підтвердження того, що Бог справедливий, на основі крові Христа, так само Римл. 5:8 використовує цю мову у зв'язку зі смертю Христа за нас, де вжито дієслово *сюні стемі*, щоб підтвердити, що Бог любить нас. Це грецьке дієслово передає значення надання «доказів особистих властивостей або претензій через дію, демонстрацію, показ, виведення» (Данкер та ін. Грецько-англійський лексикон Нового Завіту та іншої ранньохристиянської літератури. С. 973).

3. Нам потрібно проголошувати Божу справедливість і наміри, сповнені любові.

Біблія не лише запрошує нас визнати чи зрозуміти Божу справедливість і Його сповнені любові наміри щодо Свого народу. Ми також повинні проголошувати те, що ми визнаємо

або розуміємо в Богові. Наприклад, в Об'явл. 15:3 святі співають: «Великі та дивні діла Твої, Господи Боже, Вседержителю! Праведні й правдиві дороги Твої, Царю народів!». Так само в Об'явл. 19:2 великий натовп на Небі говорить гучним голосом: «Адже істинні й справедливі Його суди, тому що засудив велику розпусницю, яка зіпсувала землю своєю розпустою, і помстився за кров Своїх рабів з її рук!».

ЧАСТИНА III: ЗАСТОСУВАННЯ

У Римл. 3:26 підкреслюється, що Бог не тільки справедливий, а й також має намір продемонструвати, показати або довести, що Він є таким. Пам'ятаючи про це, обговоріть з класом такі запитання:

1. Наскільки приємно знати, що Бог робить усе, щоб продемонструвати Свою праведність і справедливість для Свого народу? Як це змінює ваше ставлення до Бога?

2. Як визнання Божої справедливості та Його намірів любові до Свого народу впливає на наше проголошення Його праведності іншим? Як можна підкреслити це визнання в нашому свідченні?

3. Як ми можемо свідомо виявляти свою любов до Бога навіть у часи страждань?

Любов і справедливість: дві найбільші Заповіді

Біблійні тексти для дослідження:

Матв. 22:34–40; 23:23–30; Зах. 7:9–12; Псал. 82; Мих. 6:8; Луки 10:25–37.

Пам'ятний вірш:

«Якщо хто скаже: Я люблю Бога! – але ненавидить свого брата, той неправдомовець. Адже хто не любить свого брата, якого бачить, то як може він любити Бога, Якого не бачить?» (1 Івана 4:20).

Хоч ми впевнені, що зрештою Бог усе виправить, усе одно має значення, що ми, християни, робимо тут і зараз. Існує багато несправедливості та зла, які Бог зараз не має змоги викоринити (через параметри вселенського конфлікту), це не означає, що ми не можемо допомогти іншим полегшити будь-які страждання, з якими стикаємося. Насправді ми, як християни, зобов'язані робити саме це.

Любов і справедливість ідуть разом; вони нероздільні. Бог любить справедливість. І якщо ми любимо Бога, то будемо любити і справедливість.

І якщо ми любимо Господа, то будемо любити одне одного. Сутність любові одне до одного полягає у тому, щоб піклуватися про благополуччя ближніх. Коли інші потерпають від бідності, пригноблення чи будь-якої несправедливості, ми повинні допомагати їм. Коли інших зневажають, ми не повинні закривати очі. Нам потрібно запитати себе, що ми можемо зробити, особисто або як церква, щоб поширити Божу любов і справедливість так, аби наш зруйнований світ відображав досконалий характер праведності й любові нашого Господа.

Неділя, 16 березня

ДВІ НАЙБІЛЬШІ ЗАПОВІДІ

Щоб поміркувати над тим, що ми можемо зробити, особисто чи як церква, для поширення Божої любові та справедливості в нашому світі, доцільно почати зосереджуватися на тому, що Бог наказав нам у Святому Письмі.

Прочитайте Матв. 22:34–40. Як Ісус відповів на запитання законовчителя?

За словами самого Ісуса, «перша і найбільша заповідь» така: «Любитимеш Господа Бога свого всім своїм серцем, і всією своєю душею, і всією своєю думкою!» А «друга – подібна до неї: Любитимеш свого ближнього, як самого себе!». Далі Христос навчає: «На цих двох заповідях тримається весь Закон і Пророки» (Матв. 22:37–40). Справді, вони цитуються зі Старого Завіту.

Прочитайте Матв. 19:16–23. Як відповіді Ісуса на запитання багатого юнака співвідносяться з Його відповідями на запитання законовчителя в Матв. 22?

Чому Ісус так відповів цьому чоловікові? І що ці зустрічі говорять усім нам незалежно від нашої посади чи становища в житті?

«Христос указав на єдині умови, за яких начальник удосконалив би християнський характер. Його слова були словами мудрості, хоч на перший погляд видавалися суворими й вимогливими. Єдина надія юнака на спасіння полягала в прийнятті цих слів та в послуху їм. Його високе становище й багатство непомітно, але згубно впливали на характер. Якщо плекати любов до них, вони витіснять із серця Бога. Утримувати щось від Бога – мале чи велике – це означає підтримувати те, що послабить моральну силу й ефективність, бо, якщо плекати блага цього світу, навіть найнезначніші, вони стануть усепоглинальними» (Е. Уайт. Бажання віків. С. 520).

Хоч ми, можливо, не всі повинні продавати все майно, як це було із цим багатим начальником, що може призвести до нашої вічної загибелі?

Понеділок, 17 березня

ДВА НАЙБІЛЬШИХ ГРІХИ

За словами Самого Ісуса, дві найбільші заповіді – це любов до Бога і любов одне до одного. Виконання цих заповідей передбачає жертви, і це те, що насправді означає слідування за Ісусом.

Отже, якщо двома найбільшими заповідями є любов до Бога і любов до інших, які два найбільших гріхи?

Прочитайте Псал. 135:13–19. Що цей уривок говорить про поширений гріх, на якому наголошується в усьому Святому Письмі?

Старий Завіт постійно підкреслює важливість любові до Бога понад усе (див. Втор. 6:5). Це тісно пов'язане з великим гріхом ідолопоклонства, який протилежний любові до Бога.

Прочитайте Зах. 7:9–12. Що Бог засуджує у цьому уривку? Як це та гріх ідолопоклонства пов'язані з двома великими заповідями?

Бог відповідає праведним гнівом не тільки на ідолопоклонство, а й на жорстоке поводження зі Своїм народом. Бог гнівається на несправедливість, бо Господь є любов.

Два найбільших гріхи, про які говорить Старий Завіт, – це порушення двох великих заповідей: любити Бога і любити одне одного. Два найбільших гріхи – це відсутність любові та милості. Тобто, ви не можете дотримуватися заповідей, якщо не любите Бога і не любите інших.

Справді, у 1 Івана 4:20, 21 сказано: «Якщо хто скаже: Я люблю Бога! – але ненавидить свого брата, той неправдомовець. Адже хто не любить свого брата, якого бачить, то як може він любити Бога, Якого не бачить? І ми маємо від Нього цю заповідь, щоб той, хто любить Бога, любив і свого брата».

Як би ви пояснили, чому любов до Бога не можна відокремити від любові до інших? Як ви розумієте цей нерозривний зв'язок?

Вівторок, 18 березня

БОГ ЛЮБИТЬ СПРАВЕДЛИВІСТЬ

Святе Письмо проголошує, що Бог любить справедливість і ненавидить зло (наприклад, Псал. 33:5; Ісаї 61:8), і Він глибоко стурбований беззаконням, що викликає справедливе обурення від імені всіх тих, хто став жертвою утисків. У Старому й Новому Завітах Бог незмінно виявляє прихильність до пригноблених і пригнічених, водночас виражаючи справедливий гнів проти гнобителів.

Прочитайте Псал. 82. Як цей псалом виражає турботу Бога про справедливість у цьому світі? Що це може означати для нас сьогодні?

Цей уривок засуджує земних правителів, відповідальних за процвітанню несправедливості в суспільстві. Він запитує: «Доки будете несправедливо судити, зважаючи на особи нечестивих?»

До того ж правителям доручено: «Судіть справедливо бідного і сироту, захищайте права пригніченого і вбогого. Визволяйте з

рук нечестивих слабких і нужденних, спасаючи їх» (вірші 3, 4). Тут і в інших місцях пророки Старого Завіту закликали до відновлення справедливості. Це не другорядна проблема; вона займає центральне місце в книгах пророків у всьому Старому Завіті. Ісус також говорив про це, коли був на Землі.

Ні для кого не секрет, чого Бог бажає і вимагає від тих, хто стверджує, що любить і слухається Його. Він дуже чітко пояснює в Міх. 6:8 (і в інших уривках Святого Письма): «О, людино, Він сказав тобі, що є добре, і чого Господь очікує від тебе, а саме: Щоб ти дотримувався правосуддя, любив чинити милосердя, і в покорі ходив з твоїм Богом!».

Це твердження повторюється в усьому Святому Письмі. Наприклад, Ісус сказав: «З того дізнаються всі, що ви – Мої учні, коли любов матимете між собою» (Івана 13:35; пор. з 1 Івана 4:8–16).

Як би виглядали наші сім'ї та церкви, якби ми зосередилися на Міх. 6:8 і ретельно втілювали це в життя як словом, так і ділом? У яких би умовах ви не перебували, як краще застосувати ці принципи?

Середа, 19 березня

ПОКЛИКАНИЙ ДО ВСТАНОВЛЕННЯ СПРАВЕДЛИВОСТІ

Пророки у Святому Письмі постійно підкреслюють Божий заклик до справедливості в суспільстві. Знову і знову Біблія висвітлює питання несправедливості та пригноблення. Справді, заклик до Бога здійснити суд сам собою був закликом відновити справедливість.

Наприклад, пророк Ісаїя не приховує фактів про панування несправедливості в Ізраїлі. Його слова й заклик до справедливості повинні сьогодні гучно й чітко звучати в наших вухах. «Навчіться робити добро, дотримуйтеся правосуддя, рятуйте пригнобленого, захищайте сироту і заступайтесь за вдову!» (Ісаї 1:17). До того ж він проголошує «горе тим, котрі створюють несправедливі закони... позбавляючи бідних правосуддя» (Ісаї 10:1, 2), і попереджає: «А що ви робитимете в день ваших

відвідин, коли нагряне на вас погибель здалеку? До кого втікати по допомогу і де залишите ваші скарби?» (Ісаї 10:3).

Так само пророк Єремія проголошує Божу вістку: «Горе тому, хто буде свій дім несправедливістю, – свої горішні світлиці, порушуючи права інших й примушуючи свого ближнього працювати даремно, не оплачуючи належним чином його праці... Хіба твій батько не мав що їсти і пити, через те що чинив правосуддя і жив чесно? Адже саме тому йому й щастило! Він захищав на суді знедоленого й убогого, від чого був щасливим і сам. Хіба це не є свідченням того, що людина знає Мене? – говорить Господь» (Єремії 22:13, 15, 16).

Прочитайте Матв. 23:23–30. Чого Ісус тут навчає і що є найважливіше? _____

Щоб ніхто не думав, що несправедливість непокоїла лише старозавітних пророків, ми чітко бачимо тут і в інших місцях Нового Завіту, що це дуже турбувало Самого Христа. Він говорить: «Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, бо даєте десятину з м'яти, кропу й кмину, а занедбали найважливіше в Законі: суд, милосердя та віру; і це належить робити, і того не залишати» (Матв. 23:23). У паралельному уривку з Євангелія від Луки Ісус промовляє, що вони обминають «суд і Божу любов» (Луки 11:42).

Якби ви сьогодні зосередилися на найважливіших питаннях, як би це виглядало? Як це відрізняється від дріб'язкових релігійних приписів, на яких ми можемо зосередитися?

Четвер, 20 березня

ХТО МІЙ БЛИЖНІЙ?

У Євангелії від Луки, відразу після того, як Христос проголосив дві найбільші заповіді любові до Бога та любові до ближнього, законник, «бажаючи виправдати себе, запитав Ісуса: А хто є моїм ближнім?» (Луки 10:29). У відповідь на це Христос розповів разючу для тогочасних слухачів притчу про доброго самарійця.

Прочитайте притчу про доброго самарійця в Луки 10:25–37. Про що говорить цей уривок з погляду заклик пророків до милосердя та справедливості й усунення зла, яке різні групи людей заподіювали іншим упродовж історії людства? _____

Ісус не просто говорив про справедливість; Він прийшов принести її. Христос був і буде виконанням пророчого заклик та прагнення до відновлення справедливості (див. Луки 4:16–21 з погляду Ісаї 61:1, 2). Він є бажанням усіх народів, особливо тих, які визнають потребу у визволенні.

На відміну від ворога людства, який тримався за владу та прагнув узурпувати Божий престол, Ісус принизився й ототожнився з тими, хто перебуває під гріхом, несправедливістю та гнобленням (але Він не був заражений гріхом). І Христос переміг ворога, віддавши Себе в любові, щоб встановити справедливість як Той, хто Сам є справедливим і виправдовує усіх, хто вірить у Нього. Як ми можемо стверджувати, що нас непокоїть Закон, через порушення якого помер Христос, якщо нас не турбують найважливіші заповіді Закону?

У книзі Псалмів 9:9, 10 проголошується: «Він судитиме Всесвіт у праведності, судитиме народи справедливо. Господь буде пристановищем пригнобленому, притулком у час скрути». Псалом 146:7–9 додає, що Бог «чинить правосуддя над скривдженими, дає поживу голодним. Господь звільняє ув'язнених. Господь відкриває очі сліпим, Господь підносить пригноблених, Господь любить праведних. Господь захищає приходців, підтримує сироту і вдову, проте шляхи нечестивих Він руйнує».

Чи могло би бути Слово Боже конкретнішим щодо того, як ми повинні прагнути служити тим, хто поруч з нами, хто потребує підтримки і страждає?

Чого ми можемо навчитися з життя та служіння Ісуса про допомогу нужденним? Навіть якщо ми не можемо творити чудеса, як Він, яка допомога може вважатися достатньо «чудодійною» для багатьох постраждалих людей?

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте в книзі Е. Уайт «Бажання віків» розділ «Субота» (С. 281–289).

«Шпигуни не наважилися відповідати Христові в присутності людей, боячись потрапити в скрутне становище. Вони знали, що Він сказав істину. Та задля збереження своїх традицій вони воліли залишити людину страждати, натомість урятували б тварину, щоб її власник не зазнав збитків. Отож вони більше піклувалися про безсловесну тварину, ніж про людину, створену на образ Божий. Це ілюстрація того, як діють усі фальшиві релігії. Вони народжуються з бажання людини звеличитися над Богом, а наслідок – людина опускається нижче за тварину. Будь-яка релігія, що бореться проти верховенства Бога, позбавляє людину слави, якою вона була наділена при творінні та яка має бути повернена їй у Христі. Усяка фальшива релігія навчає своїх прихильників нехтувати людськими потребами, стражданнями й правами. Євангеліє ж високо оцінює людину, викуплену кров'ю Христа, навчаючи ставитися з ніжною увагою до потреб і горя людини. Господь каже: “Я зроблю людину дорожчою від щирого золота, і смертну людину – від офірського золота” (Ісаї 13:12).

Коли Ісус звернувся до фарисеїв із запитанням, що Закон дозволяє робити в суботу – добро чи зло, спасати життя чи губити, – Він виставив проти них їхні ж нечестиві наміри. Фарисеї з лютою ненавистю чатували на Його життя, тимчасом як Він спасав життя, даруючи щастя багатьом людям. Що краще – убити суботнього дня, як це планували вони, чи зцілити нещасного, як учинив Він? Хіба більш праведно в Божий святий день плекати в серці вбивство, ніж любов до людей, виявлену в ділах милосердя?» (Е. Уайт. Бажання віків. С. 286, 287).

Запитання для обговорення:

1. Чи правильно, що «всяка фальшива релігія навчає своїх прихильників нехтувати людськими потребами»? Що ми

можемо вчинити, щоб уникнути такої недбалості в наших церковних громадах і поза ними?

2. Хто є моїм ближнім? Як наслідування Христа може зробити нас більш схожими на самарійця, який вийшов за межі свого комфорту, щоб проявити любов?

3. Якщо Бог любить справедливість і милосердя, як ми повинні діяти у своєму житті? Як ми можемо більше зосереджуватися на тому, що Ісус назвав «найважливішим в законі»?

4. Як часто ми наголошуємо, що Христос розглядає суд з точки зору того, чи любимо ми ближніх, особливо пригноблених і принижених? Поміркуйте над цим на підставі Євангелія від Матвія 25:31–46.

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Основний текст: 1 Івана 4:20.

Тема дослідження:

Матв. 19:16–22; 22:35–40; 25:40, 45; Луки 10:30–37;
1 Івана 4:20.

Вступ. Якщо ми любимо Бога, то будемо любити одне одного і поділятимемо турботу про благополуччя ближніх.

Теми уроків. Урок цього тижня висвітлює дві основні ідеї.

1. Нерозривний зв'язок любові до Бога й любові до ближніх (справедливість). У Святому Письмі любов до рідного у вірі передбачає конкретні вчинки любові, наприклад, поділитися матеріальними благами з братом і сестрою, які потребують допомоги. Любити одне одного означає дбати про благополуччя ближніх. Саможертвна любов Христа до нас є основою нашого пізнання та практики любові, у якій нездатність любити інших означає нездатність бачити Бога, Який відкрився в Ісусі Христі.

2. Помилки любові: коли любов і справедливість роз'єднані. Якщо ми любимо Бога, то будемо любити ближніх і поділятимемо з Ним турботу про справедливість, зосереджену на благополуччі людей. І навпаки, роз'єднання між любов'ю до Бога та справедливим ставленням до ближніх свідчить про недотримання Божих Заповідей. Це випадок в історії багатого молодого правителя, який ніби виконував заповіді, але не виявляв любові до бідних. Інша історія про священника і левіта міститься в притчі про доброго самарійця. Вони також вважали, що дотримуються правил чистоти, але не виявили співчуття та любові.

Застосування. Як ви живете відповідно до думки, що любов до Бога означає турботу про потреби ближніх?

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

1. Нерозривний зв'язок любові до Бога й любові до ближніх (справедливість).

Зв'язок між любов'ю до Бога й любов'ю до ближніх у 1 Івана 4:20 є важливим поясненням пастирських застережень щодо не-любові до братів і сестер. Карен Х. Джобс зазначає, що в 1 Івана 4:20 «апостол хоче донести до широкого загалу своє обговорення про любов, особливо до одновірців» (Перше, Друге і Третє послання Івана: Екзегетичний коментар Зондервана до Нового Завіту. Гранд Рапідс. МІ: Зондерван, 2014. С. 206). Принаймні три уривки із Першого послання Івана стосуються цієї теми.

У 1 Івана 2:9–11 апостол пов'язує ставлення до одновірців – любити і ненавидіти – з протилежними образами світла й темряви. За його словами, «хто каже, що він перебуває у світлі, а ненавидить свого брата, той ще досі в темряві. Хто любить свого брата, той перебуває у світлі й у ньому немає спокуси. А хто ненавидить свого брата, той – у темряві, він ходить у п'їтмі й не знає, куди йде, бо темрява зробила його очі незрячими» (1 Івана 2:9–11).

У 1 Івана 3:10, 11 розрізняють Божих дітей і дітей диявола: «Так виявляються Божі діти і діти диявола: кожний, хто не чинить праведності, той не від Бога, як і той, хто не любить свого брата. Адже це та звістка, яку ви чули від початку: щоб ми любили одне одного».

Далі в 1 Івана 3:14–17 ми знаходимо більше деталей застереження щодо цього питання, тепер із протиставленням між життям і смертю. «Ми знаємо, що ми перейшли від смерті до життя, бо любимо братів. А хто не любить брата, той перебуває в смерті. Кожний, хто ненавидить свого брата, той убивця. А ви знаєте, що жодний убивця не має в собі вічного життя, яке б у ньому перебувало. Ми пізнали любов з того, що Він поклав Свою душу за нас; і ми маємо класти душі за братів. А хто має багатство світу й бачить, що його брат у нестатках, та зачинає своє серце від нього, то як же може Божа любов перебувати в такому?» (1 Івана 3:14–17).

У цьому уривку містяться дві важливі деталі. По-перше, любити одновірця означає ділитися матеріальними благами з

нужденним братом чи сестрою. Справедливе ставлення і піклування про суспільний добробут сприяє благополуччю інших, що передбачає полегшення страждань у світі. Страждання тут розглядається як форма несправедливості. По-друге, любов, яка виступає за справедливість, христологічно обґрунтована в 1 Івана 3:16 («Ми пізнали любов з того, що Він поклав Свою душу за нас; і ми маємо класти душі за братів»). Тобто саможертвна любов Христа до нас є основою нашого знання та виявлення любові на практиці.

Якщо ми прочитаємо 1 Івана 4:20 («Якщо хто скаже: Я люблю Бога! – але ненавидить свого брата, той неправдомовець. Адже хто не любить свого брата, якого бачить, то як може він любити Бога, Якого не бачить?») у світлі 1 Івана 2:9–11; 3:10, 11 і особливо 3:14–17, можна дійти певних висновків. Відсутність любові до одновірців особливо виражається через нехтування матеріальними потребами братів і сестер. Згідно з теологічним висновком 1 Івана 4:20, ця помилка є доказом того, що той, хто визнає себе віруючим, не любить Бога. Теологічна антропологія може бути основою для цього висновку, оскільки Бог створив людей за власним образом (Бут. 1:27).

Однак основа висновку з 1 Івана 4:20 також здається христологічною. Тобто, як уже видно в 1 Івана 3:16, саможертвна любов Христа є як основою нашого знання про любов, так і силою нашої любові до інших. Ця христологічна основа знову підтверджується в 1 Івана 4:9–11.

Хоч «Бога ніхто ніколи не бачив» (1 Івана 4:12), Його любов «до нас виявилася», оскільки Він «послав Свого Єдинородного Сина у світ» (1 Івана 4:9). Твердження, що «ми любимо» Бога, «бо Він перший полюбив нас» (1 Івана 4:19), христологічно пояснюється так: не ми полюбили Бога першими, а «Він полюбив нас і послав Свого Сина як примирення за наші гріхи» (1 Івана 4:10). І «коли Бог нас так полюбив, то й ми повинні любити одне одного!» (1 Івана 4:11).

Думка про те, що Христос є видимим проявом любові Бога, Який невидимий для нас (див. 1 Івана 4:12), підтверджується власним свідченням Івана як очевидця Ісуса: «І ми побачили й свідчимо, що Отець послав Сина Спасителем світу» (1 Івана

4:14; див. також Івана 1:14, 18). Отже, як резюмує Карен Х. Джобс, «нездатність любити ближніх означає, що людина не змогла побачити Бога, Який відкрився в Ісусі Христі, і тому взагалі не може любити Господа» (Перше, Друге і Третє послання Івана: Екзегетика Зондервана. Коментар до Нового Завіту. С. 207). Цей нерозривний зв'язок любові до Бога та любові до ближніх (у сприянні справедливості, тобто добробуту інших) з христологічного погляду нагадує нам те, що Ісус підтвердив у Євангелії від Матвія: «Що зробили одному з Моїх найменших братів, ви зробили Мені» (25:40; див. також Матв. 25:45).

2. Помилки любові: коли любов і справедливість роз'єднані.

Зв'язок між любов'ю до Бога та ближніх (сприяння їхньому благополуччю та полегшення їхніх страждань) забезпечує виконання всіх заповідей, які ми знаходимо у Святому Письмі. Тобто, розрив між любов'ю до Бога та справедливістю у ставленні до інших (любов до них) означає, що в нашому житті немає справжньої гармонії, оскільки ми намагаємося самотужки дотримуватися Божих Заповідей. Приклади цього принципу включають багатого молодого правителя (див. Матв. 19:16–22), який намагався виконувати заповіді, але не виявляв любові до бідних, допомагаючи їм матеріально, і тому не зміг слідувати за Ісусом. Інша важлива ілюстрація у Євангеліях – це священник і левіт у притчі про доброго самарійця (див. Луки 10:30–37), оскільки вони вважали, що дотримуються правил ритуальної чистоти, пов'язаних із храмом, але не виявили милосердя й любові до напівмертвого чоловіка на дорозі з Єрусалима до Єрихона.

Ісус наголошує в діалозі із законником, як записано у Євангелії від Матвія 22:35–40, що любов до Бога і ближнього – ніби дві вішалки, на яких тримаються всі біблійні вчення (Закон і пророки).

ЧАСТИНА III: ЗАСТОСУВАННЯ

У контексті нерозривного зв'язку між любов'ю до Бога та любов'ю до ближніх жертвна любов Христа на хресті є ос-

новою нашої любові до інших. Зважаючи на це, обговоріть зі своїм класом такі запитання:

1. Як Божа любов, виявлена на хресті, є вашим прикладом любові до ближніх?
2. На які жертви йдете особисто ви, щоб любити інших і бути справедливими, задовольняючи їхні потреби?
3. Коли люди страждають від бідності, пригноблення або будь-якої несправедливості, що ми можемо зробити як церква, щоб підтримати їх?

Любов – виконання Закону

Біблійні тексти для дослідження:

Вих. 20:1–17; Римл. 6:1–3; 7:7–12; Єрем. 31:31–34; Матв. 23:23, 24; Якова 2:1–9.

Пам'ятний вірш:

«Нікому нічого не будьте винні, за винятком любові одне до одного. Адже хто любить іншого, той виконав Закон» (Римл. 13:8).

Поки вони розглядали справу проблемного члена церкви, хтось із церковної ради сказав пасторові: «Ми не можемо ухвалювати рішення на основі співчуття». Невже ми не можемо? Пастора непокоїло запитання, яким було розуміння цієї людини Бога та Божого Закону. Співчуття, безсумнівно, має займати центральне місце в нашому ставленні до людей, особливо до тих, хто згрішив. Співчуття є невід'ємною частиною любові, і, як написано в Римл. 13:8, любити ближнього означає виконувати Закон.

Якщо любов справді є виконанням Закону, тоді ми повинні бути обережними, щоб не відокремлювати Закон від любові або думати, що любов не пов'язана із Законом. У Святому

Письмі любов і Закон ідуть разом. Божественним пріоритетом є любов, і тому Божий Закон є законом любові. Це, як писала Еллен Г. Уайт, відображення Божого характеру (Див. Наочні уроки Христа. С. 305).

Божий Закон – це не набір абстрактних принципів, а заповіді, призначені для нашого процвітання. Божий Закон є вираженням Божої любові.

Неділя, 23 березня

ЗАКОН ЛЮБОВІ

Божий Закон не складається з абстрактних принципів; натомість він є вираженням взаємин любові. Це можна чітко побачити в Десяти Заповідях. Основні принципи Десяти Заповідей діяли вже в Едемському саду; це принципи любові, які мали визначати взаємини між Богом і людьми та між самими людьми.

Коли Десять Заповідей були записані на камені (див. Вих. 20), Ізраїль отримав їх у контексті взаємин завіту. Заповіді були записані після того, як Господь уже визволив людей з Єгипту, і вони ґрунтувалися на Божій любові та Його обітницях для народу (див. Вих. 6:7, 8 і Левіти 26:12). Десять Заповідей спрямовані на процвітання взаємин людини з Богом і наших стосунків одне з одним.

Прочитайте Вих. 20:1–17. Як ці тексти розкривають два принципи: любов до Бога та любов до ближніх?

Перші чотири заповіді стосуються взаємин людей з Богом, а останні шість – стосунків людей між собою. Наші взаємини як з Богом, так і з іншими людьми повинні регулюватися принципами Божого Закону.

Ці дві частини Закону відповідають тому, що Ісус назвав двома найбільшими заповідями: «Любитимеш Господа Бога свого всім своїм серцем» (Матв. 22:37; пор. з Втор. 6:5) і «Любитимеш свого ближнього, як самого себе!» (Матв. 22:39; пор. з Левіти 19:18).

Перші чотири заповіді показують, як ми повинні любити Бога, а останні шість – як ми маємо любити одне одного. Ісус чітко пояснює, що ці дві великі заповіді любові пов'язані із Законом. «На цих двох заповідях тримається весь Закон і Пророки» (Матв. 22:40).

Отже, увесь Божий Закон ґрунтується на Божій любові. Божа любов і Закон нероздільні. Ми часто чуємо, як люди говорять: нам не потрібно дотримуватися Закону, нам просто треба любити Бога та ближніх. Чому ця ідея не має сенсу?

Як ми можемо виразити любов до Бога або до людей, якщо ми порушуємо будь-яку з Десяти Заповідей?

Понеділок, 24 березня

ЗАКОН СВЯТИЙ, ПРАВЕДНИЙ І ДОБРИЙ

Любов – основа Божого Закону. Ось чому Ісус помер, щоб спасти грішників, і в такий спосіб Він утвердив Закон (див. Ісаї 42:21), а також міг поширювати благодать. Отже, Він міг бути і справедливим, і милостивим, виправдовуючи тих, хто вірить у Нього (див. Римл. 3:25, 26). Який вияв любові! Процес викуплення не скасовує Закон; навпаки, він додатково утверджується.

Прочитайте Римл. 6:1–3, а потім 7:7–12, особливо зверніть увагу на вірш 12. Що ці тексти говорять нам про легітимність Закону навіть після смерті Христа?

Хоч дехто вважає, що благодать і викуплення скасовують Закон, проте Павло чітко говорить, що ми не повинні продовжувати грішити, щоб множилася благодать. Навпаки, ті, хто вірою перебуває у Христі, «хрестилися в Його смерть» (Римл. 6:3) і тому повинні вважати себе мертвими для гріха й живими для Христа.

Божий Закон робить гріх і нашу гріховність очевидними. Ось чому «Закон – святий, і заповідь – свята, праведна та добра» (Римл. 7:12). Декалог, як ніщо інше, виявляє нашу велику потребу в спасінні й викупленні, які приходять лише від Христа. Отже, ми не «скасовуємо Закон вірою», а «утверджуємо Закон» (Римл. 3:31).

Христос прийшов не для того, щоб скасувати Закон, а щоб виконати все, що було обіцяно в Законі та в Пророках. Він наголошує, що «доки будуть існувати небо й земля, жодна йота, жодна риска із Закону не зникне» (Матв. 5:18).

Сам Божий Закон представляє святість Бога – Його досконалий характер любові, праведності, доброти та істини (див. Левіти 19:2; Псал. 19:7, 8; 119:142, 172). З огляду на це важливо, що Бог Сам написав Десять Заповідей на кам'яних скрижалях (див. Вих. 31:18). Записані на камені, ці Заповіді є свідченням незмінного характеру Бога та Його морального правління, яке ґрунтується на любові – центральній темі великої боротьби.

Як цей зв'язок між Законом і любов'ю допомагає нам краще зрозуміти слова Ісуса: «Якщо любите Мене, ви будете дотримуватися Моїх заповідей» (Івана 14:15)?

Вівторок, 25 березня

ЗАКОН І БЛАГОДАТЬ

Отже, Закон і благодать не протистоять одне одному. Натомість вони виконують різні функції відповідно до Божої любові та справедливості. Різкий контраст між Законом і благодаттю спантеличив би стародавніх ізраїльтян, які вважали, що Господь дав Закон як великий прояв Божої благодаті. Тимчасом як боги навколишніх народів були мінливими й непередбачуваними, не даючи людям можливості знати, чого вони бажають, Господь чітко навчає Своїх дітей, що є Його волею. І те, що до вподоби Йому, слугує до добра всього Його народу, кожного християнина зокрема та церкви загалом.

Проте Закон не може спасти нас від гріха чи перетворити людські серця. Через нашу вроджену гріховність ми потребуємо духовної пересадки серця.

Прочитайте Єрем. 31:31–34. Що тут сказано про Божі обіцянки дати нам нове серце? Порівняйте зі словами Христа до Никодима в Івана 3:1–21 про нове народження. Дивіться також Євр. 8:10.

Десять Заповідей записав Сам Бог на кам'яних скрижалях (див. Вих. 31:18), але Закон також мав бути записаний у серцях Божого народу (див. Псал. 37:30, 31). В ідеалі Божий Закон любові не якийсь зовнішній фактор для нас, а основа нашого характеру. Тільки Бог міг вписати Свій Закон у людські серця, і Він пообіцяв зробити це для Свого народу завіту (див. Євр. 8:10).

Ми не можемо спастися, просто дотримуючись Закону. Натомість ми спасенні благодаттю через віру, не від діл, а як дар Божий (див. Ефес. 2:8). Ми дотримуємося Закону не для того, щоб спастися, а тому, що вже спасенні. Ми дотримуємося Закону не для того, щоб нас полюбив Бог, а тому що Він нас уже любить, і ми бажаємо любити Господа та ближніх (див. Івана 14:15).

Водночас Закон показує, що таке гріх (див. Якова 1:22–25; Римл. 3:20; 7:7) і нашу потребу у Викупителєві (див. Гал. 3:22–24; Римл. 10:4), якнайкраще направляє наше життя й відкриває Божий характер любові.

Яка ваша надія на суди? Чи це ваше старанне й вірне дотримання Закону, чи це Христова праведність, яка покриває вас? Що ваша відповідь говорить вам про функцію Божого Закону?

Середа, 26 березня

ЛЮБОВ ЯК ВИКОНАННЯ ЗАКОНУ

Неможливо переоцінити зв'язок між любов'ю і Законом. Справді, згідно зі Святим Письмом, любити означає виконувати Закон.

У Посланні до римлян 13:8–10 Павло навчає, що «хто любить іншого, той виконав Закон» (вірш 8). Перерахувавши кілька з Десяти Заповідей, які записані на другій скрижалі, апостол заявляє, що всі вони містяться «в цьому вислові: Люби ближнього свого, як самого себе!» (вірш 9). Справді, Павло прямо навчає, що «любов – це виконання Закону» (вірш 10). У Посланні до галатів 5:14 апостол пояснює: «Весь закон міститься в одному виразі, а саме: Люби свого ближнього, як себе самого». Проте якою є любов, що виконує Закон? Як виглядає така любов?

**Прочитайте Матв. 23:23, 24. Що «найважливіше в Законі»?
Прочитайте Втор. 5:12–15 та Ісаї 58:13, 14. Як ці уривки демонструють зв'язок між Законом (зокрема заповіддю про суботу) і турботою Бога про справедливість та остаточне визволення?**

Ісус визначає «найважливіше в Законі» як «суд, і милосердя та віру». Щодо суботи, то ми бачимо у Святому Письмі, що вона невід'ємно пов'язана з визволенням і справедливістю.

У Втор. 5 заповідь про суботу ґрунтується на визволенні Ізраїлю з рабства. Тобто субота є не лише пам'ятником творіння, а й спогадом про визволення від рабства та пригноблення. А в контексті про відмову від власного задоволення й забаганок, щоб назвати суботу відрадою і мати задоволення в Господі (див. Ісаї 58:13, 14), підкреслюються справи любові та справедливості – чинити добро, годувати голодних, покликати безпритульних у свій дім (див. Ісаї 58:3–10).

Ті, хто бажає виконати Закон через любов, повинні непокоїтися не лише про гріхи вчинків, а й про гріх бездіяльності. Любов як виконання Закону передбачає не просто дотримання Десяти Заповідей як утримання від вчинення гріхів, а також полягає в активних учинках добра – звершенні діл любові, які представляють справедливість і милосердя. Бути вірним Богові означає більше, ніж просто не порушувати букву Закону.

Четвер, 27 березня

ПОНАД УСЕ ЛЮБІТЬ ОДНЕ ОДНОГО

Якщо любов є виконанням Закону, тоді неможливо дотримуватися його в повному сенсі, просто утримуючись від поганих учинків. Сам Закон любові спонукає нас до діл, які відкривають любов Бога до інших – не лише до інших членів Церкви, а й до всіх людей у світі, який так відчайдушно потребує істинного християнського свідчення.

Прочитайте Якова 2:1–9. Яке важливе повідомлення ми тут знаходимо?

Тут Яків рішуче засуджує несправедливість у суспільстві, зокрема вказуючи на зневажання бідних і пригноблення з

боку деяких багатих. Потім він звертає увагу на Закон любові до ближнього, і якщо ви виконуєте цей Закон, то «добре робите» (вірш 8).

Як написала Е. Уайт: «Любов до людини – це прояв Божої любові до Землі. Саме з метою прищепити цю любов, зробити нас дітьми однієї сім'ї Цар слави став одне з нами. І коли ми виконуємо Його прощальні слова: “Ось Моя заповідь: щоб ви любили один одного так, як Я вас полюбив” (Івана 15:12); коли любимо світ, як Він його полюбив, тоді для нас Христова місія звершена. Ми підготовлені для Небес, оскільки Небеса – у наших серцях» (Бажання віків. С. 641).

Коли ми любимо світ, як Христос полюбив, тоді ми готові до Неба. Ось що означає бути послідовником Ісуса! Христос велить Своїм послідовникам: «Любіть один одного... як Я полюбив вас» (Івана 13:34). Ісус також проголошує: «З того дізнаються всі, що ви – Мої учні, коли любов матимете між собою» (Івана 13:35). Любов посідає центральне місце в християнській вірі, бо Бог є любов (див. 1 Івана 4:8, 16). І ті, хто стверджує, що любить Бога, повинні любити одне одного (пор. з 1 Івана 3:11; 4:20, 21).

Текст 1 Петра 4:8 закликає християн: «Насамперед майте щирю любов один до одного, бо любов покриває багато гріхів» (див. також Євр. 10:24 і 1 Сол. 3:12).

Зупиніться на ідеї любити світ, як Христос полюбив. Як це може допомогти нам краще зрозуміти концепцію християнської досконалості й того, як ми стаємо гідними вічного життя?

П'ятниця, 28 березня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте в книзі Е. Уайт «Бажання віків» розділ «Одному з Моїх найменших братів» (С. 637–641).

«Тим, хто служить іншим, служитиме Сам Архіпастир. Вони самі питимуть живу воду та вгамовуватимуть свою спрагу. Такі люди не прагнуть збудливих розваг чи якихось змін у своєму житті. Головною турботою для них буде запитання: як

спастися душі, близькі до загибелі? Спілкування з людьми принесе велику користь. Любов Викупителя об'єднуватиме серця.

Усвідомивши, що ми – співпрацівники Бога, ми не вимовлятимемо Його обітницю байдуже. Вони горітимуть у наших серцях і палатимуть на наших устах. Коли Бог покликав Мойсея служити неосвіченому, неслухняному й бунтівному народові, Він дав йому обітницю: “Сам Я піду, – і введу тебе до відпочинку” (Вих. 33:14). Господь запевнив: “Та Я буду з тобою!” (Вих. 3:12). Ця обітниця – для всіх, хто в Ім'я Христа працює для засмучених і страждених» (Е. Уайт. Бажання віків. С. 641).

Запитання для обговорення:

1. Прочитайте 1 Кор. 13:4–8. Як цей біблійний розділ проливає світло на те, якими людьми ми повинні бути?

2. Що відрізняє овець від козлів у Матв. 25:31–46? Як ми можемо зрозуміти, що Ісус тут говорить, не навчаючи про спасіння ділами?

3. Що для вас означають слова: «Коли любимо світ, як Він його полюбив, тоді для нас Христова місія звершена. Ми підготовлені для Небес, оскільки Небеса – у наших серцях» (див. Урок за четвер)? Що це говорить про природу Бога і природу самого Неба? Як ми можемо жити як громадяни Небес уже на Землі?

4. Які практичні кроки слід зробити, щоб відобразити турботу Бога про любов і справедливість у вашій місцевій громаді? Що ви робите доброго у своїй громаді? Що вам потрібно вдосконалити й на чому більше зосередитися? Які відчутні

кроки ви можете зробити особисто чи колективно, щоб діяти відповідно до того, що ми вивчали про Божу любов і справедливість?

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Основний текст: Римл. 13:8.

Тема дослідження:

Вих. 20:2; Римл. 13:8–10.

Вступ. Десять Заповідей є вираженням взаємин завіту Бога з Його народом.

Теми уроку. Урок цього тижня наголошує на трьох основних моментах.

1. Божий Закон не складається з абстрактних принципів; натомість він є вираженням взаємин любові. Десять Заповідей передбачають взаємини завіту між Богом і Його народом. Діалог Бога з Мойсеєм підкреслює ці взаємини; у ньому Бог зображений як орел, що несе власний народ на Своїх крилах у визволенні з Єгипту.

2. Десять Заповідей описують правильне вираження нашої любові до Бога та ближніх. Вони починаються зі слів: «Я – Господь, твій Бог» (Вих. 20:2). Перші чотири заповіді описують віддану любов, яку люди повинні виявляти до Бога. Останні шість заповідей виражають любов до ближніх, але зрештою свідчать, що ми любимо Господа.

3. Божий Закон ґрунтується на Божій любові. Божа любов і Закон нероздільні. У Посланнях до римлян і галатів ідея виконання Закону пов'язана зі служінням одне одному з любов'ю. Павло в Посланні до галатів пояснює, що Закон виконується, коли ми любимо ближнього. У Посланні до римлян любов одне до одного є виконанням Закону. Останні шість із десяти заповідей пояснюють, що означає любити свого ближнього, як самого себе.

Застосування. Як змінюються наші взаємини з Богом, коли ми розуміємо, що Десять Заповідей – це не просто на-

бір правил, а вияв любові до Творця та відповідь на особисті стосунки з Богом.

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

1. Божий Закон не складається з абстрактних принципів; натомість він є вираженням взаємин любові.

Думка про те, що Божий Закон складається з холодних чи абстрактних принципів, несумісна з біблійним ученням. Важливо прочитати опис Десяти Заповідей (див. Вих. 20) у світлі взаємин завіту, про які йдеться у Вих. 19. Після прибуття Ізраїлю в пустелю (див. Вих. 19:1) діалог Бога з Мойсеєм на горі Сінай підкреслює поняття взаємин завіту між Богом і народом Ізраїлю. Господь сказав Мойсею, що він повинен передати синам Ізраїлю такі слова: «Ви всі бачили, що Я зробив єгиптянам, а вас підняв, наче на орлиних крилах, і прихилив вас до Себе! Тож тепер, якщо уважно будете прислухатися до Мого голосу і дотримуватись Мого Заповіту, то будете Моєю особливою власністю з-поміж усіх народів. Адже вся земля Моя. Ви будете в Мене царським священством і святим народом!» (Вих. 19:4–6).

Реляційна мова (пов'язана з вираженням ставлення) цього уривка вражає. Божественне визволення з Єгипту зображено так: Господь несе дітей Ізраїлю, як орел на своїх крилах. Цікаво, що акцент робиться не лише на людях, які залишають Єгипет чи йдуть до Обітованої землі. Головне полягає у тому, що Бог прихилив їх до Себе.

Ізраїльський народ має дотримуватися Божого завіту, тобто чути голос Господа. Тимчасом як багато перекладів Біблії правильно передають єврейське дієслово *שמע* як «підкорятися голосу Бога», на івриті воно буквально означає «чути» або «слухати» Його голос (Людвіг Келер та ін. Єврейський та арамейський лексикон Старого Завіту. – Лейден: Брилл, 1994–2000. С. 1571). Якщо діти Ізраїлю прислухатимуться до Божого голосу, то стануть Божою «особливою власністю» (Вих. 19:5) (див. значення іменника *seguilla* – Людвіг Келер та ін. Єврейський та арамейський лексикон Старого Завіту. С. 742).

Це словосполучення також свідчить про особистий характер взаємин завіту, які формуються між Богом і Його народом та формалізовані викладенням Десяти Заповідей у розділі 20.

2. Десять Заповідей описують правильне вираження нашої любові до Бога та ближніх.

Слід зазначити, що перед списком того, що не можна робити, Бог говорить: «Я – Господь, *твій* Бог» (курсив додано) – і наголошує на визволенні Ізраїлю з єгипетського рабства. Інакше кажучи, заповіді починаються не з холодного «не можна», а зі свідчення любові. Ба більше, список заповідей не слід розуміти просто як абстрактні закони, а як реляційну відповідь, сповнену любові, Богові Ізраїлю, Який виявив співчуття і врятував їх із Єгипту Своєю могутньою рукою.

Перші чотири заповіді чітко окреслюють, як діти Ізраїлю мають виражати свою реляційну реакцію, сповнену любові, їхньому Богові. По-перше, вони не повинні мати інших богів, крім Господа. Любов до Бога виражена тут як цілковита вірність. По-друге, ця віддана любов неодмінно означає, що вони не повинні робити собі різьбленого ідола, щоб поклонятися. Істинне поклоніння, а не ідолопоклонство, є справжнім виявом любові до Бога. По-третє, любов до Господа виявляється в шанобливому ставленні до Його Імені. Як зазначає Кеннет Гарріс, марно використовувати Ім'я Бога для «оманливої клятви або кликати до Бога, щоб дозволити нечесний учинок» (Левіти 19:12). Він також забороняє використовувати Боже Ім'я у магії, зневажати або проклинати його (Левіти 24:10–16)» (Біблія для вивчення ESV. Вітон, Іллінойс: Біблії Crossway, 2008. С. 176). По-четверте, любити Бога означає святити сьомий день – суботу – як необхідне нагадування про Боже творіння. Хоч ми повинні любити Бога щодня, субота є особливим часом, щоб зміцнити наші сповнені любові взаємини з Господом.

Безсумнівно, перші чотири заповіді чіткіше пояснюють, що означає любов до Бога, тимчасом як решта шість детально описують, як любити ближніх. Оскільки ідентифікація Господа як Спасителя Ізраїлю (див. Вих. 20:2) свідчить про Його любов до Свого творіння, то, виражаючи свою любов до ближніх за допомогою виконання останніх шести заповідей, ми показуємо

любов до Бога. П'ята заповідь, наприклад, пов'язує любов до батьків, яка підкреслює ідею пошани, з довгим життям на землі, яку Господь дає Ізраїлю. Отже, Божа обітниця, сповнена любові, безпосередньо пов'язана з тим, як ми любимо/шануємо своїх батьків. Любити ближнього і любити Бога обов'язково передбачає цінувати життя (а не вбивати), бути сексуально чистим і берегти шлюб (не чинити перелюбу), не зазіхати на те, що належить іншим (не красти), відстоювати правду про свого ближнього (не свідчити неправдиво) і плекати бажання, сформовані духом задоволення (не заздрити і не жадати того, що належить ближньому).

3. Божий Закон ґрунтується на Божій любові.

Апостол Павло підкреслює ідею виконання Закону в Посланнях до римлян і галатів. Заохочуючи галатів служити одне одному, він пояснює, що «весь Закон міститься в одному виразі, а саме: Люби свого ближнього, як себе самого» (Гал. 5:14).

У Римл. 8:4 Павло говорить про «оправдання Закону», яке «здійснилося в нас» через Христа і Святого Духа. У Римл. 13:8–10 він двічі згадує, що любов – це виконання Закону: «Нікому нічого не будьте винні, за винятком любові одне до одного. Адже *хто любить іншого, той виконав Закон*. Оскільки: Не чини перелюбу, не вбивай, не кради, не пожадай... та будь-яка інша заповідь міститься в цьому вислові: Люби ближнього свого, як самого себе! Любов не чинить ближньому зла, тож *любов – це виконання Закону*» (курсив додано).

Переходячи від обговорення християнських обов'язків перед цивільною владою (див. Римл. 13:1–7), що включає сплату податків (див. Римл. 13:6, 7), до християнського зобов'язання любові, Павло використовує мову фінансового боргу в обох обговореннях. «Християнин не повинен дозволяти жодному боргу залишатися непогашеним, окрім того, який ніколи не може бути виплачений – боргу любити одне одного. Обов'язок любити не має меж» (Роберт Моунс. Послання до римлян: Новий американський коментар. Нешвілл, Теннесі: Видавництво Broadman&Holman, 1995. С. 245).

Як фінансовий борг означає зобов'язання перед іншою особою чи установою, так Закон накладає на нас зобов'язан-

ня перед іншими. У контексті Божого Закону – з особливим посиленням на останні п'ять заповідей, що стосуються наших стосунків із ближніми, які виходять за межі нашого обов'язку перед власною сім'єю, – суть нашого постійного обов'язку, або боргу, – це любов.

ЧАСТИНА III: ЗАСТОСУВАННЯ

Обговоріть у класі такі запитання:

1. Як відповісти людині, яка ставить під сумнів Божий Закон, вважаючи його просто набором правил?
2. Як субота може бути нагадуванням про те, що Божий Закон спонукає нас до любові у стосунках?
3. Як ми можемо на практиці виявляти Божу любов до тих, з ким зустрічаємося щодня, зокрема до незнайомих, друзів чи сім'ї?

ПРОГРАМА ЗРОСТАННЯ ТА РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛІВ СУБОТНЬОЇ ШКОЛИ

ЧАСТИНА 9

Шановні вчителі Суботньої школи!

«СШ 2.0»

Провідуючи громади, ми зауважили, що не всі вчителі СШ знають про навчальні матеріали, розміщені в цій частині посібника для вчителів СШ. Просимо вас поширювати цей матеріал. Минулого кварталу ми з вами вивчали п'ять етапів розвитку команди. Здобуті знання допоможуть вам перетворити ваш клас на робочу команду, яка не тільки вивчатиме Біблію, а й зможе зустрічатися для планування, а згодом і для виконання роботи. У бездіяльності людина, як і група людей, втрачає наснагу та смак життя. Тому, якщо ви почнете працювати, у вас з'явиться інший сенс життя, а в праці Бог відкриватиме нові думки та ідеї. Ви навіть не здогадуєтеся, скільки позитивних змін відбудеться у вашому житті завдяки практичному служінню цьому світові. Найважче розпочати. Тому поговорімо сьогодні, як розпочати процес перетворення класу СШ на робочу команду.

Початок діяльності місіонерської групи

Для того щоб почати місіонерське служіння, класом СШ сплануйте кілька неформальних зустрічей. Це можуть бути зустрічі на природі, у когось удома або за чашкою чаю в церкві. Нехай охочі принесуть щось смачненьке. Приготуйте

чай. Якщо це зустріч на природі, то спечіть картоплю або щось інше. Не поспішайте на першій зустрічі порушувати ділові питання. Та якщо їх хтось порушить, то не стримуйте. Головне для таких зустрічей – побудувати стосунки, які є шляхом до подальшого служіння.

Коли ви відчуєте, що клас готовий до роздумів про конкретну працю, почніть її обговорювати. Не чекайте, що всі однаково долучаться до роботи. Цього майже ніколи не відбувається. Якщо одна чи дві людини готові розпочати місіонерську роботу, починайте разом з ними. Головне – зробити перший крок. Він не обов'язково буде яскравим, це неважливо. Сам факт першого кроку – це вже успіх. Тому починайте, не турбуючись про успіх. Робіть те, що вам до снаги, а інших попросіть підтримати вас у молитвах.

Найбільшою перешкодою на шляху до цього є страх. Ось що кажуть спеціалісти: «Страх перед невідомим – нормально, але для декого цей страх змін може виявитися значно виснажливим і спричинити сильне занепокоєння. У цього явища є два терміни: метафізіофобія (від грецького *meta* – зміни, і *phobos* – страх) або неофобія (страх усього нового). Тобто, це яскраво виражений або постійний страх перед непередбачуваними обставинами. Будь-які зміни вибивають людину із «зони комфорту», змушують її знову адаптуватися під навколишній світ. Неофобія – це досить виснажливо і викликає чимало стресу, тому деяким легше в останню мить скасувати зустріч або відмовитися від можливостей.

Та якщо уникати всіх цих ситуацій, життя не стане приємнішим чи безпечнішим. Постійний біг по колу від нових труднощів робить наше існування ізольованим і замкненим. Спілкуватися з людьми дедалі важче, а можливості залишаються нереалізованими. Стрес накопичується і стає причиною інших розладів. Головна проблема полягає в тому, що люди намагаються уникнути не просто «неприємних ситуацій» або «важких розмов». Їм складно знайти стимул для того, щоб

змінити життя на краще. Страх змін негативно впливає на спосіб мислення загалом. Не боротися з цим – означає потурати інфантильному бажанню забезпечити себе від усього, що здатне змінити звичний уклад життя.¹

Зверніть увагу на те, що небажання виходити із зони комфорту і страх перед першим кроком може призвести до байдужості, небажання жити, зростати, розвиватися. Тому потрібно робити перший крок усупереч страхом. Нехай вас у цьому підтримає надія на Бога та Його ангелів. Ви ж знаєте, що Він ніколи не залишає Своїх. А знаєте, як цікаво переживати досвіди з Господом? Тому які б картини не малював страх, завжди виділіть місце для Бога та Його діяльності, і ви будете приємно вражені, а потім зі щасливими очима розповідатимете вашому класові, як це було.

Прикладом перших програм можуть стати література на виносному столику, подарована книга сусідові, перша розповідь про свою зустріч із Господом та наполеглива, щира молитва про пошук людей для вивчення уроків у Школі Біблії. Можливо, ви виявите бажання придумати якесь своє служіння. Головне, щоб ви вийшли до людей світу. Це може бути молитовна прогулянка у вашому районі чи селі. Просто йдіть дорогою і моліться, аби Бог допоміг знайти людину, з якою ви б могли познайомитися, побудувати стосунки й почати вивчати Біблію. Може, цій людині буде потрібна допомога добрим словом чи молитвою. А можливо, ви організуєте регулярні пікніки, на які члени класу запрошуватимуть невірнучих друзів, а ви на цих пікніках робитимете бургери чи щось смачненьке.

Починайте організовувати неформальні зустрічі з класом і на них намагайтеся мріяти і планувати. Коли ж у вас з'являться однодумці, то починайте діяти. Для цього у вас квартал попереду. А як діяти, ми поговоримо в наступній

темі. Не відставайте від інших громад АСД в Україні. Нехай Бог благословить на перший крок і далі.

*З надією на Господа та вірою у вас,
дорогі наші вчителі СШ,
керівник АМ, СШ та ОС УУК*

Р. Проданюк

¹ <https://suspiilne.media/culture/19976-strah-zmin-simptomi-pricini-viniknenna-ta-sposobi-podolanna/>

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

Посібник з вивчення Біблії в Суботній школі з коментарями для вчителів
на I квартал 2025 р.

БОЖА ЛЮБОВ І СПРАВЕДЛИВІСТЬ

Джон С. Пекхем

Директор видавництва **В. Кулага**, головний редактор **І. Джердж**,
перекладач **А. Чепель**, редактор **Л. Шаповал**, теологічна експертиза **І. Корещук**,
коректор **О. Мехоношина**, верстка та обкладинка **В. Кузьменко**, відповідальна за друк **Т. Гришок**

Формат 84x108/32. Папір газетний. Офсетний друк.

Підписано до друку 24.04.2024 р. Гарнітура Октава. Наклад 1800 прим.

Видавництво «Джерело життя» 04052, м. Київ, вул. Лук'янівська, 9/10-А
тел. (044) 425-69-06, e-mail: dzherelo@ukr.net, www.adventist.ua, bookson.com.ua, lifesource.ua